

გ ი ს კ ა რ ი

1861

თ. კ. ც. თ. მ. ბ. ე. რ. ი.

წელიწადი მეხუთე.

რედაქციისათვის

როდებამსწულებათა:

- I. — ქსეა მწემა. თ. დავით გურამაშვილის.
- II. — საწულ. პეტრის ცხოვრება. გ. დიდგულოძისა.
- III. — ლექსები სსუ, ჯ სსუ, შერათა.
- IV. — პირველი მოსახლეობანი, ახუ
სიზსხნი ასალს გოლანდიამი. —
- V. — ბოსტნის შემუშავება. ნ. პაულისა.
- VI. — სსუ, ჯ სსუ, აბივი (ისილე შორე ვერდსეა).

რედაქციის.

ვერესელიძის ტიპოგრაფიამი.

ქ ა ც ვ ი ა მ წ ყ ე მ ს ი . (*)

(ი ღ ი ლ ი ა)

(თხზულება თ. დავით გურამიშვილისა)

თქვდა სამთარი ბროლის ცაცხვდა,
ქელი ზედ ეღვა ვარ სმალ ლახცხვდა,
მზად შეკანდა ლაშქარი,
თოვლი, ყინვა, მას ქარი,
მოსწონდა თავა.

(*) როგორც ჩხანს გურამიანიდან, ამ ილიას მისუსკელს საქართველოს თავადს გურამიშვილს უცხოვრია მეორეაქციის საუკუნეში ზესპეის დუქისა პეტერბურგში 1774 წელს. ქართულს ენაში დიდად დასკუთვნიებული ყოფილა. იქვე ვეჭვს იმის მონათესავეთაგან აცნობებენ რედაქციის განსვენებულის ცხოვრების აღწერას. რ.

ადრით მყვანებელად ევროს ამირად
 ჰყვანდა ჰეკვიას მოძირდა ჰარად,
 შემდგომად მას ღიიუსი,
 ზეფუროს, ფინიქსი,
 ზორია, ნოტოს.

ზაფხულის ამირად ჰყვანდა ვეკია,
 სად ევროს იღვა ნატარ ქექია,
 შემდეგად არგესტი,
 აბილი, ერლასტი,
 თრასკე, ღიიუნოსტოს.

არგესტიმ ყუიხრა: დრო არის ღიიუსი,
 ადე ვამეცა, თორემ დაივსი!
 ეს ღიიუსმა იწყინა,
 ყუფროსად ვაყინა,
 ღიილო ღიიღმანა.

ღიიუსსა ზ არგესტს შეექნათ ჩხუბი,
 არგესტ საფდომსა ღიიუსს დასცა შუბი,
 დაიჭრა რა ღიიუსი,
 იხმო მან ფინიქსი,
 მიყუიხრა მასა.

არგესტს შევები ხედავ დავიჭერ,
 ყუცარაგოდგარ თავს ევლარ ვიჭერ,
 აწ ახლო შენ იცი,
 ვით ვაქვანდეს შენ ფიცი,

შენ ვახსარჲგე.

არგესტ დაჩუშდა ქორღისგან დადგა,

ფინიქსის ბრძოლად ერღასტი ადგა,

გადაუდგა წინა,

ღაშქრად ახლდა წუმა,

ფინიქს ჰყვა თოვლით,

ფინიქს ეღრასტ.მ წამოუქროლა,

თოვლის ხორშეკით დაუწყო სროლა,

ეღრასტიმ მას თოფნი,

წვიმა ზ ქარ ჭყოშნი,

მას შეაყარა.

გატყდა, ამოსწყდა ფინიქსის ჭარი,

ვერ მოიხმარეს თავის აჭარი,

ჩაუსველოდათ თოფნი,

თავს დაესხათ ჭყოშნი,

დელოშა ღოღოფონი.

ეღრასთს ეტყოდა, ზეფიროს გმირი:

კმარა დაჩუშდი ნუ მალკა ჰყვირი,

ნულარ ჰქერი თბილად,

თვარა გაგხდი წვილად,

დაღაშქრა თრთვილით!

რა ზეფიროსმა შექნა მუქარა,

აპილიოტმა ფეხს მოუჩქარა.

დაჭყრა მან თბილი,

განუდნო მას თრთვილი,
მზეს მოეხმარა.

ვეროსთან იყვნენ: ზორია, ნოტოს,
მე ვეკიასთან, თრასვე, ლივონტოს,
მუნ შუა შავლობდენ,
მშვდობას ცდილობდენ,
ერთიან ერთშია.

ამ ქარებს გარდა სხუანი ქარებსა
დაუნდობელნი არხაზარები,
იყვნენ შორის წასულნი,
ქვეყნად დაქსაქსულნი,
მუნ ვერსად ვნახე.

რა ესმა ვეროს ჯარის ვატყვა,
ზორიას ნოტოსს შემოუჭყვა,
თქუსნ აქ რადა ხართი,
რატომ არ წახვლთო,
ჩუსნ ჯარს უჭირსო?

ამას წყინობდა ვეროს ამირი,
ავათი შეხმულთა ზეფროსს გმირი,
ამილოციო,
ქმნილა მეციო,
ზეფვიროზისა.

აღდგა ჩრდილოეთით ზორია ქარი,
გულთათ ვიცხელი ველთვეხით ჩქარი,

მსწრაფად გაყინა,
 სულ ყველას აწყინა,
 ვინცა შემოხვდა:

სად ზაფხულისა ვლიდა თარეში,

სულ გაყყინა მალთა ჰაერში

ახეთი ყლიდა,

მკუდარი ძირს ცვიოდა,

მადლიდამ დაბნა.

თრასკემ ზორიას კარგად უმტერა,

წამოუფირგლა სულ გაუტკვერა,

ჰაერში ახვეტა.

დაუწყო მუნ ყლიცა,

ზორიას ღიაშქარს.

ზორია დადგა წამოდგა ნოცო

თრასკეც დაყუჩდა, ადგა ლეონტოს,

ხვდა ღომსა ღომში,

შეიქნა ომი

მეტად ძლიერი.

ნოცოს დაჭყვირა ლეონტოსს მჭახედ,

ლეონტოს დახვდა გულს მაგრა მკვახედ,

ჯგენ, გაბოტებითა,

სცემდენ ცოტებითა

ერთმან ერთს თავში.

ამიერ კვეჭიამ ისმარა ვერხი

ევროსს მოტეხა ზარბაზნით ვეხი,
 ასეთი შესჭვება,
 ევროს ქნა ტანთ გრეხა
 შიშისაგანა,

იძყრა კეკიამ ველთი ევროს ქარნი,
 სრულად დამარცხდა ზამთრის ღაშქარი,
 გაიქცა ჩაფარი,
 სად იყო ზამთარი,
 მის მოახსენა.

ოღეს მოახსენდა სიტყუა ჩაფრისა,
 ჭარის სიმარცხე მოხუცო საფრისა,
 წამოდგა ზამთარი,
 ველთი იძყრა სხალიფარი
 შეგულა რაშხედა.

საღაც ბანაკად ღვა გაზაფხული,
 ვმალთ გაღესილი შუბ გამახული,
 მიმართა ზამთარმან,
 ჭაფრით ვით აფთარმან,
 მას შეუტოვა.

ზაფხულის მიუგო ავი სიტყუანი,
 ვადააყარა თავსა სეცყუანი,
 ზამთარმან თოფხანა,
 სტყორცნა თავს მოჭიფხანა
 მუხით ზამთარსა.

მშემან მსახურა ზავსუელს კეთილად,
 სამთრის სიცივე შესცვალა ცვილად,
 გაიქცა სამთარი,
 რაშს ტაყ ფაფური,
 დასცეს კიუანა.

შეჟღელა კეკია იყო ცხენ ჩქარი,
 დაწეებინა მუხსა შანშარი,
 გამოუდგა მდევრად,
 უკან მოსაწვევრად
 მიჰყვა სამთარსა.

არ ჩამოგხსნა კეკელიას ქარი,
 სანამ არ ჩამგრა ქვესკნელს სამთარი,
 აღლო აღოფი,
 გარდასხა თავს ღოფი,
 ჭ გამობრუნდა.

სამთარს წაუხდა აწ ჭირნახული,
 ზურმუხტის ცახცხედ დაჟღელა ზავსუელი,
 შემოკრბენ ყოველნი
 მუნ სულნი ცხოველნი,
 ჭ დაულოცეს:
 გაცვლა, გაძველდა ცივი სამთარი,

შამოეცარცვა ტანთა საფარი,
 შაფხულო გაახლდა,
 საცმელი თან ახლდა,
 ფერად ფერადი.

შამიარით გაცრცვილნი შიშველს ტიტველნი.
 ახლით დამოსა გახდა მუშლნი.
 მისცა მათ ბძანება,
 დართო სრულად მან ნება,
 პატომრად შეოფთა.

ტანთა ჩანაცვა მწვანე კაზანი,
 არა აქუთ სიცივით, თრთოლთა, ბაზანი,
 ტფილნი ქარნი ჰბერვენ
 ჰსმით ფრინველნი მღერენ,
 განაქუთ ჭიკჭიკი.

ამბობს ცორუა, გალობს ზულბუული,
 ცუბილად მოსძახის ოფოფ, გუგუული;
 შაშვი ანობს ზიღისა,
 მსმენი ივრთობს ძიღისა,
 ღვრინავს ქედანი.

სსუნანი ფრინველნი ანობენ ბანსა,
 ქვე მყოფთ ემა გვესმისთ სახლს კლიან ბანსა,
 ჩაყრილნი ხართდა
 ზე გასახართდა,
 ამოდვრენ ველად.

მზგავსად მზგავსადმან იძოვა ტოლი,
 ყველამ დანერგა თავისი ტოლი,
 გამოვიდა დოლი,
 გაიხარდა მოლი,

ხედა ფართოლი.

შხარაყოს ზეფხულის მიძევა ყველით,
 მიწყენილს ზემოარს თან გაძევა თროვილით,
 აწ შწყმსნა ხარობენ,
 ვინ ვისა ყვარობენ
 ზარობას სდებენ.

ქინვის გვინდოდეს ერთად ვამოთო,
 სხაერთო იყოს ვინც რამე ვამოთო.
 სამი ქალი სხარაყლით,
 ცხვარნი სხარაყლით,

წასხეს ჭალოდ.

შირგებს ჩიგვან სდ ვარდის ვერად,
 შეკვილი ნახეს მუნ დასხდენ მღერად,
 იმღეროდენ ტკბილიად,
 ვარგ ვმა ვაწყოზილიად,
 შეექცეოდნენ.

შეკვილით გაქონდა გაშლილს ბიბინა,
 დაგლოჰეს დაწნეს შილი გვირგვინა,
 რაც ქალი იქ იყო,
 ყველამ ივით იწყო,

თავისათვის.

მარტოს ვერ სწნეგდა თეთრს ვარდიანსა,
წავიდა ჭაღოსა შორს ვარდიანსა,
ჟუჯილითა სძებნად,
ვარდსა სავრებლად,

თავის კონისათვის...

მოესმა შორით ნესტვთა ვმოზანი,
ეგონა ქალთა თამაშოზანი,
სითაც ესმა სტუმნა,
მიჭყვა იქითკენა,

ჟუჯილით კრეფასა.

აღმართი ავლო რა ვარდიხედა,
მუნ მწუმესი ღებდა სად წყალი სჩქერდა,
შეშელა შაჭყურა,
გაქცევა აზირა,

ველარ გაბედა.

მალმალ შაჭყურა ვამე, ვამეო,
რა ღღე შექნების ან რა ღამეო,
მას მწუმეს გაუკურდა,
იქვა რა გაუჭირდა,

სწრაფ გამოიქცა.

მაკიდა ჰკითხა: ვინ ხარ რა მოხდა,
რამ შეგაყურა წინ რა შემოგვხვდა,
გელი გელს მოვიდა,

ოვალთ ცრემლი მოსწმინდა,
სტა ნუგეშინი.

ქალმან რა ნახა იმ მწეშისის ჰირი,
სულ დავიწყლა რაც სჭირდა ჭირი,
მწეშისი: შეყუყუარდა,
ფერხთ ქვეშ შეყუყუარდა,
შესტინა ჰირსა.

ქალმან მიუთხრა მწეშს საყუარელით,
დღეს ჩემო. მცველით & დამფარველით,
შეც სიტყვს დასტური,
რაც ვსთქვა მიგლე ყუყრა,
მისმინე თქმული

რადგან შენ ვახდი ჩემი ძალ ღონე,
რაც მოგახსენო ეს გაშიგონე,
დღეს შენგნით შეფონა,
ჯსნა აღარ შეგონა,
ჩემას თავისა.

ეს კონა წწყული იყოს შენია,
შე ვარდი შემქენ იყავ შენია,
გაშინაჲ შენც ნახე,
ჩემი ჰირის სახე,

თუ გონდეს მითნიე.

მწეშსმა ქალს უთხრა: ნუ ასჩქარდები,
აჲერ შენვე გაქვნდეს შენი ვარდები,

ცოცხა შიდად,
 საქმე გამოცადე,
 შეიტყვე მართლა.

ჯერ ღაივიწუბ ვენესა ჭ ვიში,
 თქმულა სიყვარულს შექსო შიში,
 ვარ გულთი შემკრთალი,
 არვიცა მართალი,

ცოცხა ვანს საქმეს დაუგლოთ ყური,
 ღუთიური არის თუ ვშმაკური,
 ღღეს შევიყარენით,
 რად შევიყვარენით,
 ვსცნათ ერთმანერთი.

თუმც მსურს შენის ნების მიყოლა,
 მაგრა შიშითა გულში მიქვს პრწოლა,
 ვინც რომ დაგვინახავს,
 დაგვმობს ჭ გვიძრახს,
 უწყსურს საქმეს.

ქალმა მიუთხრა: რამ შეგაშინა,
 ჩუმნ ორთ ხმარს ტყეში ყურს გვგდებს ვინა,
 მწუმმა რა ისმინა,
 გულთი გაიცინა,
 ამ სიტყვაზედა.

ქალმან მწუმს ჰკითხა ვასაცინარი,
 ჩემგნით რა გესმა მითხარ ვინ არი,

აქ ჩუწნი მწახავი,
რომ „ქმნას მბრახავი,
ვისგან გეშინის.

მწეგმსმა ქალს უთხრა თუ შენ მომიხმენ,
სანამ ვიტყოდე ჩემს თქმულს მოითმენ,
გისილა მატებს რიდი,
ან შე შეიძი ღიდი,

გმტყვი ყველასა.

შენ ყური ყვლე ჩემს ღაპარავსა,
შე მართაღის გმტყვი ართუ არავსა,
ყოველს ხორციელსა,
გერ ნახავ ტიელსა,

არ ჰყვანდეს ცოლი:

ოდეს ქმნა ღმერთთან აღამ ჰ ვვა,
საყუთად უწესა ერთად შექცევა,
ერთად დაწოლა,
ერთად ატოლა,

არს მივრითვან.

ვინც უნდა ნახოს ლოგინზედ მწოლნი,
არგან დახმრახავს გვერთი უწვეს ცოლი,
აქუსთი უშაძრად მილი,
შექცევა ტვბილი,

საყუთიერებათ.

ქმარნი ჰ ცოლნი შეყვარებულნი,

გულთი არიან გახარებულნი,
 თავის სახლგარდა,
 სხედან აშვარდა,
 არ დაძლიყულად.

შესაქცევკლად, დადიან ბაღად,
 უშიშრად ურცხვად ხუმრობენ ღაღად,
 გელი გულით კიღებით,
 თამაშით ჭიდებით,
 კეთ ქვეშ მწკანვზვდ.

უსაყულოებით შეყვარებულნი,
 ცხეში დადიან შეპარებულნი,
 ჭაგებში ძვრებიან,
 ავს საქმეს შვრებიან,
 აქუთ დიდი შიში.

ამ გვართ შიში მაქუს, ოთხის, ხუთისა,
 ჩხიკვ, შაშვ, ეკლისა, კაცისა, ლუთისა,
 ამით შეაშინეს
 კიღვც შეარცხვნეს,
 დედ-მამა ჩემი.

რატ მათ უნდოდით ვერც ის ქნეს კარგა,
 მრავალი ქრთამიც მათ დაეკარგა,
 რატ მათ მოეპარათ,
 არც ის დაეფარათ,
 გამოუყუდავნებდათ.

ქაღმან შუეს ყუხრა, წ'ვრილად მიიხარო,
 ეგ როგორ ქნილა, ან შენ ვინ ხარო?

შენ შემატყობინე,

მე გამცნობინე,

შენი თავიო.

იყვნენ ერთს დაბას მოსახლე ორნი
 გლყენი, სიმდიდრით, საქონლით სწორნი,

ორივე ჭკვანნი,

მართილნი ღუთიანნი,

კაცნი კეთილნი.

ორთავ სამძახლოდ ეჭირათ თვალი,

მაგრამ არც ერთსა არ ყვანდათ ქალი,

სურდათ მათ მოყვრობა,

არ ავად მოძყრობა,

ერთმანერთისა.

შეყვანდათ ორთავე საცოლოდ ძენი,

მომზადებულთ ჭკვანი, ბრძენი,

მამათა პორჩილნი,

დედათა ვით ჩვილნი,

ღუთის მარჩ'მყენნი.

ამათ მოყვდათ ერთს დღეს ქორჩ'ილნი,

ორთავ მიეცათ ერთს ღამეს შუღნი,
 ერთს ვაჟი ყრმა წყუთი,
 შეიღრეს ასყუთი,
 ღმერთიან ყუბაძათ.

მათ ქნეს პირობა შეგვიხოჯოთ ღმერთსა,
 თუ გაიზარდენ ვრთოთ ერთიან ერთსა,
 ყუვალთან ინება,
 მათ ღოთცვს სმინება,
 დაზარდა დიდნი.

იყვნენ ქალ-ყრმანი სახით შეგნირ,
 შშვდ, დაბალ, ვეთილ, გაყუღითი შეცნირ,
 ერთისა ხნასანი,
 თექვსმეტის წლისანი,
 ერთად შეზრდილნი...

რა ბიჭვს დაუწყუო გუგოს თქმა ბრძოლა.
 მოიწადინა გოგოსთან წოლა.
 გოგომ თქვა ყარი,
 ყთხრა თუ ნუ არი,
 ჭერ შენსა გუღსა.

ჭერ დაუწერლად ვგე საქნელი,
 ნუ გჩანს ადვილად ცოდვა არს ძნელი,
 ღმერთს ეწყინება.
 სწოლით შეგინება,
 უსაყულოთებით.

აწ რომ შეესტოდო ზ მუცლად გილო,
 ქვეყნად როგორღა სმა ამოვილო,
 თუშტა ვარ სეცოდო,
 შული რომ მაყოლიო,
 მერმე რაღა ვქნა?

ჩუშნ ღაგვარქმევენ მებავებს, მრუშებს;
 ზ ჩუშნს შულსატა ხომ იცა ზუშებს,
 სახელი გატყულების,
 ქვეყანა ასტყულების,
 ჩუშნს საძრახავად.

იტყვან: რასოვს არ იქორწინეს,
 ზ წარიმძღვარეს მათ წინაწინ ეს,
 საქმე ქნეს ურცხვად,
 გვირგვინთ უკიცხვად,
 შული იყოღეს.

თუ ვისმე გეტყვა მე სიტყვებს მკვახებს,
 ის ფირცხლოვ ამას მე წამომძახებს,
 მე ვით მვიცხავ ურცხო,
 თუთ საქმე ჰქნეს უცხო,
 საუნამუსო...

გვარი მოვსოხარე ზ ნათესავნა,
 სირცხვილით ღაგვსჭერ ყველასა თავი,
 საქმე ქნეს მტრული,
 შენთანა ქალით ზური,

ღარი ეჭმების

მტარეს ხანს თავი ვერ შეინახე,
საყულო ზე მცნება არ დაიმარხე,
თავ დაუჭერლოდა,
აგარ დაუწერლოდა,
ბუში განაგდე.

მე ეს მძევს მზიოვდ ზე ასე მიბდა
შენ მოგიტანო მე თავი წმინდა,
მის დროს ვინც მნახოს
არ რამე მძრახოს,
ყრიგო საქმე.

საგობს ქალი მოკვდეს ზე დაიმარხოს,
ყრიგო საქმე არ დაიმარხოს,
ქალი სახელს გაცემა,
არს თავი მებო დაცემა,
მძობელთა თვისთა.

ნამუსიანად მქცეველი ქალი,
არს მარგალიტი მჯრავსი თვალთ;
მოზილწე ქალი,
ქვა ფიქალი მრქალი,
ქმრის საფლავთი ლოდო.

ქალს განათხოვრანს საქმროს მოწყულს,
ყაგობს სიწმინდე საცმელს მოწყულს,
ყწმინდაყრთა ქალითა,

რქრო ქსოვილით გაღოთ,
დაძუარავს ვერა ..

ქალი დანაშკენებს შირთ კალთ, ხაღვა,
შეშეცესალ ფარვ: შ კრძალვა.
თავის მრთლიად შენახვა,
მცნებათა დამარხვა,
საყყოთა შ წესთა.

საქოზს მარგალიტსა, რქროსა, ვერცხლსა,
კაღი არ ვარდეს სირცხვილის ცეცხლსა,
გთხოვ არ შემარცხნო,
შეშენახვიანო,
თავი დრომდისა.

ქვეყანა დაძემოზს ჩუშნს დედ მამათა,
ყუდაბურს ჭაღოსა,
სმარ ხაღახ ჩაღოსა,
არ მოხრიდეს.

რად არ იცოდენ არ აქუნდათ იჭუ,
თეთქსმეტის წლისა გოგო შ ბიჭი
რომ ერთად შეჭყარეს,
ერთმანერთის აყვარეს,
ამას იქმოდენ.

შენსენ ნუ გამხდი მე უბელყრად,
ჩუშნს დედ მამათა ამას საყვედყრად,
ნუ დავლებთ თავსა,

ნუ ვიქმთ საქმეს ავსა,
 მტერო ნიშნთ საგებთა.

ოდეს დავსხდებით მეფე დედოფლად,
 პირზედ დავგვესმის ჩუშნ ჭირის ოფლად,
 თავთა შერცხენითა,
 არ ჩუშნ მოღობენითა,
 გვექნების სხდომა...

დედ-მამა გვეტყუს: რად შეგვარცხინეთ,
 ქვეყანას თავი დააძრახუნეთ,
 რასთვს მაიპარეთ,
 თქუშნ არ დაიფარეთ,
 ქალწულგებანი.

მე შენს საცალოს შენ შესართავსა,
 ნუ იქ სირცხვილით ნუ მამჭრი თავსა,
 სჯობს გამომჭრა ყელით,
 ჭ არ მახლოვ გელით,
 ჯერ საიმისოდ.

თუ შენ მე ვამხდი სასაცილოდა,
 მე მოგიკვდებო ყსაცილოდა,
 შენ წაიშენ თავსა,
 ტანთ ჩაიკვამ შევსა,
 შეიქმ ნანჯასა.

ბიჭვან რა უგლო გოგოს თქმულს ყური,
 სიტყუა შეწმასნა მან ეშმაკური,

ჭკვრის დაწერა,
 არსადა სჩანს ჭყერა,
 მოვიცდი ვერა.

ზებია მომიკუდა, ჰაპაც მიკუდეცა,
 მით ჩუქს ქორწილი გვიგვიანდება,
 მოწყენით არიან,
 არავის ცალოან,
 ჩუქსს საქორწილოდ.

მართაღის მოგიხირობ მე ვერ მოგიხიემენ,
 შენ ძალე დაგთმოზ თუ არ მომისმენ,
 შენ ქალი ხარ წმინდა,
 მალოზნობა გინდა,
 მე სხუას მოვნახავ...

ზიჭი შემოწყრა წავიდა განგებ,
 თქუა შეშინდესო ეს გოგო აგებ,
 სხვს გოგოს სუძრობით,
 თამამით სუძრობით,
 ჩუქსნა თავი.

გოგომ რა ნახა სხუასთან მისულო,
 ჭკვრით ამოხდა მას თითქმის სულო,
 მეტადრე ეწყინა,
 გულო მას ეტკინა,
 შეშინდა დიდად.

იფიქრა ვაი, თუ სხუაზედ სცდესო,

მისგან ცოლქმრობა ჩუენ წაგვხდესო,
 მან სხუა შიაცვაროს,
 მე ვუკოს გამიყვაროს,
 სევედის ღიბვარია.

ბიჭის ყუახრია მწაღდა გვექნა ღმუთის რიდი,
 შაგყულო უწესურად ქანწყულოთა ხადი
 აქერი არ დაგეშადია,
 მცარულ დაგეცალო,
 ზ არა ჰქენი.

სხუესთან ცოდვაში შენს ჩაგდებასა,
 ისევ სჯობია ვიქმ შენს ნებასა,
 ჩამოგხსენ სხუასა,
 მ გიი ღმუთის რისხუასა,
 ნუ მიიყენებ.

რადგან არ იშლია შენ მატან ძალას,
 ხვალ ერიოდ ცხვარი წავასხბათ ჭაღას,
 იქ.

შუალამ ადგა გოგომ ილოცა,
 ჩოქიი მიწაზე მუხლიი იცოცა,
 მან თქუა: ღმერთო ჩუენო,
 ცოლქმრობის გამჩენო,

შენ გეაჩუბი,
 რომელმან შექმენ აღამ ზ ევა,
 აზრამს ზ სარას მიეც კუჩროხვევა,
 ჰყავ ჩუშნზედ წყალოზა,
 ჩუშნ გაუ ქალოზა,
 შენ დიფარე.
 ჩუშნ თუქმა მცნება ვერ დავიძარბევი,
 სჯეულია უწესურად ჩუშნ განვიძრახევი,
 ხვალ ერთად შექცევა,
 შებმა თუ გაქცევა,
 ყავ ნება შენი.

უკეთუ აქერ არს ესე საქნელოდ,
 ნურას გაგვიხდი საქმესა წყევად,
 შენის მიშვებითა,
 გვხარე შევბითა,
 ჩუშნ ერთმანერთთან.

უკეთუ არა აქერ არს ესე,
 მიში, სირცხული ჩუშნს გულში თესე,
 მცნება არ მარხული,
 ჩუშნი განძრახული,
 შენ მოგვიშალე!

ბიჭი სურვილით გაცხარებულთი,
 აღრიან აღვა გაცხარებულთი,
 ცხარნი გამოარევა,

გოგოს კარს ღრეკა,
 დრო არას ადევო...
 ოდეს მირევეს ცხვარა ჭალოკად.

მუნ თურმე კაცი შეშასა სჭრიდა,
 მათი სმა ესმა, თქვა რა გაჭირდა,
 მივიდა მან ნახა,
 მათ თავს დაძრახა,
 რა გაყურებთო.

მათ ვერათქვესრა ჩაუვარდით ენა,
 შიშით, სირცხვილით გულის მიხვდით წყენა,
 შან კაცმან რა ნახა,
 დაგმო, დაძრახა,
 ორნივე დაღთანძდა.

კაცი უკანვე გაბრუნდა ჩქარა,
 ორთავ დასახოვა დიდი მუქარა,
 რაც მოგიძარბავითო,
 ვერ დაგიძლოვითო,
 ქურდობა თქუშნი.

თქუშნს დედ-მამასთან გკითხავ მაგასო,
 ორთავ ეკალი მად რამ დაგასო,
 თქუშნ რად ძვრებოდით,
 ჭალოს ქურდობდით,

იქ გათქმევენებო.

ბიჭმან მიუგო: ეს სჯობს მაგასო,
 შე შენ კარგ გვარად სასმელი ვასო,
 დაგიკლა ჭედლიო,
 წინ ვერცხლით ჭედლიო

დაგიდგა კყულო,

ქრთამად მოვართვა ოქრო ჭ ვერცხლიო,
 რომ არ მოგვიდვა სირცხვლის ცეცხლიო,
 აგაკებ ძღვენითა,
 ჩუშნის შარცხენითა,
 შენ რა გერგების.

ის კაცი იყო მათი მოყვარე,
 იმავე სოფლისა არ შორს მოსამზღვრე
 ახლოს ნათესავი,
 ერთად მხვნელთ მოესავი,
 განაყოფობით.

გყულით ყუყვარდა ბიჭის მამასა,
 მამა ბიჭისა აგრევე კაცს მასა,
 მის გამოვიცხადა,
 საქმე ქნა ღირსადა,
 იმა ბიჭისა,

ასე სთქვა გყულში, ქრთამს რომ დამპირდა
 მოდი გამოვცხადი ესცნობ როგორ ღირდა,
 ყუთხრა არ გაგცემო,

თუ რასმე მამცემო,
იმა ბაჟსა.

ბაჟმან დაუგლა მსუქანი ცხვარი,
ზურა იშოგნა მან გამამცხვარი,
გოზაყრით ღვნო,
გულოთ საღობინო,
დაუდგა წინა.

მამს მოპარა მან ვერცხლის თასი,
იყო წონითა დანგი თასი,
მისცა მას ფასადა,
შენ სთქვო არსადა,
ჩუწნი საქმენი...

გაძღა დაითრო წამოდგა გაცია,
დალოცა ქაცვ ვითა რომ გაცია,
ვინცა ქურდულოვბ,
აქ იმალოულებ,
ღმერთმან დაგზარდოსთ.

შე დღეს ეგალმა კარგს ბედს შემეყარა,
მღტღელმან აკუროხოს სადაც ეყარა,
მას აშოროს ცეცხლი,
მაშოვნინა ვერცხლი,
დამათრო ღვნით,

ამ ჭამს წავიღებ ქალაქს გაგყიდი,
კარგა გამივა, თასია დიდი,

ბევრს მამცემენ აბაზს,
 ცოლს ყუიდი კაბას,
 შვლთა ჩოხებსა.

აილო ვაცმან ცხვრის ტყავი შავი,
 წარჩოძი ხორჭი მოყუხარშავი,
 რაჟ რომ ედვა წინა,
 თქუა წაჭილებ შინა,
 სყუა წამოხვეცა,
 თქუა ღაკბატყუებ ჩემს მეგობრებსა,
 ჩემგნით ადვლად არ საგშობარსა,
 ამ ბიჭის მამსა,
 შეყუებოზ ამასა,
 დაყუდვამ წინა.

იძყრა ველთი ვაცმან ის გოზაყური,
 მან ბიჭმან შექნა აყრზაყური,
 თყ კი არ გკინდოზო,
 ეშმაკოზ ფილოდოზო,
 ეს რად მივაქესო...

კაცს ღაეჭიდნენ გოგო ზ ბიჭი,
 რად ვალექესო კაცი ზ ღიჭი,
 ამად ღაგქროთამეთო,
 გასუთ, გაჭამეთო,
 რომ ღაგეფარა.

რადგან შენ ხვრე გამოგუცხადე,

ეკალზედ დაგვსხი იმეღად გხადეთ,
 ჩუენ რად მოვცეთ თასი,
 მოგვეც ჩუენი თასი,
 ვაცს დაეჭიდნენ.

ვაცმან მათ თასი არ დაანება,
 მათ ვაცს დაუწყეს ლანბლვა, გინება,
 ზიჴს ჯოხი ყუბხუნა,
 სისხლითი ყუბხუნა
 თავი ჳ პირი.

ზიჴი მოჩივრად ვაგზავნა წინა,
 თუთონ ყუკან მიჴყვა მოვიდა შინა,
 დაწვა დაიძინა,
 ადგა მაიწყინა,
 დაჴვიდა თავი.

(განგმელება უმღგომში.)

საწყალი პატრის ცხოვრება (*)

ნამდვლი შემოხვევა.

ე დეკემბერი 1664 წლის,

(ნათარგმნი.)

დღეს მივიღე მე ათი გირვანქა სტერლინგი (ექუსი თუმანი) ჩემის ნაჩაღნიჭის რეგტორის სწერსტისაგან. ეს არის ნახევარი ჩემის წლის აჯამაგირისა.

როდესაც მე შევედი ყუჯუის რეგტორის კაბინეტში, ის იჟღა განიერს კრესლახედ,

რუდქცია უგულოთადესს მადლობას უმღუნის უფ. გ. დიდებულამეს ამ ყოვლად დიდებულის ზე კეთილგრძნობით აღსავსე შემთხვევის გადმოთარგმნისათვის ზე, იმედოვნებს არ მოაკლებს კვლად ამ გვართა ჩიბებულთა შრომათა. რედ.

სტოლთან, რომელზედაც ეწყო ფულები; მე დაუკარ რამდენააქვრმე თავი ზატვიისტე-
მით; იმან გადამიხდა მადლი მცირედის თა-
ვის დაქვევით ჭ იმით, რომ მიხრუნა შავი
ფარჩის სალამური ქუდი კეფასაკენ. რეკტო-
რი მართალია კარგის შეხედულების ვაცია;
მე არაოდეს არ შემძლიან ხოლმე იმასთან
მისვლა შეუძრწუნებელად.

უვალმა რეკტორმა მიმიშვირა ველი
ფულებზედ, რომელიც სტოლზედ ეწყო.
როდესაც გზაში ვიყავი ბევრსა ვუძირობდი,
რომ შეთხოვნა რეკტორისათვის მცირედის
ჟამაგირის მომატება, ასაქვრ შევახზე ჭ
გადავაკეთე გულში ჩემი თხოვნა, ჭ რო-
დესაც მოვიდა დრო თქმისა გულმა ძაგ-
ბავი დამიწყო.

რა უბედურება არის, რომ ვერ დაგვარვე
შიში იმ დროს, როდესაც მიხდა ხოლმე
რისაშე თქმა უბრალოს რაზედმე, ჭ თუთქმის
მაშინაც, როდესაც მიხდა ვსთხოვო ხოლმე
დამსახურებელი! მე ისე აღვლოვებული ვი-
ყავი, თითქო ვბედავდი რასმეს ცუდს საქმეს,
ვსცდილობდი გამეხსნა ღრანჭი, მაგრამ ცუ-
ჩები მითრთოდენ ჭ ხმაც მიწყდებოდა, ყვე-

ღიახური მღალატობდა მაშინ—ჰაზრიც, სიტყვაც ზ ხმაც. პირზედ ჩამომდიოდა ცივი ოფუთი.

—რა დაგმართია? მითხრა რეკტორმა.

—არ შემიძლიან შეთქი, მოვახსენე, ვიცხოვრო ასე ცოტა აჰამაგირით! როგორთუ ცოტა აჰამაგირი! ოცი გირვანქა სტერლინგი (თორმეტი თუმიანი) წელიწადში ცოტა არის? ვარგათ დაუიქრდი რას ანზობ? ღმერთო! ერთი რიპ ვსთქუ სადმე, მაშინვე გამოჩნდება სხუა პასტორი თხუთმეტს გირვანქა სტერლინგათ—აი რა იყო პასუხი რეკტორისა.

—თხუთმეტზედა? შესაძლებელია: თუ რომ ის მარტო იქნება, უცოდლშვლო, შეყუბლიან როგორმე იცხოვროს, მოვახსენე შე

—უჟალიო პატრო, იმგდი მაქუს თქუშ სახლიყულებას არა მომატებიარა?

—თქუშ აზრის ქალის მეტი ხომ არავინა გყავთ?

—ეგ მართალია, მაყუგე მე, მაგრამ ისინი იზღებთან. ყუროსი უენნი არის ეხლა 18 წლისა, ყენცროსი პოღლი მალე შეიქნება

14 წლისა,

— ეგ უკეთესი: იმათ შეუძლიანთ იხელსაქმონ.

მე მიხლოდა ვიდევ შეიქნა რაჲმე, მაგრამ იმან მომცა დროება, მივიდა ფანჯარასთან, დაუჩყო რახუნი თითებით მინასა ჭ მითხრა:

— მე არ შემიძლიან დღეს თქუშნი საქმე გავარიგო რაჲმე. იფიქრეთ, შეგიძლიანთ ამ ადგილზედ სამსახური იც გირვანქა სტერლინგზედ ჭ ბოლოს როგორც გარდასწყვტოთ შემატყობნეთ; თუ რო არ შეგიძლიანთ, მაშ ვისურვებ თქუშნთს, რომ ახლის წლისათს იმოვნოთ ადგილი უფროს უკეთესი გამოხარენი.

ბოლოს თავანით თავი დამიკრა, აიწია ქუდი, მე ავიღე ფული, გამოვედი ჭ გზაგზა ვბურტყუნობდი რაღასაც, რომლითაც ვითომც ვსთხოვდი, რომ არ მოეკლოს თვისი განწყობილობა, მაგრამ ისე ვიყავი, როგორც შესაძემულითაგან დღეში ისეცაგად მე იმას არ მიყდივარ; უთყოთ ვილატამ დამაბეზლა მე იმასთან. მე უწინ სადილოთაც მიმიტყაყებდა ხოლომე, ჭ სწორეს ვიტყვდღეს შეტადრე მოველიოდი ამ დაბატყებას,

ამიტომ, რომ გრიკლეიდან ვიყავი წამოსული განთიადზედ ჭ მშვიდნი.

მე შევედი მეზურესთან, ვიყიდე პური ჭ გაუღეე გზასა, მაგრამ რა ჰხევედა, რა სასოწარკვეთილება იყო ჩემი მგზავრობა გზაში! მე ვსტიროდი, როგორც ყმაწული- ჭ ცრემლები სვავდა პურზედ რომელსაცა მადიანად ვსჭამდი.

რხ ცომახო, არა გრცხვენიან შენის სი- სუსტისა, ვეუბებოდი ჩემს თავს, განა ღი- რთი შენი შემწე აღარსად არის, სრუ- ლებით რომ წყერთმიათ ადგილი?

შენ ვაკულებსა მხოლოდ მეოთხედი შე- ნის ჟამაგირისა! მართალია 15 გირვანქა სტერლინგიდამ შენ უნდა ჩაატვა ჭ გამოჰ- კვებო საძი სული, მაგრამ რა ვაწყოება? ვინც აძლევს ველოურს ყვაკილებსა, თეთრსა ტანსაცმელსა, ჭ ყმაწულთა ყვაკთა საზრ- დოსა, არ შეუძლიან, რომ შენც?... მაგრამ ცოტა უნდა შევამცირო ჩემი უწინდელი ზედნიერი ცხოვრება!

ფ-ს ლეემბუ-ს.

ჩემი უყენი სწორეთი ანგელოზია; სული მისი ყუზრო მშვენიერია იმისს გორცხედ; თუქმის მე მრცხვენთან იმის წინ; ის ყუზრო კეთილმსახური ზე მტკაცე არის ჩემსედა.

გუშინ ღარ მქონდა იმდენი ღონე, რომ მეთქვა სწული ჩემი ქაღებისათვის ახალი ჩუშნი უბედურება

დღეს როდესაც მოვემზადე სათქმელად, უყენმა ჩემი პირველად მოიწყენა, ზე შერე სახე იმისი ისევე შეიქნა მხიარული, ზე მი-
თხრა: რა გაწყებებს თქუშნ მამაო? როგორ არ მაწყებებს საყვარელიო ასულიო? როგორ უნდა გამოვიდეთ ვალებითგან, მწყებარებიდ-
გან? მე თითონ არ ვიცი როგორ უნდა ვიცხოვროთ, ჩემი ჩუშნი ეხლაც ბევრი რამე გვაკლია: «15 გირჩანქა სტერლინგით ჩუშნი მიუცდილებელიც ბევრი რამე დაგვაკლი-
დება. უყენი მომეხვა ერთი ხელით ზე მეორე მიმიშვირა ცაზედ. — დაჟიქრდი იმაზედ, ვინც იქ არის, მითხრა იმან, პოლილიც მომიჩქდა გვერდით ზე მითხრა: მე მინდა მამაო გითხრა შენ რაღაცები: წყებელი ვნახე მე სიზ.

მარი, ვითომცხად ბაღია წელთაწალი იყო, ზ
 თითქო ვარროლი მოვიდა გრიკოლედშია, ეს
 შენოვს დიდი პტივისცემა იყო. ვარროლი
 ჩამოხტა ცხენადამ ჩუშნ სახლთან ზ შემო-
 ვიდა ჩუშნთან, ჩუშნ ვუხნაში არ ვიცოდით
 როგორი სადილი უნდა გავგვეკეთებინა; მაგ-
 რამ იმან თითონ უბძანა საჭმელოების მოცა-
 ნა ოქროსა ზ ვერცხლის ჭყურჭლოებითა,
 მუხიკას უკრავდენ ქუჩებშია, ზ შენ, საყ-
 ვარყო მამაო, მოგოცანეს ფარჩის ბალიშ-
 ზედ ემისგომოზის მანტია ზ ქუდი იმ გვა-
 რი, ძველი წიგნებში რომ არის დახატული,
 შენ აიღე ზ თავზედ დაიხურე. ქუდი მა-
 ლიან გიხდებოდა ზ მეც მიხაროდა. ეს სი-
 ზმარი უთოვოთ მოასწავებს რასმესა, ზ ნყ-
 დაივიწყებ, რომ ორის კვრის უკან ახალი
 წელთაწალი იქნება. სიზმარი არაფერს არ
 ნიშნავს მეოქი, უთხარი ბოლოლისა; მაგრამ
 დავხსოძმებკი ამ საკვრველს სიზმარსა, იქნება
 როგორმე ზედნიერთი აღსრულოდეს, მაგალი-
 თად ვსიქუთი: იქნება ვინიმე საჩუქარმან
 საახალწლოთი გამოძისხნას მე გაჭირვები-
 სავან.

სრული დღე ანგარიშებში ვიყავი; მე

არ მიყვარს ანგარიში; ციფრები ტვინს მირ-
ყვევენ ჭ ვუღს მიწყებენ ხოლომე.

იზ. დეკემბერს.

მადლობა ღმერთსა გადავიხადე ჩემი ვა-
ღები. ხუთ ადგილს დაურიგე შვიდი გირ-
ვანქა სტერლინგი; დამჩნა მე სამი გირვან-
ქა; ამ ფულითი უნდა ვიცხოვროთ ნახევარ
წელიწადი. ღმერთო, გადმოიხედე შენის მო-
წყალოების თვალთ! მე უნდა თავი დაკანგ-
ბო შავს ქვეშ ჩასაცმელს კაბას, რომელიც
მე შვერვალს ვუტყებოხთან ვნახე. თუმცაკა
ეს ჩემთვის ძალიან საჭირო იყო; თუმცა
ის ნაცვეთი იყო, მაგრამ აქერ კიდევ მა-
გარი იყო ჭ ვუტყებო მომყადლა მე იმას
იეფათ. ჩემ უენნისაც ვჭირვება კაბა. მე
ძალიან შებრალოება საწყალოი უენნი, როდე-
საც დავინახავ, რომ ის საშინელს სიცივე-
ში დადის მარტო ერთის მსუბუქის კამ-
ლოტიის კაბით. პოლოლივი უნდა დასაქერ-
დეს იმას, რომ უენნიმ თავის შველი კაბა
გამოუყვერა იმას. —

იჭ ლეკეშბერს.

შე გახეთქესაც უნდა თავი დაგანებო, რომელსაც ვინაარებდი ხოლომე ფეიქარს ვესტბრინთან სანახევროთ. ეს დიდი დასაკუთისია, უგაზეთითი კრიკლოვაშიდ არ იცინან რა მოხდება შიგელ ქვეყნაზედ, მაგრამ რა გაეწყოზა.

ოჰ ცომახ, სირცხვილია! შენ კიდევ დრტკინავ, ჭ რაზედ? იმაზედ, რომ გახეთქეს ველარ წაიკითხავ, როგორ სირცხვილი არ არის ესე! შენ გავიზნებითაც შეიტყოზ თუ რას შერება ღენერალ პოლტი კორსიკისათვის. ოჰ როგორი ბედნიერები ვართ თვით სილარნივეშიაც! ერთი მაყრათი უენნის ყუიღნია დალოლის ბერდისაგან კარგი მკელი კაბა ჭ ახლია ჭ პოლტი არღვევენ, რომ ახალი შეკერონ. უენნიმ თავის საქმე კარგათ იცის, ჩემზედ უკეთ გაჭრიბს ჭ ვინ არ დაემორჩილება იმის ცკბილს ხმასა? ესლო ჩემს სახლში სიხარულია, საახალიწლოთი უენნის ექნება ახალი კაბა. ამ შემთხვევაში პოლტი ცდილობს სიქუას რამეწინათ მოსწავებაზედ სხუა ჭ სხუა გვარზედ.

შგონია ალყირის დეისაც არ მიყუდია ესრეთის ვმაყოფილებით დიდი სჩყუქრები ვენეციანელებთა: ორი ბრილიანტის ბეჭედი,

წყლი სათი ბრილიანტით მოჭედული, ტახტები ოქროთი დაფერილები, ძვრუსი ხალიჩები, ყნაგირები & ოცდა ათი ათასი ტახანი (უყული). უენნი ფიქრობს, რომ ხარჭი უნდა შევამოკლოთ სადილს ვახშმისა, იმის ვახის გამოსახსნელად. ამ დროდგან ახალ წლამდის ხორცს აღარ ვიყიდით; ეს კარგია!

ფიქარი ვესტბერნა კარგი კაცია! მე ყოხარი იმას გუშინ, რომ აღარ შემიბლიან მეთქი ამხანაგობა გაზეთების დახარებაში, რადგან რამოდენიმე ნაწილი აქამაგირისა მაკლდება მეთქი, & არც ვარ დარწმუნებული თუ დვრჩები ჩემს ავლილზედა მეთქი. იმან მომიჭირა გელი & მიიხრა: მე მარტო დავიბარებ გაზეთებსა, & შენ შეგიბლიან, მუქათა იკითხო ისინი რამდენიც უინდაო.

ეს გვაჩვენებს, რომ კაცია არაოდეს სასოწარკვეთილებში არ უნდა იყოს. ქვეყანაზედ ყურო ბერნი არიან კეთილნი კაცნი იმათზედ, რამდენსაც ჩუქს ვუიქრობთ.

საღამო იმავე დღისა.

მეაყრე საშინელი ამაყი კაცია. მე ვარ

დავიხადე სრულყოფილი იმისი ვალი, ზე როდესაჲ პოვლითი ყოხნა, რომ დღევანდელი ჰყური პატარა ზე დამწვარილო, იმან ისეთი ყვრილია დაიწყო, რომ ქუჩაში შეეყარა ხალხი; შერე სთქუა, რომ ამას იქით ნისიით აღარ მოგვცემს ზე თუ გვინდა, შეგვიძლიან სხვაგან ვიყიდოთ ხალხმე ჰყური. საცოდავი სანახავი იყო აქ პოვლითი; ჩუშნ ძლივს ვანუგეშეთ ის.

შე ვერ მიძხვდარვარ, კრიკლოდელელებმა როგორ იციან წინ ზე წინ ყველა ახალი ანბავი. ჩუშნ სოფელში ყველგან ღაძარაკობენ, რომ ჩემს ადგილზედ მოდის ახალი პატრი, რომელიც დოკტორს სწერტს დაუნიშნავს ჩემს მაგიერთ; ეს ჩემი სიკვდილი იქნება თუ შართლია მოხდა.

გტყობა ყახაბსაჲ შეუტყუვა ეს ანბავი; იმან ეხლა გამოეგზავნა ჩემთან ცოლი, რომელიმაც დაიწყო ჩივილი ცუდ დროებაზედ ზე გამოშიცხადა, რომ ამ დროდგან უნდა წამოვიღო ხალხმე იმისგან ხორცი ფუტით. მაგრამ ეს დედაკაცი იქცეოდა ძალიან ზდილობითა. იმან რამდენაჲყრმე განამეორა, რომ ჩუშნ მოვიპოვეთ სიყვარული ზე პატი-

ვისცემა სრულად სოფლის ხალხისა, ის გვირჩევდა, რომ ჩუქნ გოლები ხოლომე ხორცსა წისიათი გოლსკუდში იქაყრის ყასაბისაგან, რომელიც არის მდიდარიო ჭ შეუძლიან გადროვოს ხოლომე ფულის მიცემა. მე არ მინდოდა შეთქუა იმისთვის, რომ ის ყასაბი ერთის წლის წინეთი გვამლევდა ხოლომე ცუდს ხორცსა ჭ იღებდა ჩუქნგან თითო გირვანქაში თითო კაპეიკს მეტსა ჭ როდესაც მე გამოყუსადე მას ეს სიყალბე, მაშინ მე მიიხრა იმან, რომ ამას იმისათვის ვძრებო, რომ თითო წელიწადს ყვან ძლივს ავიღებ ხოლომე შენგან ფულისათ, ჭ ის მეტი კაპეიკი ცოცაოდენი სარგებელიაო.

მე დამრჩა ორმოცდა ერთი შიღლიანგი ჭ სამი ჰენსი. ამით როგორ უნდა ვიცხოვრო რამდენსამე თვესა? წისიათი აღარავინ რას შენდობა; ჭ თუ რომ რეკტორი სწერტი ჩემს ადგილზედ გამოგზავნის სხუა ჰესტორსა მაშინ მე დავრჩები ყუყროთ, ცარიელ ქუჩაში, რა გაეწყობა? იქაც დმერთი არის

• იოს ფეკეძეას.

დღეს მე ძალიან ადრე გამომელვძა :

ვეიქრობდი რა უნდა ვქნა ამ სამწუხარო ჩემს მდგომარეობაში.

მე მომაგონდა ჩემი ბიძაშვილი სეკტინგი, მაგრამ ყველა ღარიბი უნათესაო არის. პოლუის სიზმარი რომ აღსრულდეს & მე სახელწლოთ საეპისკოპოსო ქუდი მივიღო. მაშინ ნახევარი ანგლია ნათესავთი გამომიჩნდება. მე დავსწერე & გაუგზავნე ფორტიო რეკტორს სწერტს აი ამ გვარი წიგნი: გწერთ ამ წიგნსა შიშით & ძრწოლით. აქ ყველანი ამბობენ, რომ თქვენ ნებულთბთ აქ სხუა პატრიის გამოგზავნასა ჩემს ადგილზედ. არ ვიცი ეს ღიპარავი შართალია თუ არა & თუ მოხდა ეს ღიპარავი უკანასკნელის ჩემის თქვენთან ყოფნის მიზეზით; თქვენ თითონ იცით, რომ სინდისით & სარწმუნოთ ვასრულებდი ჩემს ვალდებულებას, & კეთილ მსახურად გქადაგებდი სიტყუასა ღუთისასა. ჩემზედ არვის არ უჩივლია, & სინდისი ჩემიც მე არას მაშხილებს. მე უმოჩილესად გთხოვეთ მხოლოდ მომატება მტარედის ჭამაგირისა. თქვენ ამის წინააღმდეგად მიბძანეთ მოკლებატ ჩემს ჭამაგირზედ, რომელიც ვერა მყოფნის თუთ მიუცა.

ღებელთ საჭიროებაზედ თქუენმა კეთილმო-
ბილყურმა გულმა შემაპრალოს მე მე ვმსა-
ხურებ აქყურს მრევლში თექვსმეტი წე-
ლიწადა, რაც თქუენ რეკტორათ, დაგნაშ-
ნესთ მას აქეთ მე ორმოცდა ათის წლის
კაცი ვარ, თმა მითეთრდება. რადგან არა
მყავს მეგობრები ჭ მუარველნი, არა მაქვს
ღონისძიება სხუა ადგილი მოვნისა ჭ არცა
ვიცი სხუა ღონე ცხოვრებისა, სიცოცხლე
ჩემი ჭ ჩემის ქალებისა თქუენ ხელშია. თუ
რომ თქუენ თავს დაგვანებებთ, მაშინ დაგვ-
რჩება ერთი ღონისძიება—მოწყალება უნდა
ვითხოვოთ.

ჩემი ქალები ახლა სრულ წლოვანნი
არიან, ჭ თუმა ძალიან გამფრთხილებელნი
არიან, მაგრამ მაინც ბევრი ხარჯი უნდათ.
უფროსი არის დედის მაგიერათ სახლში.
ჩუენ არ ვკვავს მოახლე, ჩემი ქალი არის
მეგუყვნეს, პრეცხელიც, მკერვალიც ჭ ხარა-
ზიც ჭ მეც ვაკეთებ ყველაფერს, რასაცვი
გაკეთებს ხურო, კალატოში, მებაღე ჭ
მეშეშე.

აქაშდინ ღმერთი გვიფარამდა ავათმყოფობისა-
გან, თორემ წამლის უასის ვარდახდა არ

შეგვეძლო. ჩემი ქალები ცუყილათ ეგებ-
დნენ კრიკლეთაშიდ სამუშაოსა, აქ ასე ლა-
რიბნი არიან ყველანი, რომ სულ თითონ
აკეთებენ ყოველს საქმესა. სამძიმო იყო
ცხოვრება თორმეტი თუშნით, ახლა როგორ
უნდა ვიცხოვროთ რვა თუშნით. მივენდობი
პირველად ღმერთსა ჭ მერე კაცთ მოყვარე-
ბასა ჭ გთხოვთ გამოვიხსნათ ჭაჭირებისა-
გან.

ღავწერე ეს წიგნი, ჭ მანაშდის პოლიდი
წაიღებდა იმას ფოჩტაში, მე ღავეცი მუხლ-
ზედ ჭ ვეხვეწებოდი ღმერთსა სასიამოვნო
ანბის მიღებაზედ. ლოცვამ შემძინა მე საკრ-
ველი განსება. სიტყვა თქმული ღმერთისა
მიმართ, არის კიდევ მოწყალება იმისაგან
მიღებული. მე გამოვედი ოთახიდან შემ-
სუბუქებული. მაშინ როდესაც მე აქ შე-
ვედი ერთობ მწყხარე. ყენნი მუშაობდა
ფანჯარასთან. იქ იჟდა ის უმანკოებითის
მოსკენებით. მზის სხივი ბრწყინავდა იმის
პირზედ ჭ ანათებდა ოთახსაც. მე შეჩვენე-
ბოდა, ვითომც ვადაყვანილი ვიყავი ზეცი-
ურს საღვრებში. მე მივყაფევი საწერ სტო-
ლსა ჭ ღავსწერე ქადაგება ღარიბის სიხა-

რულოზედ.

მე ვქადაგებ ვეკლესიაში რაშდენსაც სხვისათვის ეგოდენ, ჩემთვისაც; თუ რომ ჩემი დარიგება არ შეაქმს კაცსა უმჯობესათ, მე ვისარგებლებ მაინც იმით საკუთარის სრულ ყოფისათვის. პასტორი ჰგავს მკურნალსა, რომელმაც იცის ძალა წამლისა, მაგრამ ისვი ყოველთვის აღარ იცის თუ როგორ იბოქმედებს ის წამალი სნეულოზედ.

იმავე დღეს.

დღეს დღით მივიღე მე ბარათი ტრახტირიდგან, უცნობის კაცისაგან, სადაც იმას ღამე გაუთოვია; იმას მივეწოდებინე თავისთან რაღაც დიდ საჭირო საქმეზედ.

მე მაშინვე წავედი. უცნობი კაცი არის მშვენიერი ყმაწული ოცდა ექვსის წლისა სახე მისი არის კეთილშობილთური. ის იყო ძველის სერთუკით ჭ ცალახიანის წადებით ჭ ქუდით, რომელიც უეჭველად ჩემს ქუდზედ ძვირათ ეღირებოდა თუმცაჲი სჩანდა უფრო იმაზედ ცუდი. არა მიძხედი ამ ღარიბის ტანისამოსისა, ის უცნობი არა ჰგვანდა

უბრალოდ კაცსა ჰერანგი ესვა წმინდა ტი-
ლოისი მე ვიფიქრე ეს უთუყოთ ვისიმე სა-
ჩუქარი იქნება.

მე ვაღამიყვანა გვერდზედ, ასევერ მოით-
ხოვა ზოდისი, რომ ვაბელა ჩემი შეწყებება
ქ ზოლოს კრთოლუთი გამოძიყულა, რომ
ის იმყოფება გაჭირვებულ მდგომარეობაში
ქ რადგან კრიკლედში ვერავის იცნობდა,
მოქმართა ადგილობრივს პასტორსა. ის იყო
როგორც თითონ სოქუა, აკტერი. ის არის
ესლა უთანამდებოთ, უნდა წასვლა მანჩეს-
ტერში, მაგრამ არ შეუძლიან ტრახტირის
პატრიონთან ვასწორება, ქ უმოჩილესად
მოხარეს ვასესხო თორმეტი მილლიონგი, ქ
როგორც იმოვნის ადგილსა ქ ლუკმა
პურსა რომელსამე ტვატრში უეჭველად
გამოვიგზავნის. სახელი ქ გვარი იმისი არის
ჟონ ჭლიტმანი.

სახე იმისი გამოჩენდა მომატებულს შწყ-
ხარებას მანამ იმისი სიტყვები: უთუყოთ
იმისთანა გამოხატულება შენიშნა ჩემს პირ-
ზედაც, ამისთვის რომ. როდესაც შემომხედა,
დიდის შეწყებებით მითხრა: ველს არ გამი-
მართავ? მე გამოუყყედი ქ უთხარი, რომ

ის მოხვდა მესამედს იმ ფულისას, რაცა ვე-
ზადა, მაშინ როდესაც ისიც არ ვიცა ღვრ-
რჩება ჩემს ადგილზედ თუ არა: მაშინ იმან
მოთხრა: თქვენ მამლევი პასუხს თქვენის
საკუთარის შწუხარების აღწერიით; რა გაე-
წყოზაო, აღარასა ვთხოვთ, მაგრამ როგორ
არავინ უნდა იყოს თქვენს ქალაქში ღარიბი
გარნა შემხრატებელი ვატი?

მე შევხედე იმას ჭ თითონვე შევწუხდი. შემ-
რცხვა რომ მოუყევი საკუთარს შწუხებულს
მღვთმარეობას ჭ უარს ბოდიშით. იმავე
ღროს ვცდილობდი მომეგონა თუ ვინმე
არის ვრიკლოდში, რომელსაც შესძლებოდა
შამწუხების ჩვენება ჭ ვერავინ მოვიგონე.

მე მივედი უცნობ კატთან ღვაღე ხელი
მხარზედა ჭ უთხარი: უ. ჭლიტმან! თქვენი
მღვთმარეობა მწუხებს მე, მე ჩემი შწუ-
ხარება ვითხარით თქვენ, მაგრამ შეწევნითვი
შეგეწევი, რამდენიც შემოდლიან, მოითმი-
ნეო ცოტა, ერთს საათს უკან თქვენ მიიღებთ
ჩემგან პასუხს.

როდესაც ღვბრუნდი შინსკენ გზაზედ
ვფიქრობდი: საკვრველია, რომ უცნობმა ვა-
ტმა მე მომხართა ჭ გამედიანჩიკს მოაგონდა

ჰანტორი. ყთოვლი ჩემში რამე არის იმის-
თანა, რომელიც მიიზიდავს ხალხსა, ყოველი
გაჭირვებული პირველად ჩემთან მივრბის,
მაშინ როდესაც ჩემთან მიიღებს ხელმე
ერთობ მცირესა, მე ესეც შემინიშნავს რომ,
როდესაც დაუძახნივართ ყუცნობ სახლში,
სადაც ჰყოლიათ ძაღლი, მოსულთა ისა ზ
პირველად ჩემს კალთაში ჩაუდგია თავი,
იმ იმედით, რომ გადაუგდო ღოუკმა პყრო.

როდესაც მოკვდი შინა, მე უნბე ქა-
ლებსა ჩემი საყუარო ყუცნობ კაცთან; შინ-
დოდა გამეგო ამასედ ჰაზრი უენნისა; მაშინ
იმან მითხრა:

— მე ვიცი შენი ჰაზრი მამო ზ რაღას
ჰაზრსა მჭითხავ მე

— აბა როგორია ჩემი ჰაზრი?

— შენ იტყუოდი გულში: მე შევეწევი
ამ საწყალს ვომედიანჩივს, იქნება მეც შე-
მეწიოს რეკტორი სნერტი,

— მე სრულთად არ მომიფიქრია ეგა, ზ
მსურსკი რომ ეგ მომსლოდეს მეც ფ ქრათ.

მე ავიღე თორმეტი შილინგი, მივეცი
უენნის ზ ყუხარი წაგლო იმ მოგზაური-
სათუნ,

მე არ მიყვარს, როდესაც გლახაკი მად-
ლობას მიცხადებს რაზედმე, მრცხვენთან ხო-
ლომე იმა დროს, როდესაც მადლობას მე-
ყბნებთან, თუცა უმადურობაც მაწყებს
ხოლომე, იმის გარდა მინდოდა დამესრულო-
ბინა ქადაგება.

სადამო იმავე დღისა.

ეს უმაწული აკტერი ყთოვლი კარგი
უმაწული ვატი უნდა იყოს. უენნიმ,
როდესაც დაბრუნდა ტრახტირიდან; ბევრი
ილაპარაკა ტრახტირის სახლის პატრონის
ცოლზედ. იმ ქალს ეთქვა, რომ იმ მღვ-
მრის არ აქვს ერთი კოპეიკი, ამაზედ უენნის
ეთქვა, რომ იმან მოუტანა რამდენიმე ფული,
შინ ქალს დაეწყო, რომ დიდი უკუნყრე-
ბა არისო მიცემა ფულისა ვიღაც მოწან-
წლისათვის. მაშინ როდესაც ვატს თითონ
არა აქვსო ზე უჭირსო თავისის შვლების
შენახვით.

მე ისევ ქადაგებას ვსწერდი, როდესაც
შემოვიდა ჩემთან ფლიტმანი მე არ მინდა
ისე წავიდე კრიკლივით, რომ მადლობა

არ უთხრა ჩემს კეთილს მოქმედსა, მითხრა-
მან. უენნი ამ დროს სიყვრასა შელიდა. ვახშ.
მათა გვექონდა ზოლოვი ზე ერბოკვერცხი.
მე მივიწვიე მოგზაური ვახშამსედ ზე ისიც
თანხმა შეიქნა. ეს საჭირო იყო, იმისთვის
რომ, მგონია, არაფერი ეჭამა დიღოდამ.
ზოლოვიმ მოგვიტანა ლუდი დიდი ხანია
ისე გემრიელათ არ გვიახშია.

ქლიტმანს, მგონია, მოეწონა ჩვენთან
ყოფნა. მწუხარებამ გადაიყარა იმის პირი-
საგან დარჩა მხოლოდ ფიქრი ჩვეულებრივი
საწყალს ცაყებში. მნახველმა წესიერებისა
ზე სასუუთავისა ჩემს სახლში, ჟანჰრების
სიწმიდისა, ჟარღების სითეთრისა ზე საზო-
გადოდ სიფიქსესი ზოლსედ ზე მებელსედ,
იძან იფიქრა, მგონია რომ მე ისე ღარიბი
არ უნდა ვიყო, როგორც ეგონა. ღარიბის
სახლში თვალთ სშირად შეეყრება ყსაშოგ-
ნო ყსუუთავისა მაგრამ ჩემი ნიადაგი სათ-
ქელი ცოლითან ზე ქალებთან ის იყო, რომ
სისუუთავე არას პირველი ღონისძიება ეკო-
ნომიისა, ზე უენნი ოსტატურად აღასრულე-
ბდა ჩემს დარიგებასა. იძან ვარდაამეცა სახ-
ლის მეყრნეობაში თავის დედას ზე შეიქმნა

სახეთი თავის დისათვის. არცა მცირედი ღაქი არ დაიფარებოდა იმისის შორს გამჭვრელის თვალისაგან

ვასშმის დასასრულზედ სტყუარმა სრულთიად გაგვაცნო ჩვენ; იგი უფრო მცირეს ანობდა თავის მდგომარეობაზედ ვიდრემდის ჩვენზედ. ეტყობა იმ საწყალს დიდი მწუხარება აწვა რამე გულზედ. სწორად საუბარის დროს სახე მისი შეიქმნებოდა ხოლმე მოწყენილი. ის ცდილობდა, რომ ეჩვენებინა თავი მხიარულათი, მაგრამ ამაოდ დემართო. შეეწიე მას, გამზობდი მაშინ.

როდესაც ის წავიდა ჩვენგან, მე მივეცი მას რამდენიმე რიგიანი დარბევა. მე ვიცი რომ აკტორები საზოგადოდ მსუბუქის ჰაზრის არიან. იმან ფიციით აღმითქვა მე ჭამო-გზავნა ფულისა თავის დროზედ ჭ რამდენაჲერმე შეითხა, თუ როდენს ხანს შემადლიან ვიცხოვრო იმ ფულითა რაც დამრჩა. აი იმისი უკანასკნელი სიტყვები გამოთხოვების დროს: «შეუბღებელია, რომ თქვენს იყოთ ამ ქვეყანას უბედურნი: მთელი ცა გაქვსთ გულში ჭ ორნი ანგელოზნი ვიდგანან მხარს უკან » აქ, მგონია, უენის ჭ

პოლოლიზედ მანიშნებდა.

ბ. დეკემბერი.

დღემ გაიარა მოსვენებით. მაგრამ ყსია-
მოვნოთ; შედუქნე ღოს ტტერს გამოყუზავნია
ჩვენაჲს მოყლი წლის ანგარიში. ანგარიში
მეტი გამოსჩნდა იმაზედ, რამდენსაც ჩუშნ
ვუქრობდით, თუმა შედუქნეს არაფერი
მოყმატება იმაზედ, რაც ჩუშნ გვეწერა
გასავლის წიგნში; მაგრამ ფასები მოყმა-
ტებინა ყოველის სავანზედ.

იმაზედ ყარესი ვიდეკ ის არის, რომ შე
შარშანდელიცა მმართებს ჭ ის მთხოვს მივ-
სცე ეხლოვე ჭ მარწმუნებს, რომ თითონაც
ძალიან საჭიროებს. ვალი არის თვრამეტი
შელლინგი.

შე ვიყავი იმასთან. ის არის კაცი მოლო-
პარავე ჭ მომგებელი. შე მინდოდა დამეკ-
მაყოფილებინა ის რაოდენისამე ნაწილის
მიცემითა; მაგრამ ჩემა თხოვნამ ვერ შესბ-
რა იმის ვყული; ჭ გამომიცხადა, რომ თუ
საჭიროებამ მოიტანა, ის მიმართამს სასტი-
კს ზომას, ამიტომ რომ თითონ ყნდა გარ-

დაიხადოს ვალი სხვს თამასუქით აღებულთი. კუპტისათვისაო, სთქუა იმან, ანგარიში ყველაზედ დიდი საქმეაო. როდესაც დავხედე რომ, თხოვნით ვეღარა გავხდი რა, მივეცა მრთლათ ვალი. ახლა დამოჩა მე მარტო თერთმეტი შილთინგი. ღმერთიმან ინებოს რომ აკტერმა გამომიგზავნოს დროზედ ფული, თორემ არ ვიცი რით უნდა ვიცხოვროთ.

აი შენ, მცირედ მორწმუნეო, არ იცი რით იცხოვრო? ღმერთმან ხომ იცის! რისთვის შეგიბრწუნდა გული? რა ბოროტი გიქნია შენა? სიღარიბე ხომ ბრწიერება არ არის, ვეყუხნებოდი ჩემს თავსა.

მცირეთიც შეიძლება მხიარულება ჩუქს გამოუთქმელის სიხარულით უყურებდით ყენნის ახალს ტანსამოს. საყვარელი ყენნი ამ ვაბაში ჰგავდა სწორეთ სსძლოსა, მაგრამ არ აპირებს იმას ჩაცმას ახალ წლამდის, მანამ ვეკლესიაში არ წავა.

ყოველ საღამოს მამლეგს მე ანგარიშსა რასაც ხარჯავს ჩუქსს საწულის სახლზედ. საჭიროა, რომ დავსწვებოდეთ ხოლმე შუდ საათზედ, ამით ცოცხა ზეთი ზ ნახშირი და-

გვეზოგებაო. მაგრამ სულგონია, ჩემი ქა-
 ლები დღესით ყურო გამჭრიახნი იქნებან,
 ჭ როდესაც დაწვებან შუალამეღინ ლუღუ-
 ნებენ. ჩუენ სავაოთ მოვიმზადეთ ბოლოვი
 ჭ სხუა მწვანილები. უენნის იმედი აქუს,
 რომ შვიდ რვა კვარახ გამოგვიტანს ყუყუ-
 ლოთ, ეს იქნება ოსტატური მოგონება.

იმ დროდის ჭლიტმანიტ შეასრულებს
 თავის პირობასა. როდესაც მე ამის ეჭვში
 შევალ ხოლომე, უენნი მხა არის გაჟავრდეს,
 ის არავის აღიყვს ნებასა, რომ ცუდი რამე
 სთქუან იმ აკტერზედ

ჩუენ ხშირად ვლაპარაკობთ იმაზედ, ჭ
 სავუთრად ჩემი ორივე ქალები. იმისმა
 მოსვლამ ჭ ნახვამ შესცვალა ჩუენი ერთ-
 გვარი ცხოვრება. იმის სხელი ხშირად ის-
 სენება ჩუენს საუბარში. სასიამოვნო სანახა-
 ვია უენნის შეწყუება, როდესაც ცელიქი
 პოლოლი ეტყუს მას: ის არის კომედიანშ.
 ჩივი, სხუა ხომ არაფერი. მაშინ უენნი მო-
 ყუეკება ისტორიასა ლონდონის აკტერებზედ,
 რომელნიც შექნილან მდიდარნი ჭ ხშირათ
 არიან მიწვეულნი სადილზედ დიდ კაცებთან
 ჭ ლაუმატებს ხოლომე: ჭლიტმანი უენდა იყოხ

უბირველესი აკტერი. მას მოყუბენია ბევრი
უბედურობა, აკტუვის ხოლომე, მაგრამ იმისი
(მიხვრა მოხვრა) მშვენიერიაო. ზე სამაგალი-
თითი ღაძარაკობსო.

დაად, დაად მიუგებს ცელიქი პოლიტი,
სამაგალითითი ღაძარაკობს, ამიტომ რომ
შენ ვითხრა: ანგელოზი ხარო.

შენც ავი ვითხრა, მიუგებს გაჰაჯრეზუ-
ლი უენნი.

მართალია მეც ვითხრა, მაგრამ ეს ისე
ცუყუდა უბრალოთი, სიტყვაში ჩ სამატებე-
ლათი ზე ფიქრობდავი მხოლოდ შენზედ.

ამ ზოგშურმა ხუმრობამ ძალიან დამაფიქ-
რა მე. პოლიტიც იზღება. უენნი თვრამიტის
წლისა; როგორ უნდა გავათხოვო
ორივე?

უენნი კარგი ქალია, კარგი გამდილი,
კარგი მეყრნე, ჭკვიანი ზდილი, მაგრამ
მოელმა კრიგლოდმა იცის ჩუშნი სიღარიბე.
ამიტომ მტარედ პიტვისა გვცემენ, ზე ძნე-
ლია, რომ იმან სექბრო იშოვნოს.

ერთი იმისი უბირატესობა არის სიღამა
ზე, ყოველი კაცი კმაყოფილებით შემოე-
ყრება ხოლომე. როდესაც მე გავატანე იმან

ფული ჩუქნ მოვალეს ღოსტერთან, მაშინ იმას ეჩუქებანა ერთი გირვანქა ნუში ჭ ქი- შიში ჭ ეთქვა. ვსწუხებარ, რომ აგრე სა- სტიკად მოვეკიდე მამა შენსათ. უთხარო, რომ აღდგომამდის ვიდევ შეუძლიან; რომ ხარფოს ჩემგან ნისიათო, ამ ნაირი აღიქმა თავის დღეში არ მოუყია იმას ჩემოვს.

როდესაც მე მოვეკვდები, ვინ უნდა იყოს მზრუნველი ჩემის ობლებისა? ვინა? ღმერთი, ცათა შინა მყოფი!!

იმის გარდა იმათ შეუძლიანთ წავიდენ ვის- თანმე მოჰყამაგირეთ. მაგრამ ეჭ, აღარას ვიცევ მომავალისათვის.

პპ. ლეკუბურს.

რა მძიმე დღეები იყო; არათდეს არ შა- ხოვს, რომ ამ გვარი სამწუხარო დღესას- წაუყო მქონოდეს როდესმე

ორ დღეში წავწითხე მე ორივე ჩემი ქდაგებები ხუარფერ სხუა ჭ სხუა გბკლესა- ში. გზები ცუდი იყო, ქათი ქრიადა იყო საშინელი ს. ცივე. ვგრძნობ სიმძიმესა მო- ხუცებულობისა- ახლა ისე მდუპარე ჭ

მარდი ველარავარ, როგორც უწინ. მაგრამ მართალია კომპოზიტო ზ ბოლოვი წყალში მოხარშული ასეთი საზრდო, რომ ბევრს ძალს ვერას მისცეს კაცსა.

ამ ორ დღეში ვიყავი სადილოთი ჭერმერ დიურსტთან, სოფლის კაცები ბევრით უფრო სტუმრის მოყვარენი არიან მანამ ქალაქისა, რომელთაგანაც ნახევარ წელწადში ერთს არ დაუბატონებარ სადილოთი.

ვსწუხვარ, რომ ჩემი ქალები მაშინ იმ ფერმერის სადილობედ არ მისხდენ ორიგენა უხვება იყო? ნეტავი საშობალოთ ჩემს ქალებს ის ჰქონდეთ, რაც მაშინ სადილობედ გადაგვრჩა, ზ რომელსც უეჭველად ძალებს გადაუყრიდენ. მაგრამ მე მოვახერხე რამოდენისაძე პიროუკის გამოგზავნა იქიდა ჩემს ქალებთან. მე გავბედე თქმე: თუ ნება მომცემთ მეოქი, ამ პიროუკებს ჩემს ქალებს გაუგზავნი. მაშინვე გაამსეს პარკი პიროუკებითა, ზ გამომატანეს. წვიმა მოდიოდა საშინელი, იმათ წამიყვანეს გრიკლედრ თავისის სკუთრის ეკიბაყოთ.

სასმელი ზ საჭმელი ისე საჭირო არ არის ვსთქვათ როგორც შიმშილის ზ

წყურვილის მოკვლა. მაგრამ ვარგი სადი-
ლი, ვარგი რამ ნივთია, მაშინ ვატი ვრძ-
ნობს მომატებულის მღვიძარებასა ჭ მხია-
რულებსა. სეჭირთა ხანდისხან გონების გა-
ღვიძებუ.

მე ძალიან დაღულოყლი ვარ. მე შექონდა
ღირსს შესანიშნავი ღაპარავი ფერმერთან,
მინდა დავსწერო ის ღაპარავი.

ტ. ლეკვიძე.

ჩუშნ სიხარულშიდ ვართ, მაგრამ ვატი
უნდა ზომიერად ისარგებლოს სიხარულითა;
ეს სათნოება მინდა ვასწავლო ჩემ ქალებსა.

ამ მიზეზით შეუდგემდის არ მინდოდა
გამეხსნა წიგნი ქლიტმანისა. ჩემი ქალები
სწორეთ ევას ქალები არიან. ისინი სწუხან,
მანამ შეიტყოზდენ რას იწერება ქლიტმა-
ნი, აიღებენ წიგნსა, წაკითხვენ ზეიდან აღ-
რესსა, გაშინდვენ ზეჭედსა ჭ ერთის ხე-
ლიდამ გადადის მეორეს ხელში.

მაგრამ მე ამისა ვაწუხვარ, რომ ქლიტ-
მანს მე ვასესხე თორმეტი შილთინგი ჭ
იმის წიგნში სხევს ხუთი გირვანქა სტერ-

ლინგი. მადლობა ღმერთსა! ყუთყუთი კარგი აღგიღია ყუძოვნაჲ.

როგორ სიხარული ჰქუხარება ერთ-მანეთზედ ახლოს დადიან! დღეს დღიას მე წავედი აღდგრძნ ჩილდსონთან; მე მიიხრეს რომ იშვოშჩივი ბრუკი თავის მოკვლას აპირობსო, რადგან ბევრი ვალები დასტეხი-აო. ის არის შორეული ნათესავი ჩუძის ცოლისა. თორმეტი წლის წინეთ მე თავ-დებათ დაუდექი იმას ას გირვანქა სტერლიან-გში ჰქაძიან ჰგერ კიდევ არა ვარ გამო-სსნილი იმ თავდებობისაგან; ამ კაცმა ბევრი მწუხარება გამოიარა ყუძანასკნელს წყლიწა-დებში ჰ ბოლოს იწყო ღიოთობა.

აღდგრძნმა დამაშოშძინა მე. იმან მიიხრა მართლათ იყო იმისთანა სმეზიო, ვითომც ბრუკს თავი მოეკლასო, მაგრამ ეს სრულად შეუძლებელიაო. მე მოსკენებულაი მოკვდი-ოდი ხალში, როდესაც ბოლთაი მომეგება წინ ჩლიტმანის წიგნიოა.

სულმო იმავე დღისა.

სიხარული ჩუძნი გარდაიქა დიდ მწუხა

რეგებათ, როდესაც ვაკესენით წიგნი & შევიტყუეთ, რომ ის იყო არა ფლოტიანისა, არამედ რეკტორისა სნერტისა. ის მწერს, რომ მე უნდა ვიყო ჩემს ადგილზედ ადგომამდის, & მაშინკი ჩუქნი ანგარიშები უნდა დასრულოდეს. ის მიცხადებს მე რომ ვხლავ შემოდითან მოკსებებო ჩემთვის ახალი ადგილია, რომ მე მიგზავნის ის გზის ფულსა & ახალს პასტორსა აქუს ნაბრძანები შეკადეს ჩემს პრეკლში, თუ მე წინ არ აღუუდგები მას.

ასე აქაური ჭორები ტყუილი არ იყო. ვსეც უნდა იყოს, რომ ახალს პატრონს ამ ტომ მიუღია ასე ჩქარა ეს ადგილი, რომ დაჰპარებია დოკტორს სნერტს იმისი მახლობელი ნათესავი ქალის შერთვისა. უენნი & პოტოლი გაყვიოლდენ, როგორც სიკუდილი. როდესაც შეიტყვეს, ნაცკლად ფლოტიანის მადლობისა, იმათ ეს საშინელი ანბავი. აი ჭილღო დიდების სამსახურისა!

პოტოლი დაიდგარა ცრემლითა & ღეცა სკამზედა; უენნი გაიქცა თავის ოთახში. გელეები შითროიოდენ, როდესაც მეჭირა რეკტორის წიგნი. მე შევედი კაბინეტში ღვე-

ცი მუხლზედ ზე ვიწყე ლოცვა; როდესაც
 მე ავღეძი, ლოცვამ შემამსუბუქა მე; მე
 ავიღე დაბადება ზე პირველი სიტყვები ჭარ-
 დაშლილის ფურცლისა იყო ესენი: ნუგე-
 შინიან, ვინაიდგან გიხსნა შენ (ისაია თავი X)
 აქ სული ჩემი თავისუფალ იქმნა შიში-
 საგან, მე აღვმართე თვალი მისკენ ზე ესთქვ:
 ჰე ყუჯლო. შენი ვარ!!

როდესაც შევნიშნე, რომ პოეტული აღარა
 სტიროდა, მე შევედი ოთახში. ის იდგა
 მუხლზედ, გულხელ დაკრეფილი ზე მიყუ-
 დებული სკამზედ. მე არაფერი უთხარ, ჩუ-
 მათ მივიხურე ვარი ზე მოვბრუნდი გაბინეტ-
 ში. როდენიმე მინუტის შემდგომ, გავი-
 გონე უენის ხმა ზე კიდევ წავედი ქალების
 დასახედავით. ისინი ისხდნენ ფანჯარასთანა.
 უენის გაწითლებულის თვალებისაგან ჰსჩა-
 ნდა, რომ ის ეძებდა მყუდრო ადგილსა,
 დასაჯარავად თავისის მწუხარებისა. ორივე
 მიყურებდნენ მე ძრწოლით. ეგონათ, რომ
 ჩემს სახეში ჰპოებდნენ იგინი სასო წარკვე-
 თილების გამოხატულებასა. როდესაც დარ-
 წმუნდნენ, რომ მოსვენებული ვარ ისინიც
 მოსვენებულნი შეიქმნენ. მე ავიღე წიგნი

ღ ფულო ზ მველოებურის სიმღერით ჩაკდე
 გამოდში დ ღამებამდნ არც ერთი სიტყვა
 არ ყუიქუამი იმათ იმ შემთხვეულებასედ.

არც მე მინდოდა მომეგონებინა რამე იმ
 სამწყხარო შემთხვევასედ. იმათის მხრით ამ
 ჩუმათ ყოფნა ში სჩინდა გრძნობა სინარნარისა
 ზ ჩემის მხრით ვიშიშოდი მუჩვენებინა თავი
 სუსტად შვლებისათვს.

კ^ლ ლექსი.

ყნდა კაცმა გამოსტოვოს პარველი მინყ-
 ტები არყულოზისა გაყსინჴაჯათ იმის ალ-
 ხრებისა

ჩ სნ გაცტარეთ ღამე მშვდობიანათ. ახ.
 ღა ჩესნ ვლ:პარაკობი სწერტის წიგნსედ
 ზ ადგილის დაკარგვასედ, როგორც რომ
 ერთს მველს რასმე ისტორიასედ, ზ კადგენთ
 ათას პროექტებს მომავლისათვს

მაგრამ დიდი სა წყხარო ის არის, რომ
 ამ პროექტებსედ იქნება დამოკიდებული
 ჩემი ქალებთან დაშორება კარგი იქნება,
 რომ ჩემი ქალები ჩაგაბარო სადმე კარგს
 სახლებში, მანამ მე ვივლი აქეთ იქით აღ-

გილის სმოვნელათა ზე ვიშოვნი ლუკმა
პურსა ჩემოვს ზე ჩემის შვილებისათვის.

ბოლოლი ყწ ნდებულათი მხიარულთა. ის
ვიდეგ ლაშარავობს თავის სიზმარსუდ ზე გვა-
ნუგეშებს სხუა ზე სხუა იმედითა. იმისა გამ-
ფონი აფიქრებს ვატი, რომ ის მოვლის
რადუ საკუთარს შემთხვევის მფარველობასა.

როგორც მოვა ახალი პასტორი კრიკლუ-
დში, მაშინვე ჩავაბარებ იმას სმოვეკლოს
სიებსა, ზე დავიწყებ ახალი აღგილის ძეხანსა
გარდა ამისა მივსწერ ძველ მეგობრებსა,
რომ გაწესონ ჩემი ქალები, ან ლუკვერნა-
ნტკვათ, ან მკერვდებათ, ან რამეთუ, უკნნი ძალიან
კარგი ლუკვერნანტკა იქნებოდნა. არც ერთს
ქალს არ დავსტოვებ კრიკლუდში. ამიტომ
რომ ეს მხარე დარიბია ხალხი უმოწეალო-
თა ზე არც უცხონი არიან ს. დარიბისა,
როგორც საზოგადოდ მცხოვრებნი პატრია
ქალაქებისა.

ყოველგან ლაშარავობენ ახალს პასტორ-
სუდ. სხუანი თითქო სწუხან ჩემს წესკლა-
სუდ, ზე არ ვიტა გულის წმინდით თუ
არა?

კა დეკემბერს.

ღღეს მე მივსწერე წიგნი საღიისბიურის
 ეპისკოპოსს ჭ მწუხარებით აღკუწერე ჩემი
 მდგომარეობა, ჩემი შუღების მწუხარება,
 ჭ დიდხნის ჩემი სამსახური ვუძირობ, რომ
 ის არის კაცი გეთილმსახური ჭ შემზარაღე-
 ბელი: დამერთმა აგონოს, რომ მომცეს მან
 თავისი შექწეობა. სამ ოთხ პრიხოდში იმო-
 ება ჩემთვის ალოგი. ბეგრს ხომ არასა ვსთხოვ.

ლ დეკემბერს.

თუ რომ ეპისკოპოსის მიტრას, რომელიც
 პოტოლმ ნახა სიჭმარში, მალე ვერ მივი-
 ლებ, მაშინ მე მიუცდილებელიად შემხედება
 საძურობილეში წასვლა მე ვხედავ ის არ
 აძცდება!! ჩემში აღარ არის უწინდელი
 სულითაღი ღონე, ამოდ ვსცდილობ ვი-
 პოვო ჩემში, უწინდელი სიმძცე მე და-
 მაკლდა ღონე თიქმის ღოტვებდაც, ასე
 დამიძურა შიშმა! დიად! საძურობილე აუ-
 ცილებელია! ამ სიტყვებს ხმარად გამეო-
 რებ ამისთვის, რომ მინდა წინ ჭ წინ შე-

ვეჩვიო ამ ჰაზრსა. ყოვლად მოწყალო ღმერთი იყოს ჩემი შვილების პატრონი. ვერ მათქუამს ამათოჲს რაც ვ-ცა.

იქნება უდროო სიკვდილმავი გამოძიხნას ამ სიარსხვილისაგან მე თითქმის შვედარი ვარ, ჭ ციკების კანკალი მივლის ძარღვებში. არ შემოძლიან კერვა, ხელები მიართიან.

რეფენსიუ საათის შემდეგ.

აი მე ცოცხათ დაწმომინდი მე ცუდით ვიყავი ძალიანა! მე დავაწყეი ლოგინში, ჭ მგონია დამეძინა, თუ არ ვიცა უგონოთ ვდეკ; სამმა საათმა განვლო ქაღებს გაეხვათ ჩემი ფეხები ლოგინში. სხეულით დავსუსტდი მაგრამ სულით გავძლიერდი ყოველივე წარსული, რაც შემემთხვა ახლს სიზმარივით მეჩვენება; ბრუეს მართლა თავდაურჩვია. ქლიდსიანმა დამძახა თვისთან გამოძიხნადა ეს ანზავა ჭ მაჩვენა პროტოელი, სადაცა მე თავდებათ ვინიშნები. მერე მითხრა, რომ იმას დარჩენია საკმაო ვალეზი, ჭ მირჩია, რომ ვეცადო მივსცე იმი

ვალთ ვაჭარს ვიტყვს, რომელთანაც მე იმდებობი ვარ ას გარვანქა სტრელნიკში.

ყოფილსმანი ყობრალოთ არა სწუხდა ჩემთვის. ღმერთო ჩემო! ასი გარვანქა სტრელნიკი... სად უნდა ვიშოვნო მე იმდენი ფული? სრულიათ რომ გუყვიდო ჩემი მოძრავი საცხოვრებელი, არა მგონია, რომ ასი შილნიკიც შედგინოს.

ზრუეს ემახდენ კაცს ანგარიშთანს ჭ მდიდარსა, არ მოკვლიოდ, თუ ასე დაასრულებდა თავის საქმეებსა ჭ ცხოვრებასა. მცირელი მზითევი ჩემის ცოლისა იმის ავათმყოფობაზედ დაიხარჯა; თითქმის ვალეობიც, რომელიც ერგო იმასა, ისინიც დავეიდე ნახევარ ფასათ, ახლა მე მიწვენილი ვარ სიგლიხაკედმდე. ნეტავი ვიყო ვლახი ჭ თავისუფალი! მაგრამ მე ჩამსმენ სპუროზილეში, თუ რომ ვიტყვით სულგრძელი კაცი არ არის. ვალის გარდახდა არას გზით არ შემოდლიან.

იმეუ დღას საღამოს.

მრცხვენიან ჩემს სისუსტისა. ჩავარდნა ასეთს ყიმედობასა, ასეთს იჭკნეყულებში.

სირცხვილია, მაშინ როდესაც მე ვარ მსახური ღუთისა, მრწამს განგებულება: სირცხვილია სირცხვილი ეს ჩემოვს!

მე ვქმენ ის, რაც შემედლო, რაც საჭირო იყო, წავიდე პოეტში წიგნი ყუ ნტელთან, აუხსენ მას, რომ არა მაქვს ღონისძიება იმ ვალის გარდახდისა. ჭ ყთხარა, რომ შეუძლიან ჩასმა ჩემი საჭყრობილეში. იმ კაცში თუ იპოვება მცირედი ვცლობრივი გრძნობა, ყუთვით შემიბრალებს, თუ არა ჭ წავალ სადაც მეტყვის.

დაბრუნებულმა ფოჩტიდამ მე გამოვსცადე სიმტკიცე ჩემის ქალებისა მე მინდოდა მოემშაღებინა ისინი გასაგონად იმ სასტიკის უბედურებისა,; მაგრამ ვალები აღმოჩნდნენ უბლიერესნი კაცებზედ ჭ ყვეთილმსახურეს პასტორისა:

მე ყანზე ბოლოს ბრყვის სიკუდილია ჩემი თავდებობა ჭ შემდგომი ვარემოება იმ თავდებობისა. იმათ მოისმინეს სე მწყხრის ყყ რადღებითა. საჭყრობილეში! სთქუა ყენნი მტირაღმა ჭ შემომხვია რა კელი: შენ ხონ სინიღისი არასუერს არ გამხილებს, საყვარე ღოო მამავ. ჭ რისათვის ისყეები ყბრაღოო

ამდენსა. მე წავალ თითონ ვინტყლითან, და ვეცემი იმის წინ მიხლსუედ ჭ ავდგები მამან, როდესაც გამოვიდხოვ იმასთან თაყის-უფლებასა შენსა.

არა, უთხრა პეტლიძემ, ვე არ იქნება. ვაჭარი ყოველთვს ჭ ყოველგან ვაჭარია. შენის ცრემლითათვს არც ერთს შილინგს არ მოიკლებს ის. აი მე წავალ იმასთან დაკუდგები მას მოჰამადგირეთ, სიკუდდილამდის ვიზრდები მარტო წყლითა ჭ პურითა ერთის სიტყვით ვიქნები იქამდინ, მანამ მამის ვალს გადავიხდიდე

ამ წინეთა დაწყობილების შემდგომ ისინი ცოტათი დაშოშმინდნენ; ჭ მალე ნახეს ყსა-ფუძვლობა თაგიანთის პლანებისა, ჭ ეენნიმა სთქუა: რათ გვირდა მაგნაირნი შეუძლებელნი პლანები? უნდა მოყსადლოთ ვიტყლის პასუხსა, დეესქენ იყოს სასტიკი თუ უნდა. განა საწყრობილოეში დმერთი არ არის? თუ რომ შართლა, მამათ საწყრობილოედ გახდება შენი საქმე, მამ იქნება შენ იქ კიდევაც გერჩიოს, ვიდრემდის აქ სიგლახაკეში. შენ არასუერში დანაშაული არა ხარ, მამ რისა უნდა გრცხვენოდეს. მე ჭ ჩემი და წავალით

მოჰამადგირეთ ჭ ჩუშნის ჰამადგირით შევი-
ნახავსო შენა. არ გავჩითლდებით მოწყაღე-
ბის თხოვაზებად რომ საქმე მიდგეს. ჩუშნ
სძირად გნახავო ხოლმე მამავ ჭ მოვივლით.
რისა შეგვეშინდება ჩუშნ. მათლაჲ პოლლიო,
ყთხრა ყენნიძი, ვისაც ეშინიან, იმას არა
ჭსწამს დიერთი, ჭ მინდა გიყო მხიარულად.
იმოდენ მხიარულად, რამდენიც შეაძლება
მქონდეს მარტოობაში, მამაზედ ჭ დაზედ
დაშორებულსა.

ამ სიტყვებმა გამამტკიცეს მეც ჭლიტ-
მანმა ტყუილი არ მათხრა, რომ შე ორი
ანგელოზი მყავს.

ღღე წმიდისა სილიბისტრისა.

დასრულდა წელიწა. ვმადლოებ დიერთსა,
რომ გარდა შტირედთა უსიამოვნობათა, ეს
წელიწადი იყო ჩემთვის კარგი ჭ ბედნიე-
რი: მართლად ჩუშნ ხან ჭ ხან მოვითმინეთ
ხოლმე დიდი ნაკლებულება, ჭ სიღარიბე,
მაგრამ ყოველთვისგი ვმოულობდითოლუკმანსა.

მწარე მწუხარება ხან ჭ ხან შეჭსძრავდა

ხოლო მე ჩუენ გულისა, მაგრამ იმაში გამოგვიჩნდებოდა ხოლო მე სიხარულიც. ახლა ვსთქვათ: მე ძლივს შექმნის დონისძეობა ნახევარ წლის საზრდოსა, მაგრამ რამდენი იმისთანა არის რომ ესეც არა აქმნის ზ არ იცის ხელონით გამოიტანოს თავი.

შე მოვაკლდი თანამდებობასა. აი მოხუცებულებების დროს ვარ უადგილოთ, უზაყროთ. იქნება მოძვეალის წელში ვიქნებ საძეო-ბილოში, ჩემს სეკარელს ქალებზედ და შორებულთა, მაგრამ აქაც დმერთი არისო, სთქვა უენნიმ. წმიდა სულთისათვის გოგო-ხეთიც გოგოხეთოდ არა ჰსჩინს, ზ ბოროტის სულთისათვის არსად არ არის ზედნიერება მართლათ მე ზედნიერი ვარ. ვინაც შეყუ-ლიან უბედურების ატანა ის რა არის, თუ არ ზედნიერი? წმიდა სინდისი არის ყოველს ქვეყნიერს დიდებაზედ მეტი.

უბედურება იყო ხოლო მე ჩემთვის შვილთათ სდაც მე ცხადად გავიგებდი ხოლო მე სახარე-ბასა. ოკსფორდის მსწავლთაუნნი ლაპარაკი-ბენ ხშირად საღმრთო წერილის ასოებზედ ზ შინაგანს ჰაზრსკი ვეღარ ასხნიან.

ამ ფიქრებით ზ მსგელოებით შინდა გავა-

ტარო ეს წელი. მოხარული ვარ, რომ ყოველდღიური ჩემი ცხოვრების წერა დავიწყე. ყოველმა ვაჟმა ასე უნდა ქმნას, თავის თავის გაცნობა & შეტყობა შეჰსძენს კაცსა მომატებულის სარგებლობას, ვიდრემდის ვითხვა მსწავლელთი წიგნთა. როდესაც დასწერ ყოველ დღე თავის ჰაზრსა & ცხოვრებასა, წლის დასასრულზედ დაინახავ თავის თავს ყოველის მხრიდამ. ვაჟი სხუა & სხუა არის სხუა & სხუა ღროსა. ვანც ანბობს, რომ იცნობს თავის თავსა, ის ანბობს მართლის მხოლოდ იმ წამში, როდესაც აშობს, ამიტომ რომ იმ ღროს ესმის თავისი თავი, მაგრამ ზევრმა არ იცინა თუ როგორი იყვნენ ისინი გუშინ! ანუ როგორ იქმნებიან ხვალ.

წრევანდელს წელიწადს მე გამოვსტადე, როგორი მართალია ანდაზა: ერთს უბედურებას მეორე მოსდევს. რამდენიც მეტი უბედურობა მოდის იმდენით ახლოს არის ზედნიერებაც. ასე ჰირველის შემრწყუნების შემდგომ, ყოველთვის ვიწყებ სიხარულით წარმოდგენასა, მომავალს კეთილს მდგომა რეობასა & ვიმედოვნებ ხოლომე, რომ ზრ.

ძილთა მიდის დასასრულზედ. წინააღმდეგ, როდესაც ჩემი სურვილი შესრულდება, მაშინ მე ვიბრძო და ვერ ვბედავ მივინდო სასოებას.

ვერ ვინდობი სოფელსა. საშიშარია ერთობ მიწობა სოფლისა, და ყოველი უბედურება შორიდან ყუბრო აშინებს ვაცს, ვინემ ახლოს, როდესაც შეეყრება პირისპირ. ღრუბელიც შორიდან ყუბრო შავი ჰქონს ვოდრემდის ახლოდამ. როდესაც წინეთ ვიგრძნობ უბედურებასა, ჩვეყლებრივ, ყოველთვს მოველი ცუდს დასასრულსა; ველი თვით ყუყუდესს რასმეს და ნამდვილი უბედურება იშვიითათ იქმნება ხოლომე დამლუბავი ვაატისა, იმ ვვართ როგორც ვაცს წარმოყუდება ვამოხატყულებაში.

პირველი იანვარი 1875 წლის დილა.

აი სამწუხრო და საკუყველი შემთხვეულობა წლის დასაწყისისა. ექვს სათზედ დილით, როდესაც მე ვვიქრობდი ქადაგებისათვს, რომელიც დღეს უნდა ვსთქუა ეკკლოესიაში, ვავიგონე რომ ვილაც არახუნებს

კარებსა. პოეტოი ამ დროს კუსნაში იდგა
ის გაიქცა შეიტყოს, თუ ვინ არახუნებს.

ამ გვარი აღრე ვისგანმე ნახვა ანუსტუმ-
რობა იშვითა ჩუშნოუს. განთიადისას, ვილატ
კაჟმა მოსტა მას დიდი კალათი ჭ ყუხრა:
ყ. (გვარიკი ველარ გაეგონა პოეტოის)
გა'ო.უგზაგნა ეს კალათი მასტორსა ჭ სთხოვს
გაუყუროხილდეს იმას, რაც ამაშია პოეტოის
განკვრეებით აელო კალათი, მომტანივი
წასუთიყო.

მოვიდა ჭ ნელა დაარახუნა კარი, უნდა
შეეცყო მღვიძამს თუ მძინამს. მე ნება მი-
ვეცი შემოსვლისა, შემოვიდა მომილოცა
ახალიწელიწადი ჭ სიტყლით მიიხრა: ხე-
დამთ, მამათ, პოეტოის სიზმარი როგორ
ახდა; აი თქუშნი ქუდი, ჭ კიდეს მოჭყვა
თუ როგორ მომიტანეს მე ეს ძღუშნი სა-
ახალიწლოთ; მხოლოდ ამას ვსწუხდი, რომ
ვერ გაეგო სახელი გამოძგზენისა. ის გა-
ვიდა სამთლოს ასანთებთ ჭ უენნას დასაძა-
ხებლათ, ჭ სწორეთ უნდა ვსთქუა ჩემში
განიღვა მოუთმენელმა გამოძიების მოყვა
რებაჲ. აქამდის მე თუ მიძილია ძღვენი ვის
განმე, იშვითათ ჭ მტირე; მე ვაფიქრე.

ჩემს მეგობარს ჭერმერს გაუქმია კალათი პირობებითა და მიგზავნის.

მე შევედი ოთახში პოლიტიკა და უენნი იღვწენ დიდი კალათის წინა, რომელიც გულის მოდგინებით შეკრული იყო. მე ავსწიე იმას; შეჩვენა ძალიან შიშვე. გარდა ამისა ზევით ფიცარზედ ორს ადგილს გამოჭრილი ჰქონდა.

მე ავხადე კალათის უენნის შემწეობით და სიფრთხილით. თეთრი გელსახოცი წმინდა ტილონი იყო დახურული საჩუქარზედ. მე ავსწიე ისიც, და... ოჰ, არ შემიძლიან ავსწერო ჩუშნი განცუფრება. ჩუშნ ერთათ, ერთხმად დავიფურვო: დიერთო რას ვხედავო!!

იქ იწვა და ეძინა ყრმას, გაუს ექვსის ანუ შუდის კვირისას რბილს სახვევებში ვარდის ფრის ლენტეებით შეკვრულში. თავი ედვა ცისფერს ატლასის ბალიშზედ. წითელი ატლასის საბანი ყხურა მას. იმას ევლო ბრახანტის ძვრფასი კრუყევა.

რაოდენსაშე წამს ჩუშნ უყურებდით ერთმანეთს მდუმარებით პოლიტის პოლიტიკა ხარხარით გვითხრა, ახლა რა უნდა ვქნათ ეს ქყედი არ არის.

უნნიმ დაუფაცუნა ყრმასა გელი ჭ ყობ-
რა პრთოლოვარის ხმითა ნუ უკვე შენ მო-
აკლდი დედასა, ანუ თუ დედა შენი ვერა ჰბე-
დავს ჰყავდე თავისთან? დმერთო ჩემო!! აეთი
მშვენიერი ყრმა გაუგდითი უნუგე შთა.
შეხედეთ, მამათ, დათ, როგორ განსვენებით
ჰსძინავს, არა მგრძნობელი თავას უბედურე-
ბისა, თითქო იცისო, რომ ეგ არის შეახუ-
ლი გულისა უფლისასა. გებინოს საცადაო
ყრმათ, ჩუშნ არ უარგუოფთ შენ შე ჩა-
ვარდი ისეთს სახლში, სადაც შევიყვანებენ
შე ვიქნები შენი დედა.

ამ დროს ცრემლები ჩამოსდიოდა უნნის
თვალებიდან, შე მივიკარი ის გულები ჭ
უთხარა კარგი, იყავი მაგის დედათ, ქრმა-
დევნული ბედისაგან, ეკუთვნის მათ, ვინც
იმის მსგავსად დევნულნი არიან, უბლო
უთოვოთ ნებავეს გამოსცდა ჩუშნის საწმუ-
ნოებისა. არა ის არა სცდის, იმან იდეს
იცის იგი აი რისთვის მოგვაბარეს ჩუშნ ეს
ყრმა, მართალია ჩუშნ არ ვაცით რიო ვიც
ზოვრებთ ხვალინდელს დდეს, მაგრამ მანკო
იცის, ვისაც სურს, რომ ჩუშნ ვიყვნთ მაგ
ყრმის მფარველნი.

ასე ერთს წამს გარდავსწყვტეთ. ყრმას ისევ ეძინა. იმის მშობლებზედ ვუიქრობდით ათას რიგათ, ვსცდილობდით გამოგვეცნო, თუ ვისია ამიტომ რომ ის კალათი იყო გამოგზავნილი ჩემს სახელზედ. მაგრამ საუბედურით პოლლიმ ვერ გვითხრა, თუ ვისგან არის ის გამოგზავნილი. მე ისევ ქადაგების ფიქრს შეყუდექი, სადაც ვაპირებდი საკუთრად თქმას ძალზედ საუკუნოებს განგებულებისა. ჩემი ქალებივი იმის ფიქრში იყვნენ, თუ როგორ მოყარონ პატარა სტყუძარსა.

მევი შეჩვენებოდა; ვითომც რომ ახლის წლოდგან შევდიოდი ახალს სოფელსა შინა სასწაულებათა, ჭ ვსთვლიდი იმ ყრმასა ახგელითხათ, რომელიც მომევლინა მე ნუგეშით ღროსა მძიმე შწყხარებისა.

მე ვსუნთქმიდი უფრო თავისუფლათ; ჭზრნი ჩემნი შეიქმნენ განსკვნბული ჭ სასიამოვნონი.

იმავე დღეს საღამოსედ.

შევასრულე რა ღუთის მსახურება, და.

დალოყლი მოვბრუნდი შინა. გზა იყო სა-
შინელი ცუდი. შინ გამაცოცხლა ჩემმა
ქალებს სიხარულმა. სახლი შეჩვენებოდა
ისე მხიარულათ, რომელიც დიდხანია აღარ
მინახავს მე. სტოლი გაშლილი დამხვდა ჭ
ზედ ბოთლი ღვინო, გამოგზავნილი უცნობი
კაციხან.

საკუთრად ვახარებულნი ვიყავი მე იმით
რომ ყრმა მშვენიერად იცინოდა. უყნის
გულში ჩახუტებული. პოლიტიო შიჩვენა
ქონება ჩვენის ახლის საშვილოსი: თორმეტი
მშვენიერი გასხვევი, ქუდი, გელსახოცები
წმინდა ტილოსი, ესენი ყველანი ელაგნენ
კალათში ჭ ამასთანავე რამოდენიმე ფული
ჩემს სახელზედ. ესენი ებოჯნათ ყრმის ფერ-
ხითი, როდესაც მას გამოჭიკვებოდა. ფული
იყო ას ორმოცი მანეთი გერცხლისა ჭ აი
ეს წიგნი ჩემთან:

სავსენი თქუშნდამო დარწმუნებიათ, ჭ მც-
ოდნენი თქუშნის კაცთ მოყვარებისა ჭ გამო-
ცდილის კეთილის მსახურებისა, უბედურნი
მშობელნი გიგზავნიან თავის საყვარელს
შვლს. ნუ ყარს ყოფთ მას, როგორცვი
შესაძლებელ იქნება ჩუშნი თავის გამოცხა-

დება, მოკალით მადლობის გარდასახდელით, ჩუშნ შორილამ გვეცოდინება ყოველივე, რასაც ჩუშნის ყრმისათვის იზრუნავთ, ყრმა არის სახელად ალქრედი ჭ არის უკვე მონათლული. ამასთანავე გიგზავნით მეოთხედს მისს წლის ხარჯსა, ყოველს სამს თვეში შიიღებთ ამოდენს ფულსა. მოყარეთ ყრმას გულს მოდგინებით. ეაკუთრად იმას ვაბარებთ ნაზს მზრუნველობას თქუშნის მშვენიერის უენისას.

ამის წაკითხვს შემდგომ პოლლიმ იწყო ხტომა ჭ ყვრილი: აი ჩუშნი ქუდი, სავის-კოპოსო ქუდა, სიზმარში ნახული; ღმერთო ახლა როგორ გავმდიდრდებით ჩუშნ! მშუდობით ახლაკი სწყალით პასტორის თანამდებობაჲ. მაგრამ შე რათი უნდა მიხაროდეს ესე ძალიან, სოქუა პოლთოს, პოლლიმ; წიგნში პოლლიის ხსენებაჲ არ არის.

ჩუშნ ათჳერ წაკითხვით წიგნი, ჭ არ უჳერებდით თვალსა, რომელიც ხელავდა სტოლზედ თითხმეტი თუშნის ოქროსა.

ოჰ რა ძღვენია ეს საახალწლოთი! ერთ-ბაშათ გამოვედით გაჭირკებიდვან, ჭ მერე როგორის ვასაკურვალის მიუწითომელის

სახ.თ!

ამაოდ წარმოვიდგენდი გონებაში ჩემთა მცნობთა, რომელნიც თავისის მდგომარეობით ყოფილ იყვნენ იმ გაჭირვებაში, რომ დაეფარათ თავიანთი შული, ანუ იმათთანას, რომელთაც შესძლებოდათ თავისის სიმდიდრით ასე უხვად დაჰრლოდოება ქრისტიანულის ყურისგდებისათვის ყრმისა. ვეძებ. ვეძებ & ვერ მიპოვნია იმ გვარი კაცები. მაგრამ ეტყობა მშობელნი აღოქმრდისა ყოყოთ გვიცნობენ მეცა & ჩემს ქალოებსაც. გზანი განგებულებისანი მიუწითომელთ არიან!!!

კ. იანგარი.

ბედნიერებამ მომიტინა თავის მოწყალოება. დღეს დილით მივიღე კიდევ თორმეტი გირვანქა სტერლინგი & წიგნი აუ. ჭლიტმანისაგან. ესე რთობ გადამეტებულთა. თუთვეყლის შილლინგზედ მაძლევს თითოთ გირვანქასა. ეტყობა იმის საქე ეც კარგათ მოსულთა, როგორც შწერს კიდეცა ვსწუხვარ რომ თავისი ადრესი აღარ მოუწერია ჩემთვის.

დმერთიან ინებოს, რომ სიმდიდრემ არ შემცვალოს მე! ეხლა იმედი მაქვს ცოც ცოცა ბრუკის ვალიც გავისტყურო. როდესაც მე ყუხარა ჩემს ქალებს ჭლიტმანისაგან წიგნის მიღება, ახლა ეს შეიქნა მიზეზი ახალის სიხარულისა. მიკვრს ის ყმაწვილი კაცი რათ მოსწონთ ამათ ისე პრივლ. უენა გაწითლდა ჭ პოლოლიმ ორივე ხელი დააფარა პირზედ მაშინ უენი გწერა.

მე წავიკითხე ყუ. ჭლიტმანის წიგნი ჭ შევბოწყნდი, ამისთვის, რომ ის პირმოთხვა, იმდენი ქება მოუწერია, რომლისაც მე დარსი არა ვარ სულ ყველას განდიდებით იწერება, თითქმის უენის ქებასაც.

მეწყებება სწყადის ჩემის ქალისა, მანამ გავთავებდი ვითვსა. მაწყებდა მეც, მაგრამ აი სასსოვარსადგილს წიგნისას გამოვცხადებ:

„აუბ ტვცემუღესო პასტორო! როდესაც მე თქვენს სახლში ვიყავი ჭ იქილამ გამოვედი, მეგონა თუ დავსტოვე სახლი მაშის ჩემისა ჭ წავედ უდაბნოდ. არაოდეს არ დამაგწყლებით მე თქვენ. არაოდეს არ დამავწყლება რას ნეტარებას ვგრძნობდი თქვენთან ყოფნით. ნიადაგ თვალწინ მიდგახართ“

თქუშნის მდიდრულის სიღარიბით, ქრისტიანობრივის სიმშუდით, პატრიარხულის სულის დიდებით. აქავე მშვენიერი პოლუოც. ხოლო უენი . . . აღარ ვიცა რა ვსაქუა, სად ვინოვნო სიტყუეები რა სახელი უნდა უწოდოთ უმაღლესთ სულიერთ ქმნულებათა, რომელნიც უოველსავე, რაც გარეშემო არტყია, გარდააქცევენ სამოთხედ ჭ პოეზიათ. ჩემს სიცოცხლეში არ დავივიწყებ იმ სანატრელს წამს, როდესაც მე იმან მომიტანა თორმეტი შილთინგი, როდესაც მე პირველად გავიგონე სიტყუა ნუგეშინის ცემისა... ვხლაც ისე შენახული მაქვს ის თორმეტი შილთინგი. არც ათას ღონეთი მესცემ მე ამ თორმეტს, იქნება მალე მქონდეს შემთხვევა უოველივე აგისნათ თქუშნ. არაოდეს, რაც გავჩენილვარ ქუშყნათ, ერთს დროს არ ვუოფილვარ ისე პედნიერი ჭ ისე უბედური, როგორც ვხლა. თავი დაუჯარი ჩემ მაგიერათ ორთავ თქუშნ სანატრელს ქალებსა. თუ რომ კიდევ ვახსოვარ მათ »

ამ წიგნის მიხედვით, ჭლიტმანი კიდევ აპირებს ერთხელ კრიკლედში მოსვლას. ეს პატიან მახარებს მე, მექნება შემთხვევა

მადლიობის თქმისა.

იქნება გადაწყვეტულის კეთილი ვუყოფილით გამოუყვანა მას ჩემთვის წლის ადამგარი, რადგან მე მივეცა მას ნახევარი ჩემი ფული. ეს თუ ახვა, ვსწუხვარ. ის ქარიანს ვაცხა ჰგავს, მაგრამ ვულოდვა ძალიან პატრიოსანი ზე კეთილშობილი უნდა იყოს.

პატრონა აღიჭრედი უცინოდა პაულთან, როდესაც უენნი, როგორც ყმარწული დედა ათამაშებდა მამ. ქალები უვლიან მას ჩემს მოლოდებამდე მომეცებულათ.

მართალია ის მშვენიერი ყრმა არის.

დღეს უყვიდეო ჩემს იმას ღამაში აკვანი ზე დავზდვიო უენნის კრატთან დღისით ზე ღამით, როგორც ანგელიოში, მცველი ისე უფრობილდება თავის ხაშვლითა.

გ. თანგარი.

დღეს თუ პატრონი ბუგსანგი მოვიდა კრახტირში ახლოვანდა ცოლით ზე შემატყვიანა თავის მოსვლა. მე მაშინვე წაკვედი იმასთან. ის არის ძალიან სასიამოვნო ზე ზრდილია ვაცო. მითხრა, რომ ის არის დანიშ.

ნული ჩემს მოადგილეთ, ზ სურს დაუყოვნებლივ შესვლა თავის თანამდებობის აღსრულებაში, თუ მე თანახმა ვექმნები, ზ რომ მე შემოდლიან პასტორის სახლში ცხოვრება აღდგომამდინ. მე უთხარი ამაზედ, რომ თანახმად მისის სურვილისა, მაშინვე ჩავაბარებ შრეველის საქმესა, ზ ამ სახით ვექმნება მეტი თავისუფლება ახალი ადგილის მოძებნისა. ამაზედ დავამატე, რომ მინდა შეთქი გამოთხოვების ქაღაგების თქმა ჩემს შრეველში, სადაც დიდხანს ვქაღაგებდი სიტყუჟასა ღუთისასა.

იმან აღმითქვა მოსვლა ჩემთან სადილის შემდგომ, სახლის გასაშინჯაგათ, ზ მოვიდა თავისის ახლოგაზდა ცოლით, რომელიც მგონია, ცოტა ამპარტავანი ზ თავის მოყვარე უნდა იყოს. ძლივს აღირსა ჩემს ქაღაგებთვალის გარდახედვა: არაფერი არ მოსწონდა სახლშია როდესაც შეხედა პატარა აღიჭრელ აკვანში, მიუბრუნდა ყენნის ზ ჰკითხა: ვას შენ ქმრიანი ხარ? საწუალი ყენნი გაწითლდა შოლით, უარის თავი დაუქნია ზ რაღაც წაუბუცუნა. მე ეს არ მეჩვენა კარგათ, მაგრამ გავჩუბდო, მე ვსთხოვე ერთი ფინჯის ჩაის დაღევა, მაგრამ უარი გვითხრეს. 'ე

შენონია ყუ პასტორი სრულთად მოზრჩილია თავისი ყმაწულის ცოლისა.

ჩუჴს ძალიან გვიამა, როდესაც ისინი წავიდნენ.

ყუ ვიტელი, იმის წიგნის მიხედვით, უნდა ძალიან კარგი ვატი იყოს. ის ძალიან სწუხს, რომ გავრეყუოვარ იმ საყბედურო თავდებობაში, ჭ მარწმუნებს, რომ სრულთად არ შემაწყსებს, თუნდ თავის ღღეშიაც რომ არ მივცე ბრუკის ფუელი. იმას შგონია სცოდნია ჩემი შინაური გარემოება, აქებს მას, ჭ შრიცხამს პატრიოსან ვატი. ეს ჩემთვის დიდი კმაყოფილება არის. როგორცკი შესაძლო იქნება, მაშინვე წავალ იმასთან, შივცემ იმას სრულთად იმ თორმეტ გირვანქა სტერლინგს, რომელიც მივიღე ჭლიტმანისაგან ჩემი დიდი ვალის ანგარიშში.

ყენნი მარწმუნებს, რომ პატარა ალჭერდის გვერდით მშვენიერთი სძინავს ხოლმე, რომ იმასაც მოეღოს ღამეს მოსვენებით სძინავს ჭ გამოიღვძებს ხოლმე ღამეში ერთხელ დაღოვა რომ მოუწდება. მაგრამ ჩემი საყვარელი ქალი როგორღაცკი მაფიქრებს შე იმაში აღარ არის ის ყწინდელი სინა-

ღიხე ჰ სიხარულს, თუცა ცდილობსკი, რომ გვაჩვენოს თავი მხარულთი. სძირად ამღები რისამე გველხეძისა, ზის უბრაველ დაფიქრებულთი ჰ მიუხიზვედ გველებ დაწყო-ბილი, ჰ თუ იმ დროს ვინმე დაელოდარაგება ის შესტება ჰ უნდა შეორეთი უთხრან ერთი სიტყუა. ეს მგონია ამისთვის, რომ ყმაწული აწუხებს მას, თუცა ის მაჯამს ამას. არ შეიძლება, რომ დაიძინოს დღისით, გვარ-წმენებს, რომ სრულთად მროულთი ჰ კარ-გათ არის.

მე არას გზით არ მოკვლოდი თუ ეს ისე თავის მოყვარე იყო. ეტყობა ჭლიტმანის ქება არაფრად მოეწონა იმას, ამიტომ რომ გამოძარცვა იმისი წიგნი, რამდენჯერმე გადაიკითხა ისი ჰ ბოლოს ჩხდო თავის სასუქით ვლათში. რა სიყმაწულია ესა!!

ჩემა გამოახიზვების ქადაგებამ მოჭკვარა ცრემლი მრავალთა. ახლავი ვხედავ, რომ ჩემს სამრევლოს ვეკარებებარ. მე არაოდეს არ ვამიგონია ამდენი ალერსიანი სიტყუვები, ჰ არც ამდენი სჩუქარი მ. შილია; არაოდეს არ ყოფილა ჩემს სახლში ამდენი უხვება ჰ ღვხო. რამდენსამე ხნის წინეთი რომ მე

ასე მქონდა რაც ეხლა, ზედნიერათი შეგონა-
ხდი თავსა. ახლა ჩუშნ მომეცებულთა გვა-
ქვს მაგრამ უმეტესი ნაწილი ჩუშნის სარ-
ჩოხი კიდევ გაქრა, მე ვიცი ზევრი შეუბ-
ღებელი ვაჟი კრიკლედში. უფნიმ კიდევ
ჩემზედ მეტი იცის, მსურს რომ იმათაც
იხარონ ჩუშნთანა.

მე უნდა გამოხატულდე, რომ მე ვიყავი
გულჩვილი ქადაგების დროს, ვსწერდი ჭ-
თან ვსტირიდი. ეს იყო გამოთხოვება მრევ-
ლთან, სადაც ამდენი ხანი ვიცხოვრე. მე გა-
მოგდებულ ვიქმენ გენახისაგან ღუთისა,
როგორც უსარგებლო მყუშა; მაგრამ შრო-
მა ჩემი იყო გულის მოდგინებათი, ვსთესე
კეთილი თესლი, ჭ აღმოვსთხრიდი მათგან
ღვარძლსა; მე გამომაგდეს გენახისაგან, სა-
დაც დღე ჭ ღამე ვიცვამდი, ვასწავლიდი,
ნუკეშკემიდი ჭ ვლოცულობდი. მე არა
ვრბოდი ქუშმსაგებისაგან ავადმყოფისა; მომ-
კვდავსა, სუთი ბრძოლის დროს, ვანუგე-
შებდე საღმრთოებასა სასოებითა; არა მივრ-
ბოდი ცოდვილისაგანაც, ხოლო ნაწყალი
არ დამიგდია უმოწყალოდ; მოუწოდდი შე-
ცთობილი ცხოვართი გზასა ზედა ჭეშმარი-

ტისას. ოჰ! ეს სულნი შეკრულნი ჩემ-
თან ყნდა დაშორებულ იყვნენ ჩემზედ რო-
გორ გული ჩემი არ ყნდა შეისვაროს სი-
სხლითა? იყავნ ნება ყუჯლისა!

ახლა მე კმაყოფილებით ვსიხოვდი რეკ-
ტორს სნერტს უსასყიდლოთი სამსახურს
ამავე მრევლში, თუ რომ ახალი პასტორი
არ შემოსულიყო თანამდებობაში. პატარა-
ობიდან შეჩვეულვარ შრომას; ჭ ამიყ-
რიდვან ზრუნვანი დღიურის საზრდოსათვის
განუშორებელ ყოფილან ჩემზედა. ახლა
პარტო ერთი ქირა აღიქერდისა შენახვსათვის
გარდაემატება ჩემსა ჭ ჩემის ქალების სჭი-
როებასა. ჩუშნ შეგვიძლიან კმაყოფილნი
ვიყოთ ყბრალით სზრდოთი.

ოჰ მე აღარ ვიჩივლებდი არც სიცივეს
ღ არც ჩვიმაზედ, რომელთაც სძირად ასვე-
ლებდა ჩემს ჭალარა თმას. თუმა შესაძ-
ლებელი იყოს ვქადაგებდე ვიდევ სიტუქას
ღუთისასა ჩემს საყვარელს მრევლში.

მაგრამ რათ ვდვრტვინავ, ცრემლნი რო-
მელიც სვრის ამ ქალაქდსა არ არის ცრე-
მლი მწუხარებისა: ფულის დაკარგვა ვერ
მაიძულებდა მე შეტირნა. ყუჯლონ ნუ ვა

ნაშორებ ჩემგან მსახურსა შენსა, როგორც
სუსტი უნდა ვიყო. შემწე მექმენ. მე ვე-
ნახსა შინა შენსა მოვუპოვებდე სულთა
დიდსა მოწყალებასა შენსა.

ივ. იანგრა.

მოგზაურობა ჩემი უ. ვინტელთან მოვი-
და ძალიან კარგათ. მე მივედი სელამოს
გვიან ქვეითათ, იმ პატარა ლამაზს ქალაქში
სადაც ისა ჰსცხოვრებს, დავიღაღო ჭამისთვის
კარგათაც შეძენა. მეორეს დღეს ჩავიცვი
სუფითათ. რაც გვარი დავიწერე, იმ დროდგან
ასე კარგათ ჩაცმული აღარ ვყოფილვარ, ჭ
შერე წავედი უ. ვინტელთან, ის სცხოვრებს
მშვენიერს დიდს სახლში.

პირველათ მიმიღო იმან ცოცხა ცივათ,
მაგრამ როგორც გაიგონა ჩემი სახელი ჭ
გვარი შემეყვანა კაბინეტში. მე ყოხარი მას
მადლობა იმის სულგრძელობისათვის, მოუ-
ყვეი მას, თუ რა შემთხვევით ვიყავი მე
თავლები ბრუვისა, ჭ ისიც რაც ჭირი ჭ
მწუხარება მე გამოვიარე; შერე ამოვიღე
თორმეტი გირვანქა სტერლინგი; მინდოდა

დამედო სტოლზედ.

უ ვიტყვია მიყურებდა ამ დროს ადგილ-
ვებულო; როდესაც მე ვაქავე ლაძარაკი,
გამომართვა გული ზე მიიხრა; მე დიდხანია
გისწობ თქვენ; თქვენზედ შემოგრებია მე
სრული ცნობები, რომელსაც ვაქავე ვაქავე,
რომ თქვენ პატრონანი ვაქავე უყრმე ხართ:
წაიღეთ უკანვე თქვენი ფულები, მე ვერ
მოგაკლებ მე სჩუქარს ახალი წლისათვის,
ზე იმედი მაქვს შეინახეთ მე ფულებს ჩემს
სახსოვრათ.

მერე ადგა, შეკადა მეორე ოთახში,
გამოიტანა ქაღალდი ზე მიიხრა: სცნობთ ამ
თავდებობას ზე გულის მოწერას? აი ინებეთ
ეს მიჩუქებია თქვენის კარგ ს ქაღებინათვის,
გახია ის ქაღალდი ზე ნახევები გულში ჩემი.
წყო

მე აღარ შემეძლო აღარც ერთის სიტ-
ყვს თქმა. სრემლის ნაკადულო დაიბნელო
თვალები, ამანაც შემატყო, რომ მინდოდა
მადლობის თქმა ზე ვერ ვახერხებ.

კარგი! კარგი! მიიხრა ბოლოს, კმარა
ესე. მხოლოდ მაგისთანა მადლობას მოვე-
ლოდი მე შენვან. მე თითონ პრუქსც

ვაძატივებდი თავის ვალსა, ასრე რომ აეწე-
რა თავის მდგომარეობა.

არა! არაოდეს არ მინახავს მე გიტყვობედ
სულგზრძელი კაცის! ის მეჩვენა მე ერთობ კე-
თილს კაცათ, მთხოვა ყუფრო წვრილთი მე-
თქვა ჩემი მდგომარეობა, ზოლოს გამაძ-
ნობა თავის ფაღსა ჭ შვლსა. მერე გაგზა-
ვნა ჩემის ჩამადნისათვის ცრახტირში ჭ ცდი-
ლობდა აღარ გამოვეშვი მე ვარჯისან. მერე
მიმასმანძლეს ისე, როგორც პრინცსა. ჩემი
ოთახის ხალიჩები იყვნენ ისე მდიდრული,
რომ ძლივს ვბედავდი ფეხის დაგარებასა.

მეორეს დღეს უბანა წაყვანა ჩემი კრი-
ტიკედში თავისის მშვენიერის ეკიბაჟით. მე
გამოვეთხოვე იმას გამოუყოქმელის სასიხა-
რული მღვთვარებით ჩემა ქალებმა დაწ-
ყეს ტირილი, როდესაც უახვე მე ეს ყო-
ველივე. ვასაკურველი არ არის? ის ქალა-
დი რამდენისამე ხნის წინეთ მაწვა გულ-
ზედ, როგორც მძიმე რამე ტვირთი, ჭ
ახლა ის მეჭირა წვრილთი დახეული.
იღოცეთ მეოქი ყუიხარ ქალებს, რომ
დმერთმან დააქილოდოვოს ჩუშნი კეთილის
მომქმედი.

ივ. იახვიანი.

გუშინდელია ღლე არის სახსოვარი ჩემს სიცოცხლეში, ჩუშნ ვისხელით ყველანი ერთათ შალთში შეუდღის დროს; მე ვარწები პატარა აღოქრედის აკვანსა: პოლლი კითხულობდა; შენნი ჰვერავდა ფანჯარასთან ვნახოთ შენნი ყუყუბ წამოხტა, განშორდა ფანჯარასა ჭ გაყუთლდა, როგორც სამთელი. შეშინებულნი ვკვთხამთ: რა იყო? ის ცდილობს, რომ გაიცინოს ჭ გვეყუბნება: აი ის გაცი.

ამ დროს გაელება კარი ჭ შემოვა ყუჭლიტმანი, მშვენიერად ჩაცმული, ჩუშნ სინარყულათ მივეგებეთ ჭ ბედნიერთ მიგვაჩნია თავი, რომ ვხედავთ იმას ყუჭობეს მდგომარეობაში უწინდელზედ.

მე მომეხვა, პოლლის ავოცა, ჭ შენის პატრივისცემით დაყურა თავი. როდესაც შენიშნა ფერ მიხდილობა შენისა, შეწყებებით ჰკითხა: ხომ მშუდობით ბძანდებით? პოლლიმ აუხსნა, როგორ იყო ჭ რისგანაც ის ისე გახდა, მაშინ ის მივიდა, ავოცა შენის კელზედ ჭ მოითხოვა ბოდიში, რომ ის იყო

მიზგზი ყოფივ ისე იმის შეერთობისა: საწყალი ქალი გაწითლდა, როგორც მაისის ვარდი

მე მაშინვე გავგზავნე ღვინოზედ & პირობებზედ, მინდოდა შემახებინებოდა ჩუშნის კეთილის მყოფისათვის პირვანდელზედ ყვეთესათი პირველათი უარს აზოზდა, რადგან მას ელოდნენ თავის ამხანაგნი, & ბოლოს უენნის თხოვას წინ გელარ აყუდგა & დარჩა ჩუშნთან სტოლზედ.

მე ვიფიქრე, რომ ამხანაგნი, რომელნიც ელოდნენ მას, უნდა იყვნენ ავტიორები & ვკითხე: სომ არას წარმოადგენთ საწყალს კრიკლოედში. დიად, მიპასუხა იმან, გვინდა წარმოვადგინოთ, მაგრამ ყოფილითი პოლლიმი სიხარულით დაუკრა ცაში, დიდისანია უნდოდა იმას ვნახა რაჟე წარმოდგენა.

ბევრნი არიან თქუშნთან ავტიორები? ჰკითხა პოლლიმი.

მხოლოდ ერთი კაცი & ერთი ქალი, ყოხრა ქლიტმანმა, მაგრამ ორნივე თამაშობენ მშვენიერათა.

ამაზედ უენნი პრიელ შესწუხდა, შეხედა განკვრევითი ქლიტმანსა. & ჰკითხა: თქუშნც

უნდა წარმოადგინოთ.

ეს კითხვა მისცა ისეთის ხმითა, რომ-
ღითაც მხოლოდ საჭირო შემთხვევაში იკი-
თხავდა რასმეს. საწყალი ჭლიტმანიც შე-
წყებდა იმ უჩვეულო ხმით კითხვაზედ, შე-
ხედა თავის დროზედ იმანაც შენის მძვად-
თითქო თითონვე ეძებდა იმის თვალუბში
პასუხსა ჭ ბოლოს უთხრა: ქალბატონო, გე-
ფიცებით დმერთსა, თქუშნზედ, მხოლოდ
მარტო თქუშნზედ იქნება ეგ დამოკიდებული
ესე იგი რომ მეც ვერიო წარმოადგენაში
თუ არა. შენამ ძირს დაიწყო ყურება,
ჭლიტმანი ისევ ლაპარაკობდა, ის პასუხს
აძლეოვდა, მე სწორეთი უნდა ვსთქვა სრუ-
ლათი არა მესმოდარა იმათ ლაპარაკი რას
ფუხნებოდნენ ერთმანეთსა თუცა მე ჭ ბო-
ლოლი ძალიან გულს მოგდინებით ვისმენდით
იმათ ლაპარაკსა, მაგრამ პაზრი არც ერთის
არ გვესმოდა, იმათგა მგონია ერთმანეთისა
ძალიან ვარგათ ესმოდათ ჭ როგორც ვატ-
ყოზდი, ჭლიტმანი გაავრობდა შენის ლაპა-
რაკზედ, თუცა მეგი არაფრად მიძინდა ის
პასუხები. ბოლოს გაიქნა გელი, მიძინათ
თვალუბი ცასა ჭ სთქვა ხმა მალათი: მე ძე-

ღიან ყბელყური ვაჟი ვარ .

პოღლილიმ ველარ მოითმინა, მივიდა იმითან ახლო ჭ ყოხრა: მე მკონია თქუჴს გხლავ თამაშობთ კომედიასა.

ოჴ, ნეტავი ეგ მართალი იყოს, მიყუკო ჭლიტმანმა.

მე დავასრულე ეს არყულობა, მით რომ, დავასხი რყუკაშედ ღუნო ჭ დავიძახე ჩუჴსნის ჭეთილის მყოფელის სადღეგრძელი იყოს.

ქალბატონო! ყოხრა ჭლიტმანმა მშუღობიანის სახით ყენნის: გუნგავსთ დაღობთ ჩემი სადღეგრძელი თყ არა!

მაშინ ყენნიმ მიიტანა ველი ვყუღმედ, დახყჴა თვალი ჭ დაღობხმის ამოყუღებლათ.

მაშინ ჭლიტმანი შეიქნა ყუზრო მხიარყულად. მივიდა აკვანთან ჭ ჩახელა ყრმისა, მაშინ მე ჭ პოღლილიმ ყუბმეთ, როგორც იყო აღჴრედან საქმე, ჭლიტმანმა, გამკონმა ამისმა, მხიარყულებით ჭ სიტყლით ვკითხრა:

მაშ ეტყობა თქუჴ ვერ მიძხვღარხართ რომ ეგ ძღვენის სახაღჩულოთ მე გამოგვიგზავნეთ?

ვინ? თქუჴს? როგორ? როგორ? მივსტვივღით ჭ შეესძახეთ ყველამ ერთხმითა.

ჩუჴს ვიდგეთი ვანტყუზრეყული, მაშინ იმან

იწყოს:

მე მართლაც ჩლიტმანი არა ვარ, მე ვარ ბარონი სესილი ჭყრროდი. ჩუშნს მიძას უნდოდა წაერთმია მამული ჩემოვსა ჭ ჩემის დისათვის. დიდხანს სწარმოებდა დავა, ჭ ამ დავის დროს ჩუშნ იმყოფებულნი ვიყავით გვეცხოვრა მცარე საცხოვრებელით, რომელიც ვაგვიტოვა დედა ჩუშნმა ჩემს დას აიწროებდა ბიძა ჩემი საშინელათ, ამიტომ რომ იმისი აწყყენი იყო ჭ იმყოფებით უნდოდა მიეცა ცოლათ ერთის თავისის მეგობრის შულისათვის; მაგრამ ჩემის თანხმობით იმან საიდუმლოთი აკვარი დიწერა ყმაწვლს ღორდს სენდაყხედ ჭ იმათ დაებადათ აღჭრედი. ჩუშნ მოვასწარით დროებითად ვაგვეშორებინა ჩემი და აწყყენის სახლიდან, იმ მიზეზით, რომ ვითომცა ზღვს წყლები საჭირო იყო მისთვის. საჭირო იყო გვეპოვა უშაშარი აღთგი აღჭრედისათვის; მე შემთხვევით ვაკვირე პატროსება, კეთილსულობა ჭ სიღარიბე ვოცდლოედის პასტორისა. მაშინ მე თითონ მოვედი აქა, ადგილობრივ შეკამოწმე ის ხმა თქუშნ ისე მომეწონეთ, რომ გადავსწყვტე თქუშნთან ვა-

მოგზავნა. ჩემი და შინ აღარ მიბრუნებულა
 ოთხის თვის წინეთ საქმე გარდაწყდა ჩუშნის
 სასარგებლოთ ახლა შევედი. მამის ჩუშნის
 საცხოვრებელის გამგეობაში. ძველი ღო-
 რდი ჩუშნი ბიძა მოკვდა რამდენისამე დღის
 წინეთ დამბლითა, მაშინ ჩემი დის ქმარმა
 გამოაცხადა თავის ქორწინება. ახლა აღარ
 არის მიხეზი მე ვემაწულის არსებობის და-
 ფარვისა ზე დედამა მევისი მოვდნენ ახლა
 მეგახთან. მეკი ყუ პასტორით, მოკველი თქუშნ-
 თვს ზე თქუშნი ქალოებისათვს, თუ რიმ უარს
 არ ყოფთ ჩემს წინა დადებას. პასტორის
 ადგილი ჩემს მამულში ეხლა ცარიელია;
 ჩემს განკარგულებას ქვეშე არის ისა. ეს
 თანამდებობა აძლიეს ჟამაგირსა ათას ორას
 მანეთს წელიწადში. თქუშნ მოკლეებულთხართ
 თქუშნს თანამდებობას, ზე ახალი ბედნიერად
 დავსთვლი თავსა, თუ მიიღებთ იმ ადგილს
 ზე იქნებით ნიადავ ჩემზედ განუძორებელი.

მხოლოდ დემრთიან უწყის სხუამ არა-
 ვინ, თუ როგორის შეძრწყნებით აივსო
 ჩემი სული. თვალები დამიბნელდა სასიხა-
 რულით ცრემლით. მე მოკვებვიე ვემაწულის
 ჯატს, რომელიც შეჩუშნებოდა ზეცაიდგან

მოკლენილია: პოლონი ჰკოცნადა სიხარულით, უენის უნდა ხელზედ კოცნა, მაგრამ ის გაიქცა თითონაც აღელვებული ზმარდა თავი ჩქვს მადლობასა.

ქალები ისევ ყელზედ მესვივნენ, ზ ჩქვნი ცრემლი იყო. ისე ერთმანერთში არეული, როდესაც შემოვიდა ბარონი ღიოა ზ იმის ქმრითა. ეს მშენიერი ემაწული ქალი, მიკარდა მაშინვე აკვნა ზ დაეცა მუხლზედ აღჭრელის წინ ზ დაუწყო დიდხანს მცხარედ კოცნა იმას ცრემლიანმა.

მერე მოგვიბრუნდა ჩქვსა, ზ გვეუბნებოდა მადლობასა დახსოვარის სიტყვებითა. პოლონიმ მიუშვრა გელი თავის და უენისზედ, რომელიც ამ დროს ის იდგა ფანჯარასთან ზ ყუბრა:

ქალბატონო, აი ისა, ვინც დედობას უშვრებოდა თქვენს პატარა აღჭრელსა.

ლუდი სუნდაუ მივიდა უენისთან, კარგს ხანს ყუყურებდა ჩუმათ, სიტყვით გამოუბრუნდა მძხა ზ ბოლოს მოეხვია უენის. სწული უენი ძლივს ყუბრთავდა თვალსა. მაშინ იმან ყუბრა: მე ისე დავალვებული ვარ თქვენგან, რომ არაფრით ვარდახდა არ

შეჰიძლიან. იყავი ჩემი დაჲ საყუარელიჲ შენნი, ჭ როდესაც და იქნებოი, რაღა ანგარიში იქნება ღებში.

მანამ ისინი ერთმანეთს ეხვეოდნენ ჭ ჰვოცნიდნენ, ბარონი მივიდა იმათთან.

აი ჩემი ხაწყალი ძმა, გუბნებოდა შენის ლედი ვანმეორებოდა, გთხოვთ იყავით ჩემი დაჲ ჭ ჩემს ძმასკი საყუარელი მიეცით აღგილი თქუშნს გუელში.

ყენნი ვაწითულა ჭ ბოლოს კრთილუვით უბასუხა: ლედი ეგ აჩის მამის ჩემის კეთილის მყოფი.

ეგ უკეთესი, მიუფო უმწკლმა ქალმა. თუ ეგ არის თქუშნი მამის კეთილის მყოფი, მაშ არ გინდათ რომ იმის მაგიერ თქუშნ მაგის კეთილის მყოფი იყოთ? ერთი შეხედეთ მაგას აღერსიანს თკალით. ნეტავი იტოდეთ როგორ უყუარსართ თქუშნ მაგას!

ბარონმა გამოართვა ხელი ყენნის ჭ ავოცა. ლედი სენდაუმ მომგვარა ასინი ორივე მე ჭ მითხრა: გთხოვთ აკურთხოთ ესენი. ყენნი, შევსმახე მე, ჩემს ქალსა, რას გხედამთ, ეს რა არის სიხმარია, თუ ცხადი? შეგიძლიან შეიყუარო? თუ შეგი-

მლიან. მაშ გარდასწვავთ!

ყენნიმ შეხედა ბარონსა, გამოართვა ხელი, მიიღო გულზედ ზ სიქუა: თუთ ღმერთმან გარდასწვავთ ესე კარგახანია!

მაშინ შე ვაკუროხე ისანი. ეს იყო წამი საუკუნოდ დაუკვიწყარი, დღეს-სწაულობითი, ჩუშნთუს, ჩუშნ ყველანი ვსტიროდით, პოლლი კიდეს სტიროდა ზ კიდეს იტინოდა ზ იძახდა: აი მამო ქუდები, რადენი ქუდები, ასრულოდა თუ არა ჩემი სიზმარი?

იმ დროს აღჭრედიმატ გაიღვდა.

აღარ შემოძლიან ავსწერო შემდგომი დღე. გამბლარი ბედნიერებითა, საკსე გული იუარს ანბობს ზ სდებს აქ კალამსა.....

გ. დიდებულობე.

შავი ზღვა.

ზღვის წარსა ვსდევდარ ვაოცებულო,
მისს გრგვინგისგან გაბრუნებული;
რა უმსურ მისსა ღელვას, გაებას,
ასლა ვგრძნობ ჩემსა ამაოებას!....

რას ვსედავ! წყლისა სიმრავლეს, წყლისა ეო-
ველს მხარესა,
წყლის მთანი აღსდგენს, მორბინს, ნეტა რა ვა-
ისარესა?

ქარო ქრის, ზვირთანი მოგორვენ, ღმინი აქუს
ზღვასა მხარესა,
ღრიალებს, ყვირის გრიალებს, სულ ანგრებს
არეძარესა!...

რა ქნილან ნაკბარქმები? — თუ მიატყნეს კადესა?
ვითა ტყუილნი დურისაღნი რომ შესძვრებიან
ბუდესა;

წარსაღებო მუა ზღვას ირჩვენ ნათ საყუდელსა;
საწილებსა ჭკანჯობებსა ვა თუ ვსა გაუკუდელსა..

ქარი ქრის, ზვირთნი მოგორვენ, ღსინი აქებს
 ღუასა მწარესა,
 ღრიალებს, ყვარის, გრიალებს, სულ ანგრებს
 არეძარესა!...

საბრალთა ერთი სომალდი მოჰსსლევთა ვით
 ცსკარს ვაჯი,
 ილქნებით დაბურვილო, მთვრალივითა მობარბაცი,
 ანებს აქნებს აქეთ აქით, მოაყოლა მათ რაცრაცი,
 შევემეცვი რაღას დარბის როგორც თმში მსდა-
 ლო გაცი....

ქარი ქრის. ზვირთნი მოგორვენ, ღსინი აქებს
 ღუასა მწარესა,
 ღრიალებს, ყვარის, გრიალებს, სულ ანგრებს
 არეძარესა!....

ზღვა მრისსანობს!.. სომალდსა ისერის, რო-
 გორც რომ ნაფოცსა,
 აგერ საცა ვაუხომს, დასანაქველათა ჰკრავს
 ცოცსა,
 კლდეს შეჯახებს, ან კიდეც, ყულევს გაგდებს
 ან ფოთსა,
 მით მოსნობს შეგ მსდომი გაებს, მსურვალე
 ღოცვას ზე შეფოთსა!...

ქარი ქრის, ზვირთნი მოგორვენ ღსინი აქებს
 ღუასა მწარესა,

ღრიალებს, ეგირის, გრიალებს, სულ ანგრევს
არემარეს!....

თ. რაფიელი ერისთავი.

15 ენკენისთვის 1860 წელსა.
ანაკლია.

ჩემს მეგობარს.

კეთილთა ყრმათ! შემომესმა წინ-გიდგს
ემშაკი,
როშელსა ჰსურს შემოვასხას თავისი მანკი,
საუკუნოთ ჰვლობდეს შენზე, ბრჭყალო-მო-
ხვეული,
ცნობა მიგტაცოს ზ თვსათ-გყოს ჭკუა-და-
ბნეული!

მიდრევილხარ ისე, როგორც ყმ: წული-გა-ცო,
გარნა მხნე-იყავ, ვით ქართველი გარგა
გაუ-კაცი!
მაგ-გვარსა ზედსა, მაგ-გვარსა მხვედრსა ზე-
ვრ-ჩველ შეხედები,
ზ უსაგნოს ცრუობის ეშხით ზეკრ-ჩველ
დაზნდები.

მარამ ცრუიალი დროს წამისა, მალთიად ქრების

ჭეგ გონება სინანულით შენთანვე შეების!
 მაშინ ყოველი გეჩვენება, ვითა ოცნება,
 როს დაჭვიქრდები შეგექმნება თვით გაოცება!

პირველად დაიწერ ასე იტყუ: რა იყო აბა,
 ვითა პატომარსა ყმაწვილობითა დაჭვი მომება,
 დაჭვი მანქანის, რომლისაგანცა ცხელი მსცვოდა
 ჭეყბედობის სისხლის ღვარი, პირით სდიოდა!

მოვედ გონებას. მოიხმარე მახული, ფარი,
 ჭე დაქციე მანქანების იგი ცაძარი.

მსოფქუ: ფუ! მატყრო, ფუ წყეყოლო, ვშ-
 მაკის სახეგ,
 გიძეორობ რა ეგლთა ვეციამ დმერთსა დაგ-
 ლეწ ჭე დაგხეგ!

ასე, შენ ყრმაო, გუელი შენი მიეც გან-
 გებას,

ჭე ნყ ახეგები ვშმაკისა წყეკლადსა ნებას,
 შენ მომაგალი უსათყოთ, გიმზადებს გე-
 თილს,
 ისე, ვითარცა პატომარსა საღმრთოს კაცის
 შკოს!

მაშა დასთრგუნე სიმამაციო ყოველი ეგე!
 გონიერებით ჭე სიფრთხილით ჭკუასა მოვეგე!
 დ. ბერიფვი.

ნინა გრეზოელოვისაზე.

ვეუმზერ სარკმლითა, ვლდესა შთა წმადის,
სად მონასტერი შაშა დავითის —
ვითა ლაშქარი ზედა დავნათლის
შე მადლი გვეზარავს მის წმადისა შთის.

მისს ტაძარს ქვეშე შევარებულთა
რალაც მოესმათ საღიხინო გულთა!
ყუცებ თვს შორის იხილეს ნინა —
მის სიკვკლუყუცემ შთა დააშვენა!

შთი შორის გვაში დაუვიწყარი,
აღსდგა საფლავითი წინ მოგგება!
გაოცებულთა მის ხილვით მტკებარი
ქვითქვითებს გულთით შე ეუბნება:

ჩემო იმედო, ჩემო შეგბაო,
დაუვიწყარო სსსოგბაო!

შე არა მჟჟერა თუ ხარ შენ ნინა —
წუთის სოფელმან შენც მოგაწყინა?

მოვედ ცრუიადლო მუნ დაიმკვდრე,
გულთის ვაება აქ დაიმკვდრე!

აქ შენ სრულად მსცნობ სოფლის მუხილთობას
შე უბედურად მაგ გვარ მოშთობას!

მას ცრუ სოფელში ნეტა რა ზნახე

აჲ არ სიძოფე დაუდგრომელი!

დიდება ყველა ისე დასახე

როგორც ეს მიწა გაუძღომელი!

გრებოდოვი მოუთხრობს ამას

უბყრნა გელნი ცრემლითა განზანს!

ნინა ერთგული მას ყველასა ჰგრძნობს

ჲ საუკუნით მასთანა დაჰყოფს.

კეთილი სძალი! შეკვბაო ქართველით,

დაუგწყარო დედაო ჩვენო!

გთხოვთ მად მომსკლელითა ჲ შენთა მნახველით

კეთილი გული კვალად უჩვენო!

მამაო დავით! მოვიდრეკეთ მუსლითა

გადიდებთ, ვითხოვთ შენს მეოხებას!

შენ ჩაგაბარებთ კეთილსა სულსა

ცრემლითა შეგთხოვთ მის განსვენებას!..

დიმ. ბერივეი.

10, აგვისტო 1857 წელს.

პირველი მოსახლეობანი ახუ ხიზანნი ახალს
გოლთანდიაში.

(ცანკრძელება)

მახლობლად სეკტემბრისა ის გემები, რომლითაც მოიტანეს იქ სარჩო, წავიდნენ ევროპაში. ეს იყო ახალი უსიამოვნო გარემოება კოლულონიისათვის: პირველად შემტირდა ამით რიცხვი თუთი უკეთესთა მუშაკათა; ამისთვის რომ მატროსები ძალიან ეწეოდნენ ყოველს სამუშაოში; გარდა ამისა გრძნობა განდევნილობისა ზ სიობლიისა აწარმოებდა მოსახლეობაში დიდსა სასო წარკვეთასა: წასვლისათანა მათის სამშობლოს გემებისა, ახლის ცუდივლით დაუწყეთ მათ გულმა კენგსა სამშობლო ქვეყნისათვის; მათ წარმოუდგებოდით, თითქო მეორეთა და-

ამოწეს ისინი ანგლიას: ჭ ოკეანა შეიქმნებოდა მათთვის ყუფრო ჭ ყუფრო განიერ, ჭ კელსური გუნდული ბნელ ჭ საზარელ. მეტადრე ამ გრძნობამ ზოგა ერთზედ იმოქმედა ძლიერათ: ჭ აწარმოვა ზნეობითი დასუსტება, ასე რომ მზა იყვნენ დახოცილ იყვნენ შიმშილით გინა ცოცხლივ ჩაწოლილ იყვნენ საფლავში.

ყუფუ მოყოლოდნებელმა შემთხვევან მოიყვანა ძლიერს სასიამოვნო მოძრაობაში კოლონიისტები: ერთმა ტყესადმა, სახელდობ ღელიმ გამოიყვანა ნაჩაღნიკებსა, რომ ვითომც მან იპოვნა ოქროს მადანი, ჭ იცა ადვილიც, საიღამ შეიძლება ოქროს ამოღება. ერთბაშად ყველამ დაიწყო ამაზედ ლაპარაკი: ფიქრები სიმდიდრეზედ, განცხრომაზედ ჭ თავისუფლებაზედ აღუდგენ ლებერნატორი იმ დროს რამდენისამე ღლი ჩასუთიყო სიღნეიღამ, რომ ყუფრო ვარგა დაეშინჯა ახალი ქვეყანა: როდესაც იგი მოპოუნდა, მას დახვედრეს ეს სასიამოვნო ანბავი. ვითარცა კაცი გამოცდილი, ყუფუ არ დაერწმუნა ამ ანბავსა, მაგრამ ბრძანა წაყოლოდნენ რამდენიმე კაცი ღელსა მად

ნას დასაშინაჲსა. წავიდნენ. შემდგომ რამდენსამე სათიხს გამოხრუნდა დელი, მოვიდა მარტო სიღნეაში, ჰ სთქუა, რომ ის გამოგზავნა ავიცარიშა წასაყვანად რამდენსამე სალდათისა, რომ მოყუენონ ძვრთასს ადგილს. გუბერნატორი მოვიდა ამ ამბავზედ ზღვატებაში, სალდათნი ჰ ტყსაღნი კიდევ უფრო მომეტებულად. ლუბერნატორი ყუყავებს დელის, ჰპირდება აჰილდოსა. სახელი დელისა ახსენება ამ დროს, ვითარცა სახელი გეთილმოქმედისა მეგობრისა ჰ შმისა

ოჯოვეყულს უნდოდა ჩაეკრა გულში, როგორც ჰარკი ოქროთი სავსე. ერთი ავიცარი წავიდა თავისის როტითა მადნის ადგილსა, მაშინ შემოეყრება მას კაპიტანი, იმაზედ ადრე იქ წასული ჰ გტყუვს, რომ დელმა არ უჩვენა მათ მადანი, მოიგონა რალაც მიხეზი ჰ წავიდა სიღნეაში მის ნების დაურთავად. მაშინ ლანძლვა, მყუქარება, ყუკმაყოფილება შეიქმნენ მისთვის აჰილდოს; დაიჭირეს მსწრასლათი დელი დაუწყეს კითხვა, ჰ ატანდნენ ძალასა, რომ გჩვენებინა ადგილი მადნისა. იგი ყოველსავე ამას ზედან ჩუმათ იყო, ჰ ან მიუყებდა

ჰასუხსა არეყლსა, ყაზროსა. — დასრულდა
 მით, რომ იგი დასაჯეს სასტიკად, ზე მის-
 ცეს ფიტველს მხედველობას ქვეშ. ის თხო-
 ულობს, რომ გაგზავნონ მადნების დასაწინ-
 ჯავად, მაშინ ხელახლათ იწუებენ, სიხარუ-
 ლით ლაპარაკსა, ხმიანობასა, სწუხან მისთვის,
 ესე იგი ყსამართლოდ ზე ფიტველათ მის-
 დასჯაზედ. ბოლოს გაატანენ მას აფიკარს
 თვისის კომანდით. მან გამოუცხადა დელიის,
 რომ თუ არ უჩვენებს ნამდვლს მადნის აღ-
 გილს ზე ანუ თუ მოინდომებს გაპარვასა,
 უბძანებს მის თოფით დახვრეტასა. დელიი
 დაუიქრდა ზე გამოუცხადა დაუფარავად, რომ
 მისი აღიქმა მადანზედ იყო სიცრუევე, რომ
 თუთონ თაგისის ბქროს ზეჭედისაგან გაა-
 გეთა მან პატარა ნატეხი მადნისა ზე აურია
 იმაში სჭილენბი ზე მიწა. მაშინ იგი დასა-
 ჯეს ხელახლავ ზე უფროძრიელ უწინდელ-
 ზედ ამისთვის, რომ იფიქრეს იმას უნდოდა
 აღმოფოთება სალდათებისა ზე ტყსაღებისა.
 მაგრამ შემდგომში ვერას გზით ვერ გა-
 მოსტყებეს, თუ რისთვის მოიგონა მან
 სიცრუე. რომელნიმე დარჩენ იმ დარწმუნე-
 ბაში, რომ დელიიმ სწორეთ იცის მადნის

ადგილი ზე თუ არ გამოჩინა იგი, იმისთვის რომ არ უნდოდეთ ისე დაჟვრილობა, როგორც ის ითხოვდა შმართებლობისაგან. ვინ იცის? იქნება ეს უიქრი არც ცუყილი იყო; ვხლა ხომ გამოჩინეს იქ იმისთანა მადნები, რომ იმაზედ მეტი ანუ უკეთესი კალიფორნიას გარდა არსად არ არის. როგორც უნდა ყოფილიყო რამოდენიმე დღე ილაშარავეს დელსზედ ზე დაჩუბდნენ, მით უმეტეს, რომ მოაწია დრომ, რომ ეფიქრებინათ არა იქნოს არამედ ჰყრის ნა-ტყებზედ, ამისთვის რომ სამკალი აღმოჩნდა სუსტი; თევზს ვერ იჭერდნენ იმტელს, რამოდენაც საჭირო იყო ყველასათვის, ემუქროდა მათ შიმშილი თავისის სმინელებით. ლუბერნატორმა, რომლისაც განკარგულებით ეძლეოდით ყველას საჭმელი შეუმცირა მათ კერძი; ზე იმათ, რომელნიც სუსტად ზე შარმატად მიუშაობდნენ, აძლევდნენ მესამელს ჰორცის; აქედამ წარმოსდგა ხშირი ქურდობა, ზე საჭიროება ხშირად დასჟრისა.

ამას დაემატა ისიც, რომ მთიულთა ზე მათ შორის ჩამოვარდა უკმაყოფილება, მთიულთა უთოვრით სცნეს რომ ანგლიელნი

იყვნენ შაონი საშიშარნი მტერნი, & სშირად
 დაეცემოდნენ ხოლომე მათ. ოთხი კაცი მოყ-
 გლეს, ორი დასჭრეს & ყოველიღვე მტე-
 რობა მათი ძლიერდებოდა; ერთხელ თუთონ
 ლუბერნატორს ვსროლეს ისარი; სხუანიკი
 უწინდებულად შევლიდენ ანგლიჩანებს თევ-
 ზის ჭერასა & იყვნენ კმაყოფილნი შით, რა-
 საც მათ აღოვედენ. მაგრამ ერთხელ მთიუ-
 ლთა მიინდომეს, რომ თევზნი გაეყოთ მათ-
 თს თანასწორად; ამასი შეიქნა ჩხუბი, &
 საქმე დასრულდა ერთმანეთის ცემითა. აქ
 თუმცა გაიმარჯვეს ანგლიჩანებმა, მაგრამ
 ეს იყო დასაწყისი შემდგომთა უკმაყო-
 ფილებათა იმათ შორის. მალე გადავიდნენ
 ისინი თევზებიდგან ოთხუფხედ, მოუკლეს
 მათ ოხა & წაიღეს თანა; ამ დროს ჩაყვარ-
 დათ ანგლიჩანთა ცეკვეთ ერთი ყმაწული მთი-
 ული კაცი. ლუბერნატორს უნდოდა მიწა-
 დირება & შეთვსება მისი & მისთვის ებყრო-
 ბოდა მას ძალიან აღიერსით & მშუდობიანთ;
 დაუწყეს სწავლება ანგლიურის ენისა, რომ
 იმის საშუალოებით გამოვლანარაკებოდა &
 მივახლოვებინა სხუანი. ^{მის} იყო თუთი ჭკვა-
 ნური შისი განკარგულება.

ნორჰოლოვის კუნძულო, საშუალო ამა
 გამჭრიახობათა ჭ განკარგულებათა, ლუბერ-
 ნატორს არ დაუვიწყებია: მალე გაგზავნა
 იქს ოცდა ათი კაცი ჭ რაოდენიმე შინაუ-
 რი პირუტყვ. თუმცა ყოველი ჯოჯი ნორ-
 ჰოლოვში გაწყდა საქონლის ჭირით, მა-
 გრამ მოსავალი კი კარგი ქონდათ, ასე რომ
 პატარა გოლონია არ ითმენდა საქონლებსა
 სარჩოში; მოსალოდებელი იყო, რომ ორის
 წლის შემდგომ აღარ დასჭირდებოდათ ან-
 გლიიდაში არა ვითარი შემწყობა ჭინახული
 იყო გასაკვოვებელად კარგი, შეტადრე ქე-
 რი ერთმა მარცვალმა მოსცა ას ოცი მარც-
 ვალი ეს არ მომხდარა არც ერთს მხარეს
 ქვეყნისასა ნორჰოლოვს შემდგომ შემწეობა
 თუთ სიდნეასაც: გემი რომელმაც მოიყვანა
 ხიზანნი, დაბრუნდა იქილამ მშვენების სა-
 მენებელის ხით. ლუბერნატორმა გაგზავნა იქ
 კიდევრამდენიმეკაცი, ჭ დობრი ნადეუდაში გე-
 მები პირუტყვებზედ სიდნეაში დარჩამხოლოდ
 ერთი ნაკვი, მდგომარეობა მათი იყო საშიშარი:
 თუ რომ დალუბვილი იყვნენ გემები, გაგზავ-
 ნილნა აქრიკაში მაშინ ხიზანნი მოკლუბულ
 შეიქნებოდნენ ყოველს დონის მიგბას გაე-

გზავნათ ანბავი არათუ ევროპაში, არამედ ხორჭოლუკში ამ შემთხვევით ისარგებლეს ზოგი ერთთა ტყსაღთა, შეკრეს პირობა, & მოინდომეს გარჯასულიყვნენ სადმე სხუა კუნძულში, რომ იქ ემოქმედნათ თავიანთ ნებაზედ კინგმა თავის დროზედ შეიტყუოეს განძრახვა, დაიჭირა ყმთავრესნი პირობას დაძღებნი & შეჰკრა იგინი რკინის ბოკილებით.

აპრილში **1789** წელსა გაჩნდა მთიულ ხალხში გადაძღები სწყულება, რომელიც მართლად გადაედოთ ანგლიჩანებსაც ფილიპიმ ისარგებლა ამ შემთხვევით, რომ გრენებინა მთიულთათვის თვისი კეთილსულობა & დაჯალება, რომელიც ევროპიელს განათლებულს ვაცს შეუძლიან თვისის სწავლით აღმოაყჩინოს ყველას. დაუწყეს მათ წამლობა. ორი იმათგანნი წაიყვანეს სიდნის ღოშბიტალში. დაყვევებულმა მთიულთა, რომ ნახა თვისი თანა შემამულენი, გაუხარდა & როგორც მმა ზრუნავდა მათთვის გუთითადის მოხაწილეობით; ასმევდა მათ წამლებსა, შეეწეოდა ყოველს საჭირო შემთხვევაში. გონება & კეთილი გრძნობაები

გაიშალენ მასში განსაკვრველის სისწრა-
ფით; თვნიერ კმაყოფილებისა არა შეიძლე-
ბოდა ყურება ასე გამოცვლილისა სულისა.
ანგლიჩანთა მოიპოვეს მასში მეგობ-
ბარი, რომელსაცა აღვლად შეეძლო
დაეშვებინა მათიუხ თავისი თანა შემამყ-
ლენი. მაგრამ უბადრუკი არიბანო თითონაც
გახლა ავთა ჭ ვერავითართა აქიმებისა ცდი-
ლობათა ჭ შემწეობათაც ველარ უშველეს
მას. შემდგომ რაოდენისაშე დღისა იგი მო-
კვდა ჭ ეს იყო ანგლიელებისათუხ საგრ-
ძნობელი დასაკლისი. შემდგომში სწყულო-
ბა ყოველდღე სუსტდებოდა; დობრი ნადეუ-
დიდამ დაბრუნდენ გემები ჭ მოიტანეს საკ-
მარ სარჩო ჭ სასიამოვნო ანბავი, რომ რა-
ოდენისაშე თუხ შემდგომ უნდა მოსულიყო
ანგლიილამ გემები. ამისგამო მუშაობანი
სიღნეაში ძრიელ განძლიერდენ: ტყსალები
ნაცვლად ათათასის აგურისა, თვეში აკეთებ-
დენ ოცდაათი ათასსა; ისწავლეს ეს ხელო-
ვნებაც ჭ შრომასაც შეეჩვიენ:—

თუთოეულს ჩანოვნებსა ჭ აფიტარსა ჭქონ-
დათ თითო ჭტარა საკუთარი სახლი; საღდათნი
ღ რომელნიშე ტყსაღნი დაესახლენ შელო-

სიღო ქოხებში; ესენი ყველანი ისე ბევრს აღარ ითმენდნენ ცუდი ტაროხებისაგან, როგორც უწინ მაგრამ შეიქნა დიდი ნაკლებობა ზურისა და იმედიც ახალს მოსავალზედ ძალიან მცირე იყო. ამ დროს ვიროხები შეიქმნენ სასტიკი სასჯელი მათი; გუყნდათ დაეცემოდნენ დათესილს ყანებსა, შედიოდნენ მალაზიებში, და აოხრებდნენ ზურსა, როგორც მარცვალსა ისე ამოსულისა.

განვლოთ ორზედ მეტმა წელიწადმა რაც რომ ეს ხიზანნი ანგლიიადამ იქ მივიდნენ; რომელითაჲ შეუსრულდათ ვადა, საჭირო მათის განთავისუფლებისათვის: მაგრამ დაუდევნელითაჲ, ქაღალდები, საიჯამაც უნდა დაენახათ, თუ რომელს როდის გაუთავდებოდა ვადა ტყსაღობის, დარჩენოდეთ ღიონდონში. — ამასვედ ტყსაღებთა იწყეს ცხადად დრტვინვა მართებლობაზედ და აჩვენებდენ და უჩრქმუნებლობას მის აღიქმაზედ. თუ რომ ეს ვაგრძელებულ იყო. რამოდენიჲე ხანი უთყოთი შეუთიი ატყუდებოდა. დაუბერნატორმა ამ შემთხვევაში მიიღო აი რა ღიონყუბანა მსაჯულისა მოუწოდოს ტყსაღებს და ჰკითხოთ მათ, რომ თუთ მათ სინიღისით აღი-

რომ, ვის აქვს სიმართლე განთავისუფლები-
სა. გამოვიდა ძალიან მკირედი რიცხვ კაც-
თა, რომელთაც განაცხადეს, რომ მათ გაუ-
თავდათ ვადა. შემდგომში, როდესაც ქალა-
დები შიილეს, აღმოჩნდა, რომ არც ერთს
ცუყული არ ეთქვა. ასე კაცის სულში ბე-
ვრი კარგი ივსება არის ჩანერგული; მხო-
ლოდ საჭიროა მათი განღებვა!

ამის შემდგომ ბევრი ცუსაღები იქცე-
ოდა კარგათ; დასჯა მათი მოხდება ხოლომე
ძალიან იშვიათად მრავალნი გულის მოდგი-
ნებით შეუდგნენ შემყშავებსა თავიანთის
ბაღებისას; ხასიათნი მათი დარბილდნენ; მათ
სულში შევიდა სითბო- განვიცხელება ჭ
გუშტობა მათი გადავიდა მხოლოდ დაღო-
ნებულებასში; სულთა გრილთა ჭ ყუმო-
ბელთა ვაიციეს ცრემლიც.

დამოვიდებულება ეი მათი მთიულ ხალ-
ხთან ყოველდღე უარესი შეიქმნებოდა. ერთ-
ხელ მოუხდათ მათ ჩხუბი, ორივეს მხრით
მოკვდა რამდენიმე კაცი. ლებერნაცორმა
უბძანა დაჭერა ორის მთიულთისა ცუსაღის
ჭ რათამცა იგინი დაარბილიეს ჭ დაიხლო-
ვოს, ევიდებოდა მათ ძრიელ მშჯობიანად.

მაგრამ მისთვის, რომ არ გაბარულდებოდნენ, ყუბანა მათითით ფეხზედ მოეხათ მათთვის შიშვე ბორვილია- მაშინ ტყუალები ჰკითხვდნენ მათ თუ რისთვის უშვრებთან ამასა, მათ მიუყვებს, რომ ეს მხოლოდ მშვენებისათვის, ჭროდესაჲ მთიულთა ნახეს, რომითვითონ ანგლიჩანებსაჲ ჰქონდათ ორსავე ფეხზედ იმ გვარი ბორვილები, დაიჟერეს.

მრავალნი ტყუაღთაგანნი, თავისი ყოფაქცევით, ღირსი შეიქმნენ დაჟილდობისა, გეთიღმობილს ლუბერნატორსა დიდათ იამა ესე ჭ განაწესა იგინი პოლიციის ჩიგოვნიკებად. ღირსი სსოშისა არის, რომ პოლიციურს დაწყობილობას ითხოვდნენ თუთ ტყუაღნი. ეს იყო გამოჩინება მშვენიერი! ეს ნიშნავდა, რომ მათ გრძნეს საჭიროება წესისა ჭ ფიქრობდნენ, რომ ამოეფხვნათ თავის თავში დანარჩენი სამაგლობასა, ჭ მართლად ღონდონშიაჲ არ იყო ღამით ისეთი დაუძინებელი ზედამხედველობა, როგორც სიღნეაში.

ნორქოლკის კუნძულში მოსახლდებელი თუთ კარგი მოსავალი; მაგრამ ლუბერნატორსა გზავნიდა იქ თუთ ცუდის ყოფაქცე-

ვის ტყსაღებსა, ყუთოვი იმ ფიქრით, რომ იქ ისინი ყუთო სახარებელი იქნებოდნენ, ხოლო სიღნაღი სადაც საჭირო იყო ზეგნი მუშაობა, ისინი სხუასაც აბრკოლებდნენ მუშაობაში, არაშთაყ თუთონ მუშაობდნენ. აქ გუბერნატორის ანგარიში არ გამოდგა: შეუგონებელნი, შარმატო & ყსინიღ...სონი არასგზით არა ჰვიდებდნენ იქაც ხელსა სამუშაოსა, ახდენდნენ ხალებსა, დათესილს შინდვრებსა, ხოცაკდნენ ახრიობდენ & ჰყრიდნენ გეშებში შინაყრს საქონელსა. ერთის სიტყვით ახდენდნენ შეყრნეობასა & შრომასა პატროსანთა ვაჟთა. მაგრამ ცხოვრება იქ ყვეთესი იყო: ბოსტნეულობა, თევზი გარეყლი ფრინველი, ესენი იქ ყუთო შეტი იყო ჭინემ სიღნაღი, ფილიბემ გავზავნა კიდევ ახალნი სიზანნი; მაგრამ ეს არაფრად შეეწია სიღნაღის მცხოვრებლებსა. ყოველდღე უშცირებდნენ მათ სარჩოს კერძსა, მაშინ რომელითავე თუთონ მოინდომეს წასვლა ნორფოლკში. რადგან ყარეს იქმა ყუთო განაბოროტებდა მათ ამისთვის ნებას აძლევდნენ წასვლისასა. ამ სახით სიღნაღი ცარიელდებოდა ყოველ დღე & დასწირება ხალხისა

სიღნეში ადგება დანარჩენი კაცთა სასო-
წარკვეთილებაში.

დაღვა 1790 წელი. ორის წლის გან-
მავლობაში ანგლიდემ არც ერთი სომალდი
აღარ მოვიდა. სიზანნი დაფიქრდნენ, ეგონათ
რომ სულ დაავიწყდნენ ისინი ანგლიაში;
დაუბრუნატორი იმას არ ფიქრობდა, მაგ-
რამ უახლობა აწყებდა იმასაც ძალიან ის
ხმარობდა ყოველს დონისბიებას, რაოდენ
შესაძლებელთ იყო დაეცვა წესი & შრომის
მოყვარება სიზანთა შორის; უკეთესთა მათ-
განთა მისცა ხატები & ქოხები მათი, რო-
მელნიც გარდასახლდნენ ნორფოლკში; მის-
ცა მეტა დრო ყველას თავის საკუთრების
სამუშაოზედ; კვრაში ერთხელ ყრიდებდა
პურსა & რადგან ზოგნი ვაღამდინ სჭამდნენ
თავის კერძსა, დაწესა ყოველს დღიური
დარიგება კერძისა. ყუჭველია ეს შიმშილს
ვერ უშველიდა; ზოგი ერთნი, რომელნიც
ვერ იტანდნენ შიმშილსა, მიჰყვენ ქყრდო-
ხასა. აქ პატროსანნი კაცნი ორრიგათი ით-
მენდნენ: პირუტყვი, ვერა მშოვნისა სკმათ
საკვებისა, გავარდებოდა ხოლმე ველოსედ &
აოხრებდა ნათესსა. ერთი მოხუცი მოვუდა

შიმშილით; ერთმა დედაკაცმა ითმინა შიმ-
 შილი უკანასკნელს ღონემდინ, ჰროდესაც
 იმის მოთმინებას აღვმატა შიმშილი, წა-
 ვილა ყანაში, სიხარბით გაძლა პურის გე-
 გოდლით ჰ მოკუდა ძლიერს ტანგავში
 შოგნი იპარავდნენ ლუბერნატორი ხედავდა
 ამას, ჰ გულის მტკივნეულობით ხედავდა
 იმ გვართა, ერთი კიდევ იმათგანნი მოაკვ-
 ლევინა, რათამცა ვჩვენებინა მაგალითი მო-
 თმინებისა ჰ არ ყოფილიყო საყვედურს
 ქვეშ, მან უბძანა საკუთარი მისთვის მომზა-
 დებულგება სარჩოსი შეეცანათ საზოგადო
 მაღაზიაში ჰ იქიდან გამოქონდათ კერძი,
 როგორც სხვებსა. ამ კეთილშობილებამ
 უფჭველით მოუბოვა მას მომატებული ბა-
 ტვისცემა, მაგრამ განაძრავლა იმავე დროსა
 სასოწარკვეთა- ყოველი ფიქრობდა, რომ
 თუ ლუბერნატორსაც ასე უჭირს საჭმელი,
 მან მოახლოვებულა უბედურგბო. ყველგანი
 შეწყებულის მოლოდინებით შეწყურგბ-
 დენ ზღვასა, ხომ არ მოდის გემი, ხომ
 არა სჩანს თვიორ პარუსი. მუშაობის დროს
 მოკლეს ღასვენების სათიში, თვალნი ყო-
 ველთათ მიიქცეოდა ზღვისკენ მაგრამ თვალ

ვადუწვდელი ზღვა იღო იმათ წინ უწყვე-
 მო უღაბნოდ ბოლოს გაიჩნდა ხომალდი
 წელის კიდევად გავარდა სმა სინარყოლისა,
 რომელიც მალე მოვლო მოეღს კოლონი-
 ასა, & რამდენსამე ხანს შემდეგ მუშეგმა
 დაეარეს ცულები, წერაქვები, ხერხები,
 კოლონიონისტები სდჯანან ჩუშათ, ბი ელიან.
 ხომალდი შემოვიდა ზუსტადი მიღვა კიდე-
 ზედ .. მგრამ ეს იყო ხომალდი ნორჩოლი-
 კიდე, მერმე, ჰო ღმერთო. როგორის ან-
 ბით! მეორე ხომალდი, რომელიც მოსდევდა
 მას სარჩოთი დასცემოდა წელის კიდევსა
 & გამტყდარიყო, ამ ამბავმა, როგორც მესმა
 ისე მოსწევსა წელი ყველასა. ზოგმა
 სულ გაგლო შეშობა & წავიდა საღაც
 მოხვდა. — აქედამ წარმოსვა უწესობა ზედა-
 მხედველობაში. ისარგებლა ამ შემოსევით
 ემაწვლმა ველთურმა ბენნილონგიმ, რომე-
 ლსაც ანგლიელები ზრდიდენ მისთვის, რომ
 ის ყოფილიყო მოგნე, მათ & ველთურთა
 შორის, გაიქცა. დაიკარგა უკანასკნელი
 იმედი გამოღობარაკებაზედ & დაახლებაზედ
 ველთურებთან, რომელითაგანც ელოდენ
 ვითარსამე სიჭმელსა. საჭაროება, უწესობა,

ღრტვვა, გაუგონლობა, პარვა, სასჯელნი
 შრავლდებოდნენ ყოველ ღღე. გოდანდა
 გარდაიქცა სავიცხავ შეიდად, ისინი, რო-
 შეითაც შერჩათ, როდენიმე სამტვიცე სა-
 სათისა, მუშაობდნენ, მაგრამ დაღონებულნი,
 სასოწარკვეთილნი. გაქვავებულით გულისთ.
 კვლიდ უყურებენ ზღვასა. აი საღამოზედ
 სამსივნის აღვლებულს ზღვაში ხედვენ პა-
 რუსსა, მაგრამ არა სჯერათ თუ ის პარუსია
 ჰგონიათ თუ ის არის დეოვა ამღვლებული
 ზღვს ქაუიანს სავარცხელზედ. არა, ეს სწო-
 რეთ პარუსი, ხომალდი ანგლიიდამ, პურით
 ჭ სხუა სარჩოთი. აქ იწყება სინარულით
 აღტაცება! მაგრამ ხომალდმა მოიყვანა თან
 უმეტეს ორახის ვაჟისა ჭ ისინიც დასუს-
 ტებულნი ჭ ტყუხადნი, სწუყლნი, საჭმელი
 იყო ძალიან ცოტა იმ ხომალდზედ, ჭ
 რაც იყო, ისიც გაუყუჭებულნი. მაგრამ ლყ-
 ბერნატორს შეეძლო მტირედი ვერძის მო-
 მატება. მაღლობას ამოყვდენ ღმერთსა, რომ
 მოუმატეს მტირე მაინც ჭ არ დაუმტირეს
 ვერძი. ამზავიც რომელიც მოიტანა გემმა
 იყო სამწყხარო. სხუა ხომალდი, რომელიც
 მას მოხდევდა ორის წლის სარჩოთი ჭ

ვარგის მეშებითა, ჩავარდნილიყო ყინულგ-
ბში, & წამხდარიყო, ასე რომ, საჭირო
შეიქმნა მთელი სარჩო წყალში ვარდევარათ,
პირუტყვება დაეხილათ & თითონ გაეშურე-
ბინათ დობრ ნადეუდის მისზედ. სხუა ანბებივი
ამაგრებდა მათ მოთმინებასა: ანგლიიდაშ ერ-
თი მეორეზედ გამოგზავნილიყვნენ ხომალ-
დები, საშველად განდევნილთა: მართლიათ
აქვი აღარ მოტყუებულან მოლოდებაში:
ოთხი ხომალდი მოვიდა დაუყოვნებელს
დროში. ამან პირველად გააცოცხლა ვოლ-
ლონის ტებში იყო შრავალი ავათმყოფი; შე-
დაშხედველოზა მათზედ, კეთება ქოხებისა &
კაშარძებისა ართმევდა დროსა იმათ, რო-
მელთაჲც შეეძლოთ შემყშავება ველოებისა
& საკუთარის შრომით მოემზადებინათ სარ-
ჩო ვოლონიისათჳს. ერთი ხომალდი შეიქმნა
სწორეთი ღაზარეთი: შოგი ერთი შიგ ხო-
მალდში დაიხილნენ ვინემ ნაპირს გაიყვან-
დნენ; შოგი შიგ ნავებში კვლებოდა, შოგი
ესემოდა პირს, როგორცკი დაადგამდა ფეხ-
ს სპელეთზედ. სურავანდი & საოფლე შეი-
ქნა გადაძებ სნეულოებად. მკვდრები იყო იმ-

ტენი, რომ ძლივს ასწრებდნენ დამარხვასა. ყოველი მუშაობა გადავიდა სავლთაეების თხრასა ჭ მკუდრების მარხვაზედ. გუბერნატორმა დაამყრა მრთელეობა დაემორებინა სნეულთაგან, შეყუდგა ღაზარეთების დაწყოებასა ჭ ზრუნვით ყურს უგდებდა მათ იქიმობასა. ამ განკარჯულებამ ზევრი უშველთა: სნეულთა დაშკირდა, ჭ მუშაობამ იწყო ჩქარმა ჭ კანონიერმა

წორფორუმში მდგომიანრობა კოლონიზების ტებისა უმჯობესი არ იყო. იქაც ითმენდნენ დიდს ნაკლებულებას; ბოლოს მოხდა შიმშილი, იქაც სშირად უყურებდნენ ზღვასა; ერთხელ იქაც დაინახეს ხომალდი ჭ იტნეს, რომ ანგლიისა იყო: დაუწყეს ხელის ქნევა, უნდოდით რომ ხომალდს მიეხვია იქითკენ. მაგრამ ხომალდმა ჭკვერლი აუქცია, იფიქრეს, რომ სრულთიად ხელი აუღიით იმათზედ ჭ ხიზანნი წორფორუმისა შევიდნენ სასოწარკვეთილებაში მაგრამ ფილიბეს, შორის საკუთრის ტანჯულისა, ახსოვდა თავისი გაჭირვებულნი ძმანი, დაუყონებლივ გაუგზავნა მათ ორი ხომალდი სარჩო ამ სახით იქაც ჭ იქაც კოლონიზების ტე-

ბმა ცოცა სული მოიდგეს, ჭ მოემატათ
 მოთმინება ჭ იმედით ყუყურებდნენ სანუგე-
 შო მოძავალსა ოკეანი შეიქმნა მათთვის
 ცოცა აღერსიანი. იმაზედ რომ დამეგობ-
 რებოდენველოურთა ფილილიბე ბევრს ზრუნაგდა
 ხშირად წავიდოდა ხოლომე სიდნეის სამზღვ-
 რებში, ნახადა ველოურებსა, ელაპარაკებოდა
 ხშირად ჭ აჩვენებდა დიდს დარწმუნებასა, ჭ
 თან არა ჰქონდა ხოლომე არა ვითარი იარაღი
 ჭ ვერეოვე სხვებსაც აღუკრძალოადა იარა-
 ღის წაღებასა, მაგრამ აი რა მოხდა ერთ-
 ხელთ: ფელიბე თხუთმეტ ვერსზედ სიდნი-
 დამ შემოეყარა ხროვა ველოურთა. იმათ რი-
 ცაგში იყო ბენილონგიც. ამათ სთხოვეს
 ლუბერნატორს რამოდენიმე ცული ფილიბემ
 აღუთქვა ჭ დაჰპირდა თითონ მიტანასა. ეს
 ბენილოგმა გადუთარგმნა მათ იგინი შე-
 მოვხვივნენ ფილიბეს ჭ იმის ავიტრებს
 თუა შეგობრულის გრძნობით. მხოლოდ იმა-
 თში ერთი უჩვენებდა დაუნდობლობასა ბენი-
 ლოგმა ჩაარჭო თავისი ისარი მიწაში ჭ
 ელაპარაკებოდა ანგლიჩანებსა, როგორც
 ძრიელ შეგობრებსა. ლუბერნატორი პასუხს
 უკებდა იმათ ჭ იმ დროს უნდოდა, რომ

ძრიელათ გამოეთქვა ერთი თვისი რაღაც
 ჰაზრი ზე ამისთვის ძლიერათ გაანძობა ხელგ-
 ზი ეჭვიანმა ველურმა იფიქრა, რომ ის იყო
 ვითომც მან მოინდომა მის დაჭერა, უცევ
 ამოაძრო მიწილამ შუბი ზე ესროლა ლუ-
 ბერნატორს რაც ძალია ჰქონდა. ანგლიჩა-
 ნები მისცვივდნენ საშველათ. მაშინ სხვებმაც
 დაუწყეს მათ შუბების სროლა, ანგლიჩა-
 ნები მაშინ გაიქცნენ; ლუბერნატორი ძლივს
 მიეწეოდა მათ, ამიტომ რომ შუბის წვერი
 დარჩა იმის ხორცში, საჭირო იყო შემდ-
 გარიყვნენ გამოსაღებათ; მაგრამ შუბი იყო
 დაკვჭნილი, მაშასადამე საჭირო იყო ამო-
 ეჭრათ ზე აქიმივი იქ არ იყო, ამისთვის მო-
 სჭრეს ტარი შუბისა, რომ გაქცევა არ და-
 ეშალა, ველურებმა კიდევ ესროლეს შუ-
 ბი ზე კიდევ ერთმა იმათგანმა გაჰკინძლა
 ლუბერნატორი. ანგლიჩანებმა მოუმატეს
 სირბილი, ღისაც როგორ შეემდით: გაუც-
 ხებულთა ხროვა ველურთა მიზღვედა უკან, მა-
 გრამ ანგლიჩანებმა მასწრეს წყლის პირ-
 ზედ ჩაცვდნენ იქ დაბმულის ნავში ზე წავი-
 დნენ. აქამა მშვედობით ამოუყო შუბის
 პირი ფილიბეს ზე განაცხადა დაჭრილობა

მისი უკნებლათ. რამდენისაჲმე ღდას უკან
 გამოცხადდა ბენნილონი და აუხსნა, რომ
 იმსამა შემამულომ დასჭრა ლუბერნატორი
 მხოლოდ მიშათ ანუ ეჭვით და ეხვეწებოდა
 ფილიპპეს რომ დაევიწყნა ეს და სთხოვდა
 აღაქმულოს ცულებსა. ლუბერნატორი დაჰპირ-
 და თითონ მიტანასა. შემდგომ დაჭრილო-
 ნის მოჩინისა. ფილიპპეს, როგორც მო-
 ყრჩა დაჭრილობა, მართლათ მოკლეს
 დროშა წაუღო ცულები, მაგრამ ვხლავი
 თვითონაც და თან მხლებელნიც მისნი შეჭურ-
 ვილნი იყვნენ იარაღებით. მათი ერთმანეთის
 ნახვა იყო მეგობრული. აქ ბევრს შეეწია
 ბენნილონი; იგი სასტიკად აუკედრებდა იმ
 ველურს ვაცს, რომელმაც პირველად დას-
 ჭრა ფილიპე, ცულებმა ვარგათ იმოქმედეს,
 შემდგომ რამდენისაჲმე ხანისა, მოვიდა ვიდე-
 ვ ბენნილონი და ეხვეწებოდა ლუბერნატორს
 რომ მას აუშენონ ქოხი ლუბერნატორს ეს
 ძალიან იამა; ქოხი გაუკეთებინა დაუყოვნე-
 ბელს დროში,— და ეს იყო პირველი ვა-
 ცური საცხოვრებელი ველურისა, რომლი-
 საც წინაჰარნი მთელი საუკუნეები დადიოდ-
 ნენ ცუეში და იძალავებოდნენ ამოქვაბულე-

ბში, ჭ იგივე იყო პირველი მეგლი საერო ახალ გოლანდიის განათლების მართლათ ამის შემდგომ მეგობრობა ხიზანთა ჭ ველურთა შეიქმნა ყუზრუ ჭ ყუზრო მტკიცე. მაგრამ გავლო ერთმა მწყობრებამ, დასდგა მეორე: ნორჩოლკში ფრინველებმა ამოაგდეს დათესილი ყანები; ახალ გოლანდიაში დასასრულზედ 1790 წლისა, დასდგა დიდი გვალვები: თებერვალში, რომელიც ემზავსება ჩუწნს აგვისტოსა დაიჭირა ისეთი სიციხები, რომ იხრჩობოდნენ სიციხით. პირუტყვები, მფრინველები სცვლოდა ძირს დახუცილნი სიციხით. სიციხე, ქარი სწვამდა საშინელიად პირსა; ეს განგრძელდა ივლისამდინ; ყანები ამან სულ ამოაგდო; ფიქრობდეს ხელახლათ გათესასა: მაგრამ შიწა იყო ისე გარკინებული, რომ ვერავითარი მაგარი გუთანა ვერ გაატანდა. აქედამ ხელახლათ დაიწყო კერბის დამცირებამ, ქურდობამ, სასჯელთა ჭ შიმშილთა.

პოლოსს გაჩნდა კიდევ ხომალდი ანგლიიდამ; იმან თრ რიგათ გაამხიარულა ხიზანთა პირველათ მით, რომ მოუყვანა მრავალი პური, მეორეთ მით რომ მოვიდა გო-

როლის ჰმანება, მიეცათ თავის ყუჯღება იმ
 ტყესაღებისათვის, რომელნიც ლუბერნატორის
 ფიქრით იმის ღირსნი იყვნენ ფილოძემ იმ
 წამსვე ისარგებლა ამით. ეს იყო თუთ
 ბრწყინვალე ღღესსწაყულებითი ღღე, მათ-
 თვის; მთელს კოლონიასში სიხარულით
 ღაღადებდნენ: განათავისუფლა რამოდენიმე
 კაცი ზე რამოდენიმე ქალი ზოგი ერთებს
 იმათში ყვანდათ შვილები: დედებთა მხოლოდ
 მამან შეეძლოთ მიუერება, აყვანა ხელში
 შვილებისა, რადგან თავისუფალნი იყვნენ
 ზორვილებსაგან.

ერთი ამ სომალდთაგანნი, რომელთაც
 პირველად მოიყვანეს სიზანნი ახალი კოლო-
 ნიონდაში, უნდა დაბრუნებულყო ანგლი-
 აში. ლუბერნატორმა მისცა წინა დადება,
 რომ ისინი დარჩილიყოვნენ კოლონიას-
 ში. ავიცრებთაგანნი არავინ დარჩა. დარჩა
 მხოლოდ ათი მატროსი: მათ მამინვე შეი-
 რთეს ცოდები ტყსადის ქალები. ეს იყო-
 დასაწყისი სახლეყულებითის, შეყრნეობისა
 ზე კეთილშენებათის ცხოვრებისა. ერთმა
 ტყსადმა მშვენიერად შეიმუშავა თავისი
 ხელი ზე გამოყცხად ლუბერნატორსა, რომ

თითონ შეყუბლიან რჩენა თავისა.

შემდგომს დროში სძირად ხოლომე მიდლოდნენ ხომალდები სარჩოთი; დაიწყეს იქ სკლა თავისუფლოთ ხალხთაც ნებაყოფლობით. ისინი ცოდნითაც ჭ მაგალითითაც კარგათ მოქმედებდნენ ტყსალებშედ.

ერთს დროს გავარდა სასიამოვნო ანბავი არა მსგავსი დელის ოქროს მადნის ანბისა: ეს იყო ის რომ გაზარეულნი პროხები არა თუ დაგარეულიყვნენ, არამედ განძრავლუბულ იყვნენ ტყეში ათასამდინ ჭ თუშტა ცოცხა გავარეულიყვნენ, მაგრამ ადვლი იყო მათი დაჭერაც ჭ მორეგაც სიდნეაში: მაგრამ მათ დაანებეს თავი ევლოთ ჭ ემოგათ თავისუფლოთ, რადგან თითქმის აღარცაგი საჭიროებდნენ მათში.

კიდევ ბევრი იყო სხუა ჭ სხუა ნაკლე ბულოება: უჩესოება, არეულობა, გაზარვა ქყურდობა, მაგრამ კოლონიამ განაღვბა ლონდონში სრული მონაწილეობა; ბოლოს წავიდა იქ თვითონ დუბერნატორიც, ჭ პირდაპირ ყუამბო მმართველობასა, თუ რა ცხოვრებას ატარებდნენ ახლის გოლიანდიის სიზანნი ჭ სთხოვა სძირ სძირათ გავზავნა შე.

შეობისა, ამით თავდება დასაწყისი. ახლის გოთლოანდის დაარსებისა. ხოლო გებლანდელნი ყვაკლოვანნი მდგომარეობა ახლის გოთლოანდის იტან მრავალთა, რომელთაც კი იტან გეოგრაფია მისი.

დასასრულთ ღირს შესანიშნავი იყო ისა, რომ იმ დროს, როდესაც უდაბნოს მხარეში შენდებოდა ჭ ფუძნდებოდა ახალი სახელმწიფო, ევროპაში იყო ახლოს დაქცევაზედ სახელმწიფო პრიელი, რომელსაც წარმოადგენდენ მაგალითით განათლებისა; საფრანგეთში იმ დროს მძუნვარება აღრეულება ჭ სწარმოებდნენ სიმძაფრენი, რომელნიც თვისს ყმკაცროებით შეპრწყუნებდნენ თუთ ახალს გოთლოანდის მთიულთა. —

დასასრული.

ბოსტნის მომართვა.

განგრძელება.

9 ქინძი.

ქინძს შემოდგომამდე დათესენ; ამ მცენარეს რბილი ჯ მსუქანი მიწა უყვარს. თუ ქინძი ზამთარში კვლებზედ დარჩა, უთუოთ წახდება, ამისთვის შემოდგომამდე მიწიდან უნდა ამოიღოთ ჯ მშრალს სარდაფში შეინახოთ. ქინძის თესლი სათესლეო სამს წლამდის ივარგებს.

10 ოხრახოში.

ოხრახოშს მარცში სთესენ, მსუქანს ჯ რბილს მიწამდე. მაისში ახალს კვლებზედ გადარგით; გადარგმის დროს ოხრახოშს ფოთლებს ჯ გრძელს ფერსოებს აცლიან სოლმე. რადგანაც ოხრახოშს ყინვისა ეძინიან, ამისთვის სექტემბერში მიწიდან უნდა ამოიღოთ სოლმე.

11 თუის ბოლოკი.

თუის ბოლოკი სსუ, ჭ სსუ, ეგარია: მოგრ-
ძა, გრგვალე ფერადი ფერისა. ადრეულ თუის
ბოლოკს ჰარნიკებში სთესენ; ამ მცენარეს სითბო
ღ ჭყერი უყვარს. თუ თუის ბოლოკი გამოუ-
ღვევლად ეინდათ იქონიოთ, ყოველს ორ გზრის
შეძღვე უნდა დათესოთ სოღმე. თუის ბოლოკს
სშირი მორწყვა უნდა. თუის ბოლოკის თესლი
სათესლეთ ოთხს წლამდინ ივარგებს.

12 მიწის ბოლოკი.

მიწის ბოლოკი ორნაირია: ადრეული — ფაფსუ-
ლისა ჭ შემოღვომისა. ადრეული ბოლოკი აწრილ-
ში ჭ მისში უნდა დაითესოს, რბილს ჭ მსუქანს
მიწაზედ. ამ ბოლოკს საჭმელად ქორფა უნდა
ინმაროთ. შემოღვომის ბოლოკს იუნისში სთე-
სენ. ამ ორივე ევართ ბოლოკებს ასაღ სსსუქ-
დაყრილი მიწა არ უყვართ, რომლისაგან ჭიანი
ღ მწარე გამოდიან. ბოლოკს ევალვაში კარგი
მორწყვა უნდა, ამისი კვლები მალმალუნდა გა-
ითოსნოს სოღმე. ამ მცენარის თესლი სათესლედ
სუთს წლამდის ივარგებს.

15 კარტოფილი.

კარტოფილი მრავალ გვარია, მაგრამ მოგვს სუყველას ერთ ნაირი აქვსთ. კარტოფილს რბილი, ქვმა ნარევი თისიანი მიწა უყვარს, რომელზედაც ძალიან გემრიელი მოდის. მსუქანს ჭ ნოტიოიან მიწასზედ კარტოფილი წელიანი ჭ უკეთურო მოდის. ეს მცენარე მარცხი ჭ ანაილში ითესება. კარტოფილს ამოსვლის დროს მიწის გამარგვლა შემოყრა უნდა, რომლისაგანაც სსულ ძირებს იკეთებს. ეს მცენარე შორიშორს დათესეთ, რადგანაც ძირების გავრცელება იცის. კარტოფილს სძიარი რწყვა არა ეჭირება, რომლისაგანაც ძალიან წლიანო მოდის სოლმე. ამ მცენარის გამრავლება ძალიან სსარგებლოა, რადგანც ბევრ ნაირად იხშარება საქართველოში, სადაც უფრო მეტი ნაწილი წლისა მარსოებია, ამ მცენარის გაჩენა ჭ გამრავლება სალსს ძალიან მაშწეობას მისცემს კარტოფილის რცოები ჭ ფოთლები, როგორც ნედლი აგრეთვე გამსძარი საქონელს საჭმელად გამოადგება. კარტოფილი მიწიდგან ამოიღეთ, მინამ ყინფები არ დამდგარან.

14 თაღვაში.

თაღვაში ბევრნაირია, მაგრამ უფრო მიხნეუ-
ლნი არიან: მაისის ჰრცეელი თაღვაში. ეს მცენ-
არე ითვისება ვასფსულსედ, როდესაც თოვლი
დადნება. თაღვაში ჭია იჯის, რომლისაგამო მა-
ღმალ შემოდგან უნდა დაინამოს სოლმე. თაღ-
ვაში ქვმა ნარევი მსუქანი მიწა უყვარს, ოღონ-
და ახალ სასუქი დაყრილი მიწა არ იყოს. რადგანაც
ამ მცენარემ სხვილი ძირი იჯის, ამითვის შორი-
შორს უნდა დაითესოს. როდესაც სეკტემბერში
თაღვაში მიწიდგან ამოიღოთ, კარგათ გააძრეთ ჭ
შპრალს სარდაფში ქვმაში მაინახეთ სოლმე.

15 სრენი.

ამ მცენარეს არ უყვარს შპრალი ჭ უღონო
ალაგი, რომელსედაც შწარე ჭ ძალიან ცხარე
მოდის. ნოჯიო ადგილსედ სრენი უფრო ცუდი
გამოდის. სრენი უნდა გაჩინოთ რბილს ჭ მსუ-
ქანს მიწასედ; ეს მცენარე თავისი ძირით გამ-
რავლდება. რადგანაც სრენმა ახირებული გამრავ-
ვლება იჯის, ამითვის ამ მცენარეს ცალკე ალა-
გი უნდა აურჩიოთ, რომ სხუა მოსავალს ვნება
არ მისცეს. სრენის მოთხრის დრო სეკტემბერი

ღ ოკტომბერია, ამ დროს სწენი უფრო გამრია-
ელთა სოლმე.

16 სალათა.

სალათა სსუა ჭ სსუა გვარია: ნემენცური, სსგო-
ლო ფოთლებიანი, ევითელი ბერლინული, ევითე-
ლ ბატავური, აგრეთვე სსულ ფოთლებიანი;
იტალიანური, ვოლლანდიური, მუქი ადრეული მუქი
ბატავური ჭ სს. ამ მცენარეს რბილი ჭ მსუქანი
მიწა უყვარს. სალათა ივლისის ნახევრამდინ
ყოველს ორ კვირის შემდგომ მუდამ დაითესება.
სალათის დასათესათ ჩრდილიანი ადგილი ამოარ-
ჩიეთ, მაგრამ მომაცებული ჩრდილიცაი აწეწს.
სალათა მორიშორს უნდა დაითესოს.

17 წიწმაცი.

თუ წიწმაცი გამოუღვეველად გინდათ იქონიოთ
უნდა ყოველს ორ კვირის შემდგომ დასათესოთ.
სიცსეებში წიწმაცი მოჩრდილებულს აგალს
დასათესეთ სოლმე, თორემ უცემური ჭ ცსარე
გამოვა, წიწმაცი მალმალ უნდა მოიწყას, რომ
ადრე ამოვიდეს.

18 ხსენი.

სასვი რამდენიმე ნაირად: უკეთესი, წითელი
 & თეთრი. ამ მცენარეს უკუარს რბილი & მსუქან
 მიწა, საკმაოდ ნოტიოანი. სასვს გაზაფხულზედ
 სთესუნ, როდესაც თოვლი დადნება. სასვი რიგ-
 ზედა & სპირად უნდა დაითესოს სოლმე, როდეს-
 საც სასვი ამოიწვეს, მაშინ გარეშემო მიწა გა-
 მარგლოთ & გამოთოსნეთ, თუ გინდათ, რომ
 სასვმა სხვილი თავები გაიკეთოს, ფოთლები მოა-
 ტალეთ სასვი მიწიდვან იმ დროს ამოიღეთ, რო-
 დესაც ჯერ ყინვები არ დამდგარა. სასვი თბილს
 & მშრალს ალავს შინასეთ, თორემ ნოტიო მალე
 აყვავებს & დააღაბს სოლმე.

19 თალიში ხსენი.

თალიში სასვი გამრავლება თავისი თავებით. ეს
 მცენარე სეკცემბერში უნდა დაითესოს. თალიში
 სასვი ქუშიანს დიდხნის სასუქს დაყრილს ალავს
 უნდა დაითესოს. როდესაც თალიში სასვს ფოთლე-
 ბი დაეზოლებას დაიწყობენ, მაშინ სასვი ამო-
 იღეთ მიწიდვან, კონებათ მაჭკარით & მშრალს
 ალავს შინასეთ.

20 პრასა.

პრასა ორ ნაირია: საფსულისა და სამთრისა, რომელთაც განსხვავება მხოლოდ ფოთლებში აქვთ. საფსულის პრასას სიცივისა ძალიან ეძინიან, სამთრისასკი მაუძლიან შრთელი სამთარი კვლებზედ დარჩეს. — ამ მცენარეს ფებერვალში და მარცში სთესენ სოღმე. პრასას უფრო მსუქანი და ნოკიო მიწა უყვარს, რომელზედაც ემპრიელი მოდის. ვისაცა სურს, რომ პრასა შრთელს სამთარს გამოუღვევლად იქონიოს, იმან შემოდგომაზედ პრასა ძირიანათ მშრალს სადღაფში მიწაში დარგას სოღმე. (*)

21 ნიორი.

ნიორის თესვა და მოვლა, ხსენის მოვლის მსგავსია, როდესაც ნიორს ფოთლები გაუყვითლდება, მაშინ უნდა მიწიდგან ამოიღოთ, კონებათ შეკრათ და მშრალს ალაცს შინახოთ, ნიორს საპიოახსი წლით მიწაში გამლება მაუძლიან, რისგანაც თავის თვსებას არ გამოიხველის.

(*) ამ გვარად შინახება სსუ და სსუ ბოცნის მოსაგალი, მაგ: კომბოსტო, სჯაფილო, ხსენი ჭარხალი და სს

22 მუსუდო.

მიხნეულნი მუსუდონი არიან: დაბალი, ადრეული ჭრანცუხული, სსვილი ზენხოიანი; ცკბილი მწვანე, ვოლლანდიური, ყვითელი სსვილი მარცვლიანი, სემენცური დაბალი ანგლიური ჭსს. მუსუდოს უეგვარს ქვიშიანი, ცოცად სასუქ დაერილი მიწა. ამ მცენარეს ზედიზედ ერთს ალავს ნუ დათენავთ, თორემ კარგი არ მოვა, ვისაც სურს, რომ ნედლი მუსუდო პრთელს ზაფხულს ვაშოულეგელად იქონიოს, იმან უოგელს ორ კვირის შემდგომ ასლად დათესოს სოლმე, იჭლისის ნსეგრამდინ. როდესაც მუსუდო კარგათ ამოიწვეს, მაშინ ამ მცენარეს ფხსი ან ჟოსები უნდა დაერჭოს, რომ ზევ ავიდეს ჭ დაესვიოს, თუ მწვანე მუსუდოს მომზადება ვინდათ, - ეს მცენარე ნედლათ დაკრიფეთ, კარგათ გაარჩიეთ ორის ან სამის წუთით დუღარე წყალში ჩაყარეთ სოლმე რომლისაგანა თავის მწკანე ფერს არ დაკარგავს. ბოლოს მუსუდო კარგათ გააშრეთ ჭ მოისმარეთ. მუსუდო შორიშორს უნდა დაითესოს სოლმე.

23 ცერცვი.

ცერცვი პრავალეგარია, მაგრამ უფრო მიხნე-

უღნი არიან: მალაღი ვინდზორული, მდაბალი ვინდზორული, შწყანე ანგლიური ჭ სს. ცერცვი აპრილში ან მაისში დაითესება; ამ მცენარეს შესუდოსავით, რბილი ჭ ცოცა სასუქ დაერილი ქვიშიანი მიწა უყვარს. როდესაც ცერცვი ამოვა, გარშემო მაგნებელნი ბალსები უნდა გაიძარგლონ. დათესვის დროს, ცერცვს ნუ დალობთ სოღმე, თორემ დაღნება. ცერცვი სათესლე ოთხს, წლამდინ ივარგებს.

24 ლობიო.

ლობიო, მართალია სსჟა ჭ სსჟა ვგარია, მაგრამ მოვლავი სუყველას ერთ ნაირი უნდა. ამ მცენარეს რბილი ჭ მსუქანი მიწა უყვარს. ლობიოს მაისში სათესენ, რადგანაც სიცივისა ეშინიან ლობიოს დასათესათ ღია ჭ მშინანი ალავი ამოარხიეთ. რაკი ლობიო კარგათ ამოიწვეს, სარები უნდა დაერგოს, ან არადა სიშიდთან ერთათ დათესეთ, რომ ფუხეხს დაესვიოს. ამ მცენარეს მალე გაძარგვლა ჭ გათოსვნა უნდა. ლობიო სათესლეთ სუთ წლამდინ ივარგებს.

25 ისპანახი.

ეს მცენარე სსჟა ჭ სსჟა ნაირია, მაგრამ

თითქმის ერთი თვისებისანი არიან. ისინასს უეგარს რბილი ჭ მსუქანი მიწა; ეს მცენარე შემოდგომასედე უნდა დაითესოს, რომ გამოუღველად იყოს სოლმე. ცხელს დღეებში ისინასი ხრდილიან ალაგსედე დათესეთ ჭ მალმალ გამარულეთ; ამის მეტი ამ მცენარეს სსუა არაფერი მოვლა არ უნდა. ისინასის თესლი სათესლეთ ექუს წლამდინ ივარგებს.

26 დანდური.

ბოსტნის დანდური მრავალ ევარია. ამ მცენარეს აპრილში სთესენ, მსუქანს ჭ რბილს მიწისედე, მსიანს ალაგს. დანდურს სპირი მორწყვა უნდა, რომლისაგანაც მსუქანი ჭ ევმრიელი ამოდის. ევითელ ფოთლიანი დანდური უფრო ევმრიელია ამ მცენარის თესლი სათესლეთ სსმს წლამდინ ივარგებს.

27 მუაყნა.

საბოსტნე მუაყნას მრგვალი ფოთლები აქუს. ამ მცენარეს მსუქანი ჭ რბილი მიწა უეგარს. მუაყნა გასაფხულსედე ითესება ჭ როცა ამოვკარგათ გაათსელეთ, რომ ზეგრი ფოთლები გაი-

კეთოს. მუჟუნა თავის შირებიათც გამრავლდება; ამ მცენარის თესლი სათესლედ სამს წლამდინ ივარგებს.

28 კამა.

კამას შემოდგომაზედ სათესენ სოლმე ამ მცენარეს რბილი ჭ მსუქანი მიწა უყვარს. კამამ ისეთი ასირებული მოსავალი იცის, რომ შოგვერ ვერცკი აუვლენ სოლმე. ამ მცენარის თესლი სათესლედ სამს წლამდინ ივარგებს.

29 ქონდარი.

ამ მცენარეს აწილში სათესენ, მსუქან ჭ რბილს მიწაზედ. ქონდარი, თესლის გარდა, თავის შირითაც გამრავლდება. ამ მცენარეს სატყელის გარდა, წამლათაც ისმარებენ სოლმე. ქონდარის თესლი სათესლედ სამს წლამდინ ივარგებს.

30 ცარხუნა.

ცარხუნას მსუქანი ჭ რბილი მიწა უყვარს რადგანაც ცარხუნის თესლი ძნელად დაშწივდება სოლმე, ამისთვის უმჯობესია რომ ეს მცენარე თავის შირით გაჩინოთ, თუ მუდამ ქორუა ცარხუნა გინდათ იქონიოთ, მალშალ დაჭკრიფეთ სოლმე.

ტარსუნას სსუა არაფერი მოვლა არ უნდა.

51 კიტრები.

კიტრს მსუქანი ჭ რბილი მიწა უყვარს. კიტრი სამსრეთისაგან მიქცეულს ალავს უნდა დაითესოს, რადგან სიცივისა ძალიან ეძინიას. ეს მცენარე შორი შორს დათესეთ სოლმე; კიტრის მოსავალი დამოკიდებულია თბილს ჭ ნოტიო დროზედ. ფენის კიტრი იანვრის ეასულს ჯერ განვებ მომზადებულს ყუთებში უნდა დაითესოს ჭ მერმე პარნიკებში გადაირვას სოლმე. ამ კიტრს ძალიან ვაფრთხილება უნდა, რომ ან ყინვამ ან ცივმა ქარმა არა წაახდინოს. კარგს დღეებში: პარნიკში ჭყერი მუშეით სოლმე. კარგი იქმნება, რომ ჭყერის მუშეების დროს პარნიკს ჭილობი გადააფაროთ, ცივი ქარი აღარ დაკრამს ქორფა მცენარეთა. კიტრის პარნიკები ღამით თბილათ უნდა დაისურონ, რომ სიცივემ არა ავნოს.

52 გოგრა.

ეს მცენარე შრავალ გვარია. გოგრას მარცში ან აჩრილში დასთესენ სოლმე. გვალვაში ამ მცენარეს სძიირი მოარწყვა უნდა; ვარშემო მიწა ძალიან ვაუთოხსნეთ. ყელიანი გოგრას სარები უნდა მიიყვან, რომ ზედ ავიდეს, თორემ მიწაზე ვაზ-

დილო ეელიანი გოგრა მეგარი არ გამოდგება. სასარგებლოა, რომ გოგრა ძირსებს ატამონ, რომლისაგანაც ამათი რძე სქელო ჭეგემრიელი გამოდის. ნედლი გოგრის თესლისაგან ნუშის რძის შესვას რძეს აკეთებენ.

33 საზამთრო.

საზამთროს ქუშა ნარგვი მსუქანი მიწა უყვარს; ეს მცენარე მარცში ჭე ანოლში ითესება. საზამთრო შორიშორს უნდა დაითესოს, რომ დიდრონი ნაყოფი გაიკეთოს. ამ მცენარეს სიმწიფემდინ სშირი მორწყევა უნდა. რადგანაც წვნიანი ნაყოფი იცის. რადგანაც საზამთროს სიცოვის ეშინიან, ამისთვის ამის კვლები მოუფარებულს ჭე მიან ალავს გაკეთო.

34 ნესვი.

ეს მცენარე ბევრ გვარია. ნესვს მსუქანი ჭე რბილი მიწა უყვარს. რადგანაც ნესვი საზამთროსაგან წვნიანი ნაყოფია, ამისთვის სიმწიფემდინ კარგათ უნდა მოიწყეს სოლმე. ეს მცენარე მარცხის ვსულს ჭე ანოლში ითესება. როდესაც მცენარე ერთს ვერმოკვდ ამოვა, მაშინ ნესვის კვლები უნდა გაიძარგვლონ, თუ ერთმა მცენარემ ბევრი ნაყოფი დაისხას, მაშინ ზოგი ერთი მოა-

ცალეთ, რომ დანარჩენი სსული ზ ვეძიელო
 გამოვიდეს. ნესვი უნდა მაშინ მოიწყვიტოს,
 როდესაც ვერ ძალიან არ დამწიფებულია, თორემ
 დიდხანს მარწყვდ ყოფნით, ხამწიფდება ზ ბევრს
 ვერ გასძლებს სოლმე.

35 მარწყვი.

მარწყვი სსუა ზ სსუა ხირია: წითელი, თეთ-
 რი, მოგრეველო მოგრძო ზ სს. ამ მცენარეს
 მსუქანა ქუშა ზ თისა ხორევი მიწა უყვარს. რად-
 განაც თესლით მოყვანილი მარწყვი ხაყოფს გვიან
 გაიკეთებს, ამისთვის უმჯობესია რომ მიწებით
 გაჩინოთ სოლმე. ეს მცენარე აგვისტოში უნდა
 დაირგას, რომ სამთარამდინ მიწაში კარგათ გამა-
 გრდეს. მარწყვი შორიშორს უნდა დაირგას, რომ
 ერთმანერთს ამოსვლა არ დაუშალონ; მარწყვს
 სპირი გამარეველა უნდა. —

ნ. პაყლი.

1861 წელსა თბილისი:

დასასრული.

ახლანდელის აღზრდისა სურათი საზრანგეთში.

რამდენისაჲ წლის წინეთ, ერთს საზრანგეთის სისხლის სამართლის სამსჯავროში სწარმოებდა საქმე ნოტარიუსზედ ორ ნაირის დანაშაულობისათვის მისისა: ა) შედგენისათვის მისგან ყალბის ქაღალდებისა, ბ) განზრახვისათვის ქალწულის ქალის მოკვლისა, რომელიც მას დიდად უყვარდა.

ტილობა ამ საქმეზედ გრძელდებოდა სამსჯედს.

ჩუშნება მოწმებთა, ევრეთვე საკუთარი კაღნიერი გამოტყუა ნოტარიუსისა იყვნენ იმ გვარნი, რომ მას გარდუქმუნტეს სიკვდილამდინ მადნებში მუშაობა. როდესაც წაუკითხეს სამსჯავროს განჩინება, მან სმა მალღობა დაიძახა: რატომ არ გადამიწყვიტეთ მე სიკვდილი? ვითორც მე ამას ვითარცა კეთილი მოქმედებას ხორღოს უყავ ამოიღო. აიბი

დამ დანა ზ უნდოდა თავი მოეკლა, მაგრამ იქ მყოფნი მისცკინდნენ ზ წართვეს დანა. მაშინ იგი მიუბრუნდა სამგავროს პრეზიდენტს ზ უთხრა აღშოთოებულის ხმით: მე ვაზრალე ამას ჩემთა მასწავლებელთა, რომელიც მზრდიდენ მე სიჭაბუკეში; ვანონთა, რომელიც მათ შემავონეს მიმაწევინეს ამ გარდახლოებამდინ სასჯელს ამა დანაშაულობისათვის მე აწ მივეცემი თვნიერ უარის ყოფისა, მაგრამ პასუხის გებში დმერთთან ამასვედ იქმნებთან ჩემნი მასწავლებელნი.

შემდგომ ამისა ერთის დღის წინეთ ვანემ ვაგზავნიდნენ დასასჯელთა ტყლონში, მან მისწერა ერთს თავის მეგობარს შემდგომი ბართი: „მე შენ გეტყვი საყვარელო მეგობართ, ზ მზა ვარ ესევე უთხრა მთელს ქვეყანას, რომ ვანონთა რომელიც შემავონეს მე სასწავლებელში დამლუბეს. მე მქონდა როგორც შენც იცი, პატროსანი გული; მე ვცდლობდი სათხოყოფასა აწ როგორ მივიწიე მე ახლანდელს ჩემს მდგომარეობაში? პასუხი ამ კითხვაზედ ნუ მსახურებს მწუხარების განმრავლებად უბედურს ჩემს დედასა. დღე ჩემის სასწავლებელში იესუ-

ლისა იყო დღეთ ჩემისა დაღუპვისა; თუმცა-
 ლა შემძლებოდა გაფრთხილება ჩემთა მშო-
 ბელთა, შეიქცა მათთვის: ფრთხილად იყავით,
 ნუ ჩაჭყრით შკლებთა ყურსკეულში, ღარ-
 წმუნდით, გამოსცადეთ იგინი, რომელთაც
 შკლებთ აბარებთ, ნუ მიიზიდებით გარეგანის
 ბრწყინვალებით, ამისთვის რომ თქვენს უნდა
 მისცეთ პასუხი ღმერთსა მასედ! ცუდს სას-
 წავლებელში ყოველივე აწევა საფრხესა ჭ
 გარყვნილებასა, გარნა იქ, სადაც მე ვიზრ-
 დებოდი თუთ ანგელოზსაც არ შეეძლოთ თა-
 ვის დაჭყრა; ყსაქციელო სიტყუა პასუხნი,
 უწესო შავალიათნი ამხანაგებს მხრით, უღმ-
 რთოვება, გულგრილობა ყოველ საქმეში,
 ცუდი წიგნები ეჭვი ჭ ყრწმუნოება სას-
 წავლებლის წიგნებში, სასაცილოდ აგდება
 ყოვლის სჯულთიერის მოვალეობის აღსრუ-
 ლებისა, რომელს გულის უნდა აეტანა ესე
 ყოველივე? არა მიმხედველი ამისა, მე დი-
 დხანს ვითმენდი, ვსტიროდი მალვით, მაგრამ
 ვერ შევძელი მიმეყრუებინა ჩემი სინდი-
 სის ხმა. ჭ ბოლოს დავეცი. მე ვიცი რომ
 ბევრნი ისე შორს არ შედიან ცოდვაში,
 როგორც მე შევედი; ვიცი რომ ბევრნი

გამოსვლის შემდეგ სასწავლებლიდან შე-
იქმნებან საზოგადოებაში პატიოსან კაცთ,
ქ სოგნი მხოლოდ თავს მოგვჩვენებენ
ასე, გარნა ღუთის წინაშე იხინო ისე
ცოდვილნი არიან როგორც მე & ესრეთ
შეჩვენებულ იქმნენ ის შერლოპი რომელ-
ნაც თვის მხაიანას სიტყვებით მოსწამ-
ლვენ გულისა & ჭკუისა ჭაბუკთა! შეჩვე-
ნებულ იქმნენ უკუნიხამდე ის მასწავლ-
ებენი, რომელმაც წმინდა უმანკო სული
ჭაბუკისა იღუპვის! ...»

კ. ს. წერეთელი.

რედაქტორო ყუალო ი. კერესელიძე!

სხვა რიგად დავწყო & მოვეყვე, აბა რა
იქნება, ისეკ პირდაპირ ვსაქუთ ისა გოდია
ჩუშნი ქართული უყონალი ბოღლეს მარამ
ესეც არის რომ არა ვსწუხარ, იბობლოს,
ოღონდვი იყოს. ვისაც მოთმინება აქუს
მოით ენს & ვისაც არა შეუგზიდგან გაიქ-
ცევა. ქართველებმა კაცთ ვ ჩვენებულნი
როდ დავეძუქარებით ვასმე მანც ყოძით

გღეგო ჭ საღ-ც იქნება მოგასწროვო, ჩუშნი ქროველეების ხსიათისამებრ, ყუნდა ყურმიო ვღ-ათი ჭ ბოლოს დროს რვინის გზაჲ გკ-ქნება აბა რას ვიფიქრებდი, ყურმიო მოსიარულე ჩუშნი ცისვარი, აჲ შიაკტიგორსკში მოლსკოსდებოდა. კმაღლოზ ღმერთსა ყურემიჲ ანა რჩება ყუგან, თუმიჲა წყნარად დაღის მაგრამ შორსკი მიღს მართალია შუა გზაზედ, რომ გაუტყდეს ყრემი მეყურმეს, მჭყედლისათჳს შეწყუბდება: საღ ვიშოვნოვო. კარგი ვაღესალი ცყული ჭ გზაზედ-ც ჩქარა დადგება წახსკლულად. მიღს ჭ შიღის როგორათაჲ დონაყრა ჭ იმედიანი მძიმე სძილო.

აჲ შიაკტიგორსკს, ჩუშნს ყუანასკნელს ცისკრებში ბევრი კარგი რამ წაკვიკითხე ჩემი სასამოვნო; აღარ ვსწყებარ ჩუშნი ქროველეებისათჳს, მხოლოდ თუ შოგიერთნი კადეგ თუი ქროველნი ან ყმლიდნენ ქროველთი საზოგადოობის კეთილმდგომარეობასა, ყოველი. ჩუშნი საქმე კარგად მოვა, მაგრამ რა გეწყება იმათ სიბრყუნდეს? — თქუს კაიკატანო თქუსნი შავი გყული თეთრად შესტკაღეთ, გესმისთ თეთრად ჩუშნს დაჯრ-

დომილს საზოგადოებაზე, თორემ რისხუა
 ღუთისა პნელია! აბა როგორ არა ვსიქუა,
 გული ვერ ითმენს, ამ ცისკრებში ჩანს,
 რომ ჩუქნი ქართველები ისევ ქართველები
 არიან, თავიანთი მამაბაბის ნიჭის საყდარზე
 დგანან კიდევ ჭ იქიდგან მნათობენ ბრწყინვა-
 ლეს გონებით! მოითმინე ჩუქნო დაღონე-
 ბულიო ციკარო, თქუქნის დაარსებიდგან
 მოთმინების სწავლა დაუდო ღმერთმან წინა
 ჩუქნ ქართველთა, მაშასადამე ეს ვიკმაროთ
 იმან იცის ჩუქნს ციკარსა, რას სინათლესაც
 მისცემს ევლიმწიფეთა გული ღუთის ველთაო.
 4, რას მდგობარეობაზედაცა დგას ეხლო ჩუქნი
 ციკარი, ამ უმად ამაზე მეტს ვერას მოვ-
 თხოვთ ამას; რაც შეიძლება, ზევრი ვარგი
 რამ იბეჭდება, მართლათ დიან ზევრი ვარგი
 საყცხოვო ლექსები, სასიამოვნო მოთხრო-
 ბანი, ვარგი სხუა ჭ სხუა ამბავნი, მახლოვო-
 ნიერებიჰი განხილვანი ანუ კრიტიკანი ჭ სა-
 სარგებლო სახლის პატრონობა.

შემხუდა ეს სიტყუა: სახლის პატრონობა
 ჭ ამაზედ უნდა ითქუას რამე. იოსებ მამა-
 ცაშვლს მოაქვს საყცხოვო მაგალი-
 თი, ჩუქნი ქართველების სწავლებე

ლი (*), რომელიცა თვითრეული იმისი ფურცელი, ყოველს ჩქსნს მებატონის სახელში უნდა იყოს ჭ ყველანი იმას კვითხულობდეთ, რომ ვისწავლოთ ამ წყობის სოფლის ცხოვრება რა გვარად უნდა. მაგრამ ის რომელი მოხუცი მებატონე ყოფილა, რომელიცა თავის რძლებსაგან თავიღობდა თურმე, როდისაც სამხარეულთში შევიდოდნენ დასახედათ? — სწორეთ ვიტყვი, ის არც ისე ყოფილა ჭ არც ისე ეხლა დრო არარის ჭ თავის დროზედგი ვიტყვი, რომ უწინდელი ჩუქნი მებატონენი, ქალნი ჭ კაცნი, როგორი სახლის პატრონები ყოფილან რომ დავინახოთ, არც იმაში იყვნენ ისინი უმეცარნი.

ამას მომაჯალისათვის დავენებოთ თავი ჭ ახლა თქუწს უმდაბლესად გთხოვთ, ეს მცირედი წერილიცა დაბეჭდინოთ ცისკარში, ესეც თავის გზაზედ წავიდეს; გზა ვრცელია ჭ მეკობრე არაუინ დახვდება ამას,

თ. ალიექსანდრე ვახ. ძე კ. თრბვლიანი.

ამ წელს 1861-სა. 30-სა ივნისს.

ქ. შიარდიგორსკს.

(*) ამ თვის ივნისის ცისკარში.

რედაქციისაგან.

თ. ილია ჭავჭავაძისაგან მივიღეთ სტატია
„ყოველმეწიერის“ ანტიკრიტიკულ უსტარის
„მასუხად“ რომლისაც დაბეჭვდა ვერ მოვა-
ხერხეთ ამ ნუმერში, — შემდეგ წიგნში ყე-
ჭველად დაიბეჭვდება

რედ.